

ЖИВОТНА СРЕДИНА
ЕНЕРГИЈА
САОБРАЋАЈ
ENVIRONMENT
ENERGY
TRANSPORT
2011

Босна и Херцеговина
Bosnia and Herzegovina

Агенција за статистику
Босне и Херцеговине
*Agency for Statistics of
Bosnia and Herzegovina*

Сарајево, децембар 2011. / *December 2011*

Издаје: Агенција за статистику Босне и Херцеговине,
Зелених беретки 26, 71000 Сарајево,
Босна и Херцеговина
Телефон: +387 33 91 19 11; **Телефакс:** +387 33 22 06 22
Електронска пошта: bhas@bhas.ba;
Интернет страница: www.bhas.ba

Published: Agency for Statistics of Bosnia and Herzegovina,
Zelenih beretki 26, Sarajevo
Bosnia and Herzegovina

Одговара: **Зденко Милиновић, директор**
Personaly Responsible: Zdenko Milinović, Director General

Податке припремили: **mr. Шевала Корајчевић, mr. Мирза Агић, Нермина Поздерац,
Џенита Бабић, Емина Ахметовић**
Data prepared by: M.Sc. Ševala Korajčević, M.Sc. Mirza Agić, Nermina Pozderac,
Dženita Babić, Emina Ahmetović

Лектура: **Амра Капетановић**
Proofread by: Amra Kapetanović

Дизајн и прелом: **Лејла Ракић-Бекић**
Design and pre-press: Lejla Rakić-Bekić

Штампа: **Штампарија Avery, Сарајево**
Printed by: Printing House Avery, Sarajevo

Молимо кориснике Публикације да приликом употребе података обавезно наведу извор
Users are kindly requested to refer to the data source

Садржај / Content

Листа табела	
<i>List of tables</i>	4
Листа графикона	
<i>List of graphs</i>	6
Предговор	
<i>Preface</i>	9
Општи подаци о Босни и Херцеговини	
<i>General data about Bosnia and Herzegovina</i>	10
1. ОТПАД / WASTE	11
1.1 Отпад из производних активности према ЕВЦ-Стат Класификацији	
<i>Waste generated from production activities according to EWC – Stat Classification</i>	18
1.2 Отпад из производних активности према Листи отпада - ЛоW	
<i>Waste generated from production activities according to European List of Waste - LoW</i>	23
1.3 Комунални отпад	
<i>Municipal waste</i>	27
1.4 Статистика спољне трговине – извоз неопасног отпада	
<i>Foreign trade statistics – export of non hazardous waste</i>	30
1.5 Статистика спољне трговине – увоз неопасног отпада	
<i>Foreign trade statistics – import of non hazardous waste</i>	39
1.6 Прекогранични промет опасног отпада	
<i>Transboundary movement of hazardous waste</i>	42
2. VODA / WATER	47
2.1 Скупљање и дистрибуција воде	
<i>Collecting and distribution of water</i>	50
2.2 Јавна одводња / Public sewerage	52
2.3 Кориштење вода и заштита вода од загађивања у индустрији	
<i>Utilization and protection of water against pollution in industry</i>	56
3. ВАЗДУХ / AIR	59
3.1 Супстанце које оштећују озонски омотач	
<i>Ozone depleting substances</i>	61
3.2 Стакленички гасови	
<i>Greenhouse gases</i>	64
4. ЕНЕРГИЈА / ENERGY	65
4.1 Годишњи енергетски биланс	
<i>Annual energy balance</i>	70
4.2 Цијене електричне енергије и гаса	
<i>Prices of electric energy and natural gas</i>	76
5. САОБРАЋАЈ / TRANSPORT	81
5.1 Инфраструктура	
<i>Infrastructure</i>	85
5.2 Превозна средства	
<i>Transportation vehicles</i>	86
5.3 Жељезнички саобраћај	
<i>Railway transport</i>	87
5.4 Друмски саобраћај	
<i>Road transport</i>	88
5.5 Саобраћајне незгоде	
<i>Traffic accidents</i>	89
5.6 Ваздушни саобраћај	
<i>Air transport</i>	91
Скраћенице, мјерне јединице и симболи/Abbreviations, units of measure and symbols	92
Извори и литература/ Sources and literature	93

Листа табела / List of tables

Табела 1. Количина отпада из производних активности, подручје С, Д и Е Класификације дјелатности БиХ, 2008-2009, тона	
<i>Table 1. Quantity of waste generated from production activities, sectors C, D and E by NACE Rev. 1.1., 2008-2009, tones</i>	18
Табела 2. Укупна количина отпада из производних активности према статистичкој класификацији EWC-Stat, 2008-2009, тона	
<i>Table 2. Total quantity of waste from production activities by EWC-Stat Classification, 2008-2009, tones</i>	19
Табела 3. Количина опасног отпада из производних активности, подручје С, Д и Е Класификације дјелатности БиХ, 2008-2009, тона	
<i>Table 3. Quantity of hazardous waste generated from production activities, sectors C, D and E by NACE Rev. 1.1., 2008-2009, tones</i>	20
Табела 4. Количина опасног отпада из производних активности према статистичкој класификацији EWC-Stat, 2008-2009, тона	
<i>Table 4. Quantity of hazardous waste from production activities by EWC-Stat Classification, 2008-2009, tones</i>	21
Табела 5. Укупна количина отпада из производних активности према Листи отпада - LoW, 2008-2009, тона	
<i>Table 5. Total waste quantity from production activities by European List of Waste - LoW, 2008-2009, tones</i>	23
Табела 6. Количина опасног отпада из производних активности према Листи отпада - LoW, 2008-2009, тона	
<i>Table 6. Quantity of hazardous waste from production activities by European List of Waste - LoW, 2008-2009, tones</i>	25
Табела 7. Количине отпада прикупљене јавним одвозом, 2008-2010, тона	
<i>Table 7. Waste quantities collected by municipal enterprises, 2008-2010, tones</i>	28
Табела 8. Укупна количина произведеног комуналног отпада, 2008-2010.	
<i>Table 8. Total amount of generated municipal waste, 2008-2010</i>	28
Табела 9. Укупно произведени комунални отпад у ЕУ и БиХ, 2003-2010, kg/стан/год	
<i>Table 9. Total municipal waste generation in EU and BiH, 2003-2010, kg/capita/year</i>	29
Табела 10. Извоз опасног отпада, 2001-2009, тона	
<i>Table 10. Export of hazardous waste, 2001-2009, tones</i>	42
Табела 11. Структура извезеног отпада, 2009, тона	
<i>Table 11. Structure of hazardous waste, 2009, tones</i>	43
Табела 12. Државе увознице опасног отпада, 2009, тона	
<i>Table 12. States importing hazardous waste, 2009, tones</i>	45
Табела 13. Испоручене воде и губици воде из јавног водовода, 2008-2010, '000 m³	
<i>Table 13. Delivered water and water loss from public water system, 2008-2010, '000m³</i>	50
Табела 14. Испоручене воде из јавног водовода, 2008-2010, '000 m³	
<i>Table 14. Volume of water delivered to users, 2008-2010, '000 m³</i>	50
Табела 15. Водоводна мрежа и уређаји, 2008-2010.	
<i>Table 15. Water supply network and equipment, 2008-2010</i>	51
Табела 16. Поријекло отпадних вода, 2008-2010 '000 m³	
<i>Table 16. Origin of waste waters, 2008-2010 '000 m³</i>	52
Табела 17. Канализациона мрежа, 2008-2010, km	
<i>Table 17. Sewerage network, 2008-2010, km</i>	53
Табела 18. Број канализационих прикључака, 2008-2010.	
<i>Table 18. Number of connecting pipes, 2008-2010</i>	54
Табела 19. Испуштене отпадне воде, (2008-2010) '000 m³	
<i>Table 19. Waste water discharge, (2008-2010) '000 m³</i>	54
Табела 20. Снабдијевање водом, 2008-2010, '000m³	
<i>Table 20. Water supply, 2008-2010, '000m³</i>	56
Табела 21. Искориштене количине воде, 2008-2010, '000m³	
<i>Table 21. Volume of water used, 2008-2010, '000m³</i>	57
Табела 22. Испуштена отпадна вода, 2008-2010, '000 m³	
<i>Table 22. Discharged waste water, 2008-2010, '000 m³</i>	58
Табела 23. Потрошња SOOO, 1995-2010, тона	
<i>Table 23. ODS Consumption, 1995-2010, tones</i>	62
Табела 24. Емисија стакленичких гасова из сектора пољопривреде, Босна и Херцеговина, 2005- 2009.	
<i>Table 24. Greenhouse gas emissions from agriculture sector, Bosnia and Herzegovina, 2005-2009</i>	64
Табела 25. Годишњи биланс електричне енергије, БиХ, 2008-2010, GWh	
<i>Table 25. Annual balance of electricity, BiH, 2008-2010, GWh</i>	70

Табела 26. Годишњи биланс снабдијевања топлотом, БиХ, 2008-2010, ТЈ	
<i>Table 26. Annual balance of heat supply, BiH, 2008-2010, TJ</i>	71
Табела 27. Годишњи биланс природног гаса, БиХ, 2009-2010, 1.000 Sm³	
<i>Table 27. Annual balance of natural gas, BiH, 2009-2010, 1.000 Sm³</i>	72
Табела 28. Годишњи биланс лигнита, БиХ, 2009-2010, тона	
<i>Table 28. Annual balance of Lignite, BiH, 2009-2010, tone</i>	73
Табела 29. Годишњи биланс мрког угља БиХ, 2009-2010, тона	
<i>Table 29. Annual balance of Brown Coal, BiH, 2009-2010, tone</i>	74
Табела 30. Годишњи биланс кокса, БиХ, 2009-2010, тона	
<i>Table 30. Annual balance of Coke-Oven Coke, BiH, 2009-2010, tone</i>	74
Табела 31. Годишњи биланс каменог угља и антрацита, БиХ, 2009-2010, тона	
<i>Table 31. Annual balance of Cooking Coal and Anthracite, BiH, 2009-2010, tone</i>	75
Табела 32. Утрошак енергената за производњу енергије, БиХ, 2009-2010	
<i>Table 32. Fuel use for energy production, BiH, 2009-2010</i>	75
Табела 33. Цијене електричне енергије и гаса, прво полугодиште 2011, EUR/kWh	
<i>Table 33. Prices of electric energy and natural gas, first semester 2011, EUR/kWh</i>	77
Табела 34. Инфраструктура, 2006-2010, km	
<i>Table 34. Infrastructure, 2006-2010, km</i>	85
Табела 35. Регистрована друмска моторна возила, 2010.	
<i>Table 35. Registered road motor vehicles, 2010</i>	86
Табела 36. Регистрована друмска моторна возила по типу погонске енергије, 2010.	
<i>Table 36. Registered road motor vehicles by type of motor energy, 2010</i>	86
Табела 37. Први пут регистрована друмска моторна возила, 2010.	
<i>Table 37. First time registered road motor vehicles, 2010</i>	87
Табела 38. Превоз путника у жељезничком саобраћају, 2006-2010, '000	
<i>Table 38. Passenger railway transport, 2006-2010, '000</i>	87
Табела 39. Превоз путника у друмском саобраћају, 2006-2010, '000	
<i>Table 39. Passenger road transport, 2006-2010, '000</i>	88
Табела 40. Саобраћајне незгоде на друмовима, 2006-2010	
<i>Table 40. Road traffic accidents, 2006-2010</i>	89
Табела 41. Погинула и повријеђена лица, 2006-2010	
<i>Table 41. Killed and injured persons, 2006-2010</i>	90
Табела 42. Превоз путника у ваздушном саобраћају, 2006-2010.	
<i>Table 42. Transport of passenger in air transport, 2006-2010</i>	91
Табела 43. Превоз робе и поште ваздушним саобраћајем, 2008-2010.	
<i>Table 43. Transport of goods and mail by air transport, 2008-2010</i>	91

Листа графикана / List of graphs

Графикон 1. Количина отпада из производних активности, подручје С, Д и Е Класификације дјелатности БиХ, 2008-2009, тона	
<i>Graph 1. Quantity of waste generated from production activities, sectors C, D and E by NACE Rev. 1.1., 2008-2009, tones</i>	18
Графикон 2. Укупна количина отпада из производних активности по EWC-Stat класификацији, 2008-2009, тона	
<i>Graph 2. Total quantity of waste from production activities by EWC-Stat Classification, 2008-2009, tones</i>	20
Графикон 3. Количина опасног отпада из производних активности, подручје С, Д и Е Класификације дјелатности БиХ, 2008-2009, тона	
<i>Graph 3. Quantity of hazardous waste generated from production activities, sectors C, D and E by NACE Rev. 1.1., 2008-2009, tones</i>	20
Графикон 4. Количина опасног отпада из производних активности према статистичкој класификацији EWC-Stat, 2008-2009, тона	
<i>Graph 4. Quantity of hazardous waste from production activities by EWC-Stat Classification, 2008-2009, tones</i>	22
Графикон 5. Количина отпада из производних активности према Листи отпада - LoW, 2008-2009, тона	
<i>Graph 5. Waste quantity from production activities by European List of Waste - LoW, 2008-2009, tones</i>	24
Графикон 6. Количина опасног отпада из производних активности према Листи отпада - LoW, 2008-2009, тона	
<i>Graph 6. Quantity of hazardous waste from production activities by European List of Waste - LoW, 2008-2009, tones</i>	26
Графикон 7. Количина произведеног комуналног отпада, 2008-2010, тона	
<i>Graph 7. Amount of generated communal waste, 2008-2010, tone</i>	28
Графикон 8. Укупно произведени комунални отпад у ЕУ и БиХ, 2003-2010, kg/стан/год	
<i>Graph 8. Total municipal waste generation in EU and BiH, 2003-2010, kg/capita/year</i>	29
Графикон 9. Извоз металног отпада, 2006-2010, тона	
<i>Graph 9. Export of metal waste, 2006-2010, tone</i>	33
Графикон 10. Структура извезеног металног отпада, 2010.	
<i>Graph 10. Structure of exported metal waste, 2010</i>	33
Графикон 11. Државе у које се извозио метални отпад, 2010.	
<i>Graph 11. Countries to which metal waste was exported, 2010</i>	34
Графикон 12. Извоз стакленог отпада, 2006-2010, тона	
<i>Graph 12. Export of glass waste, 2006-2010, tone</i>	34
Графикон 13. Извоз текстилног отпада, 2006-2010, тона	
<i>Graph 13. Export of textile waste, 2006-2010, tone</i>	35
Графикон 14. Извоз отпадног папира и картона, 2006-2010, тона	
<i>Graph 14. Export of waste paper and cardboard, 2006-2010, tone</i>	36
Графикон 15. Државе у које се извозио отпадни папир и картон, 2010.	
<i>Graph 15. Countries to which waste paper and cardboard was exported, 2010</i>	36
Графикон 16. Извоз пластичног отпада, 2006-2010, тона	
<i>Graph 16. Export of plastic waste, 2006-2010, tone</i>	37
Графикон 17. Извоз неопасне шљаке и пепела, 2006-2010, тона	
<i>Graph 17. Export of non - hazardous waste sludge and ash, 2006-2010, tone</i>	38
Графикон 18. Државе у које се извозила неопасна шљака и пепео, 2010.	
<i>Graph 18. Countries to which non - hazardous waste sludge and ash was exported, 2010</i>	38
Графикон 19. Увоз металног отпада, 2006-2010, тона	
<i>Graph 19. Import of metal waste, 2006-2010, tone</i>	39
Графикон 20. Државе из којих се извозио метални отпад, 2010.	
<i>Graph 20. Countries from which metal waste was imported, 2010</i>	39
Графикон 21. Увоз текстилног отпада, 2006-2010, тона	
<i>Graph 21. Import of textile waste, 2006-2010, tone</i>	40
Графикон 22. Увоз отпадног папира и картона, 2006-2010, тона	
<i>Graph 22. Import of waste paper and cardboard, 2006-2010, tone</i>	40
Графикон 23. Увоз пластичног отпада, 2006-2010, тона	
<i>Graph 23. Import of plastic waste, 2006-2010, tone</i>	41
Графикон 24. Извоз опасног отпада, 2001-2009, тона	
<i>Graph 24. Export of hazardous waste, 2001-2009, tones</i>	42
Графикон 25. Структура извезеног отпада, 2009, проценат	
<i>Graph 25. Structure of hazardous waste, 2009, percentage</i>	44
Графикон 26. Државе увознице опасног отпада, 2009, проценат	
<i>Graph 26. Countries importers of hazardous waste in 2009, percentage</i>	45

Графикон 27. Однос испоручених количина и губитака воде у јавном водоводу, 2008-2010, '000 m³	
<i>Graph 27. Relation of total delivered water and water loss in public water system, 2008-2010, '000 m³.....</i>	50
Графикон 28. Испоручене воде из јавног водовода, 2008-2010, '000 m³	
<i>Graph 28. Volume of water delivered to users, 2008-2010, '000 m³.....</i>	51
Графикон 29. Водоводна мрежа и уређаји, 2008-2010.	
<i>Graph 29. Water supply network and equipment, 2008-2010</i>	51
Графикон 30. Поријекло отпадних вода, 2008-2010 '000 m³	
<i>Graph 30. Origin of waste waters, 2008-2010 '000 m³</i>	53
Графикон 31. Канализациона мрежа, 2008-2010, km	
<i>Graph 31. Sewerage network, 2008-2010, km</i>	53
Графикон 32. Број канализационих прикључака, 2008-2010.	
<i>Graph 32. Number of connecting pipes, 2008-2010</i>	54
Графикон 33. Пречишћене отпадне воде, 2008-2010, '000 m³	
<i>Graph 33. Purified waste waters, 2008-2010, '000 m³</i>	55
Графикон 34. Снабдијевање водом, 2008-2010, '000m³	
<i>Graph 34. Water supply, 2008-2010, '000m³</i>	57
Графикон 35. Потрошња SOOO, 1995-2010, тона	
<i>Graph 35. ODS Consumption, 1995-2010, tones</i>	63
Графикон 36. Емисија стакленичких гасова из сектора пољопривреде, 1990-2010, тона	
<i>Graph 36. Greenhouse gas emissions from agriculture sector, 1990-2010, tone.....</i>	64
Графикон 37. Бруто производња електричне енергије, 2008-2010, GWh	
<i>Graph 37. Gross electricity production, 2008-2010, GWh</i>	70
Графикон 38. Финална потрошња електричне енергије, 2008-2010, GWh	
<i>Graph 38. Final electricity consumption, 2008-2010, GWh</i>	71
Графикон 39. Производња енергије трансформацијом, 2008-2010, TJ	
<i>Graph 39. Transformation output, 2008-2010, TJ</i>	71
Графикон 40. Финална потрошња природног гаса, 2009-2010, 1.000 Sm³	
<i>Graph 40. Final natural gas consumption, 2009-2010, 1.000 Sm³</i>	73
Графикон 41. Цијене електричне енергије за домаћинства, 2011, EUR/kWh	
<i>Graph 41. Electricity prices for households, 2011, EUR/kWh</i>	78
Графикон 42. Цијене електричне енергије за индустрију, 2011, EUR/kWh	
<i>Graph 42. Electricity prices for industry, 2011, EUR/kWh</i>	78
Графикон 43. Цијене природног гаса за домаћинства, 2011, EUR/kWh	
<i>Graph 43. Natural gas prices for households, 2011, EUR/kWh</i>	79
Графикон 44. Цијене природног гаса за индустрију, 2011, EUR/kWh	
<i>Graph 44. Natural gas prices for industry, 2011, EUR/kWh</i>	79
Графикон 45. Регистрована друмска моторна возила, 2010.	
<i>Graph 45. Registered road motor vehicle, 2010</i>	86
Графикон 46. Регистрована друмска моторна возила по типу погонске енергије, 2010.	
<i>Graph 46. Registered road motor vehicles by type of motor energy, 2010</i>	86
Графикон 47. Први пут регистрована друмска моторна возила, 2010.	
<i>Graph 47. First time registered road motor vehicles, 2010</i>	87
Графикон 48. Превезени путници, 2006-2010, '000	
<i>Graph 48. Passengers transported, 2006-2010, '000</i>	87
Графикон 49. Превезена роба, 2006-2010, '000	
<i>Graph 49. Transport of goods, '000</i>	88
Графикон 50. Превезени путници у друмском саобраћају, 2006-2010, '000	
<i>Graph 50. Passengers transported in road transport, 2006-2010, '000</i>	89
Графикон 51. Превезена роба у друмском саобраћају, 2006-2010, '000	
<i>Graph 51. Tons of goods transported, 2006-2010, '000</i>	89
Графикон 52. Саобраћајне незгоде у друмском саобраћају, 2006-2010.	
<i>Graph 52. Road traffic accidents in road transport, 2006-2010</i>	90
Графикон 53. Погинула и повријеђена лица у саобраћајним незгодама, 2006-2010.	
<i>Graph 53. Killed and injured persons in road traffic accidents, 2006-2010</i>	90
Графикон 54. Превезени путници ваздушним саобраћајем, 2006-2010.	
<i>Graph 54. Passengers transported by air transport, 2006-2010</i>	91
Графикон 55. Превезена роба и пошта ваздушним саобраћајем, 2008-2010.	
<i>Graph 55. Transport of goods and mail by air transport, 2008-2010</i>	91

Предговор

Тематски билтен „Животна средина, енергија, саобраћај“ је прва публикација коју је Агенција за статистику Босне и Херцеговине намијенила подручју статистике животне средине, енергије и саобраћаја. Публикација „Животна средина, енергија, саобраћај“ садржи најважније статистичке податке и показатеље у овим областима статистике.

Статистика животне средине, енергије и саобраћаја је у процесу хармонизације с препорукама и захтјевима ЕУРОСТАТ-а и других међународних институција. Непрекидан развој и побољшавање ових статистика осигурати ће квалитетно праћење промјена које се догађају у друштву.

Развој статистичког система је сложен процес који уз системско праћење и примјењивање међународних стандарда захтијева и сталан дијалог с корисницима статистичких података. Захтјеви корисника имају велику важност за развој система, па се заједничким радом корисника и носиоца система службене статистике мора радити на удовољавању њихових потреба.

Надамо се да ће ова публикација свим корисницима бити вриједан извор података о збивањима у области животне средине, енергије и саобраћаја. Такођер се надамо да ће бити од користи у пружању подршке онима који доносе одлуке о политикама, са крајњим циљем промовисања одрживог развоја у Босни и Херцеговини.

ДИРЕКТОР
Зденко Милиновић

Preface

Thematic Bulletin "Environment, energy, transport," is the first publication by the Agency for Statistics of Bosnia and Herzegovina intended for the statistics of the environment, energy and transport. The publication "Environment, energy, transport," contains the most important statistical data and indicators in these fields of statistics.

Statistics of the environment, energy and transport is in the process of harmonization with the recommendations and requirements of EUROSTAT and other international institutions. Continuous development and improvement of these statistics shall ensure quality monitoring of the changes occurring in society.

The development of statistical systems is a complex process which with a systematic monitoring and application of international standards requires a constant dialogue with the users of statistical data. User requirements are of great importance for the development of the system, so the joint work of users and responsables for the system of official statistics should be directed towards meeting their needs.

We hope that this publication to be a valuable source of information on developments in the field of environment, energy and transportation to all of the users. Also we hope it will be helpful in providing support to policy decision makers, with the ultimate aim of promoting sustainable development in Bosnia and Herzegovina.

DIRECTOR
Zdenko Milinović

Општи подаци о Босни и Херцеговини

Службени назив: Босна и Херцеговина (БиХ)

Географска локација: Босна и Херцеговина се налази на западном дијелу Балканског полуострва.

Пограничне земље: Србија и Црна Гора на истоку, Република Хрватска на сјеверу, западу и југу.

Административна подјела: БиХ је подјељена на два ентитета (Федерацију Босне и Херцеговине (ФБиХ) и Републику Српску (РС)) и Брчко дистрикт БиХ.

Ентитетска структура: ФБиХ је административно подјељена на 10 кантона. Кантони су подјељени на општине. На подручју ФБиХ је 79 општина. Република Српска је административно подјељена на 62 општине. Град Брчко је засебна административна јединица - Дистрикт.

Површина:

Босна и Херцеговина укупно покрива

	51.209,2 km ²
Копно	51.197 km ²
Море	12,2 km ²

Клима: Претежно континентална, медитеранска на југу

Број становника: Процјена присутног становништва (30.06.2010.) 3.843.126

Структура становника: Бошњаци, Срби, Хрвати и остали народи.

Главни град: Сарајево

Службени језици: босански, српски и хрватски (босански и хрватски се пишу латиничним писмом, а српски се пише ћириличним писмом).

Званична валута: Конвертибилна марка (BAM),

General data about Bosnia and Herzegovina

Official name: Bosnia and Herzegovina (BiH)

Geographical location: Bosnia and Herzegovina is situated in the West part of the Balkan Peninsula.

Border countries: Serbia and Montenegro to the East, Republic of Croatia to the North, West and South.

Administrative distribution: BiH is divided into two entities (Federation of Bosnia and Herzegovina (FBiH) and Republika Srpska (RS)) and District Brčko.

Entity's structure: FBiH is administratively divided into 10 cantons. These cantons are divided into municipalities. There are 79 municipalities in Federation of BiH. Republika Srpska is administratively divided into 62 municipalities. The city of Brčko is a separate administrative unit -District.

Surface:

Bosnia and Herzegovina covers totally

	51.209,2 km ²
Land	51.197 km ²
Coastal area	12,2 km ²

Climate: Mostly it is continental, and Mediterranean to the South

Number of habitants: Estimation of current population (30.06.2008.) 3.842.265

The structure of population: Bosniaks, Croats, Serbs and others nations.

Capital city: Sarajevo

Official languages: Bosnian, Serbian and Croatian (Bosnian and Croatian are written in Latin script, while Serbian is written in Cyrillic).

Official currency: Convertible mark (BAM),

1

Отпад
Waste

Методолошка објашњења и дефиниције

Основа за прикупљање података о статистици отпада су статистичка истраживања предвиђена у годишњем Плану рада Агенције за статистику БиХ и годишњих планова ентитетских статистичких институција:

Статистика отпада укључује четири различита истраживања:

- Годишњи истраживање о генерисању отпада у производним активностима – ОТП
- Годишње истраживање о преради/одстрањивању отпада ОТП-П
- Годишње истраживање о сакупљеном комуналном отпаду (КОМ- баС)
- Годишње истраживање о отпаду одложеном на депоније, КОМ-баД

Истраживањем се обезбјеђују структурни подаци о отпаду према Статистичкој номенклатури отпада EWC-Stat и у складу са Регулацивом о статистици отпада 2150/2002/EC.

Регулатива 2150/2002/EC Европског парламента и Савјета од 25. новембра 2002. године обавезује извјештавање Европске статистичке канцеларије (EUROSTAT) о статистичким подацима о отпаду, као и кориштење заједничких дефиниција и класификација.

Агенција за статистику Босне и Херцеговине поштујући одредбе ове Регулациве, приказује податке о настајању отпада у производним активностима према Класификацији економских дјелатности и 48 категорија отпада, како опасног, тако и неопасног. За приказ података су кориштене двије класификације отпада: европска Листа отпада - LoW и статистичка класификација отпада - EWC-Stat.

Подаци о отпаду насталом у производним активностима у референтном периоду 2008 – 2010. прикупљају се путем статистичког истраживања ОТП.

Извјештајне јединице за ово истраживање су пословни субјекти и дијелови пословних субјеката који су регистровани у сектору С - вађење руда и камена, Д - прерађивачка индустрија и Е – Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом и топлим водом према Класификацији дјелатности (КД БиХ). У истраживању учествују субјекти који имају 10 и више запослених. Подаци су добивени евидентирањем и документирањем, а тамо гдје није могуће, проценом.

Отпад је свака твар или предмет одређен категоријама отпада прописаним provedбеним прописом Закона о управљању отпадом ФБиХ (Сл. новине ФБиХ 33/03), и Закона о управљању отпадом РС (Сл. Гл. 53/02) које посједник одбацује, намјерава или мора одбацити.

Methodological notes and definitions

The basis for collecting data on waste statistics are statistical surveys foreseen by the Annual Plan of the Agency for Statistics and the Annual Plan of Entity statistics institutions:

Waste statistics include four different surveys:

- Annual survey on waste generation in production activities – OTP
- Annual survey on the processing / removing waste - OTP-P
- Annual survey of collected municipal waste - KOM-6aS
- Annual survey of waste disposed to landfill - KOM-6aD

Survey provides structural data on waste by waste statistical Classification EWC-Stat in accordance with Regulation 2150/2002/EC on waste statistics.

Regulation 2150/2002/EC of the European Parliament and the Council of 25 November 2002 requires reporting to the European Statistical Office (EUROSTAT) about the statistical data on waste, as well as the use of common definitions and classifications.

Agency for Statistics of Bosnia and Herzegovina following the provisions of these Regulations, display the data on waste generation in production activities according to the classification of economic activities and 48 categories of waste, both hazardous, and nonhazardous. To view the data, two classifications of waste were used: European List of Waste - LoW and Statistical Classification of Waste - EWC-Stat.

Data on waste as a result from the production activities during the reference period of 2008 – 2010 are collected by the statistical surveys OTP.

Reporting units for this study are business entities and parts of businesses which are registered in sector C - Mining and quarrying, D - Manufacturing and E - Electricity, gas and hot water production and supply from the Classification of Economic Activities (NACE Rev. 1.1). Operators taken into account are those who have 10 or more employees. Data were obtained by recording and documenting, and where not possible, an estimate.

Waste is any substance or item determined by certain waste categories prescribed by the implementing regulation of the Law on Waste (Official Gazette FBiH No. 33/03) and the Law on Waste RS (Official Gazette of RS, No. 53/02), discarded, or intended to be discarded by the holder.

Инертни отпад је отпад који не подлијеже битним физикалним хемијским и/или биолошким промјенама, а одређен је прописом из члана 4. (ФБиХ) и члана 5 (РС) Закона.

Неопасни отпад је отпад који је по саставу и својствима одређен као неопасни отпад прописом из члана 4. (ФБиХ) и члана 5. (РС) Закона.

Опасни отпад је сваки отпад који је по саставу и својствима одређен као опасни отпад прописом из члана 4. (ФБиХ) и члана 5. (РС) Закона.

Производни отпад је отпад који настаје у производном процесу у индустрији, обрту и другим процесима, а по саставу и својствима разликује се од комуналног отпада. Производним отпадом не сматрају се остаци из производног процеса који се користе у производном процесу истог произвођача.

Произвођач отпада је свако лице чијом активношћу настаје отпад (изворни произвођач) и/или које претходном обрадом, мијешањем или другим поступком, мијења састав или својства отпада.

***Inert waste** is waste that is not subject to significant physical, chemical and / or biological changes, and is determined by the regulation from the Article 4 (FBiH) and Article 5 (RS) of the Laws.*

***Non-hazardous waste** is waste that by its composition and properties is designated as non-hazardous waste by the regulation from the Article 4 (FBiH) and Article 5 (RS) of the Laws.*

***Hazardous waste** is waste that by its composition and properties is designated as hazardous waste by the regulation from the Article 4 (FBiH) and Article 5 (RS) of the Laws.*

***Production waste** is waste generated in the production process in industry, crafts and other processes, and its composition and properties differ from municipal waste. Production waste is not considered to be remnants from the manufacturing process that are used in the production process of the same manufacturer.*

***Waste producer** is any person whose activity generates waste (original producer) and / or which by the previous treatment, mixing or other treatment, changes the composition or characteristics of waste.*

Листа отпада

List of waste

01	Отпад који настаје при истраживању, експлоатирању и физичко-хемијској обради минералних сировина	<i>Waste resulting from exploration, mining, dressing and further treatment of minerals and quarry</i>
02	Отпад из пољопривреде, вртларства, производње водених култура, шумарства, лова и рибарства, припремања и прераде хране, лова и рибарства, припремања хране и прераде	<i>Waste from agricultural, horticultural, hunting, fishing and aquaculture primary production, food preparation and processing</i>
03	Отпад од прераде дрвета и производње дрвених плоча и намјештаја, целулозе, папира и картона	<i>Waste from wood processing and production of paper, cardboard, pulp, panels and furniture</i>
04	Отпад из кожарске, крзнарске и текстилне индустрије	<i>Waste from the leather, fur and textile industries</i>
05	Отпад од прераде нафте, пречишћавања природног гаса и пиролитичке обраде угља	<i>Waste from petroleum refining, natural gas purification and pyrolytic treatment of coal</i>
06	Отпад из анорганских хемијских процеса	<i>Waste from inorganic chemical processes</i>
07	Отпад из органских хемијских процеса	<i>Waste from organic chemical processes</i>
08	Отпад од производње, формулације, добаве и употребе (ПФДУ) премаза (боје, лакови, и стакласти емајли), љепила, средстава за заптивање и штампарских боја	<i>Waste from manufacture, formulation, supply and use (MFSU) of coatings (paints, varnishes and vitreous enamels), adhesives, sealants and printing inks</i>
09	Отпад из фотографске индустрије	<i>Waste from photographic industry</i>
10	Отпад из термичких процеса	<i>Inorganic waste from thermal processes</i>
11	Отпад од хемијске површине обраде и заштите метала и других материјала, хидрометалургија обојених метала	<i>Inorganic metal-containing waste from metal treatment and coating of metals, and non-ferrous hydrometallurgy</i>
12	Отпад од механичког обликовања те физичке и механичке површинске обраде метала и пластике	<i>Waste from shaping and surface treatment of metals and plastics</i>
13	Отпадна уља и отпад од текућих горива сем јестивих уља и уља из поглавља 05, 12 и 19	<i>Oil waste (except edible oils, 05, 12 and 19)</i>
14	Отпад од органских растварача, раскладних и потисних медија (сем 07 и 08)	<i>Waste from organic substances used as solvents (except 07 and 08)</i>
15	Отпадна амбалажа, апсорбенси, тканине и средства за брисање и упијање, филтерски материјали и заштитна одјећа која није спецификована на други начин	<i>Waste packaging; absorbents, wiping cloths, filter materials and protective clothing not otherwise specified</i>
16	Отпад који није другдје спецификован у каталогу	<i>Waste not otherwise specified in the list</i>
17	Грађевински отпад и отпад од рушења објеката (укључујући ископану земљу с онечишћених локација)	<i>Construction and demolition waste (including road construction)</i>
18	Отпад који настаје код заштите здравља људи и животиња и/или сродних истраживања (сем отпада из кухиња и ресторана који не потиче из непосредне здравствене заштите)	<i>Waste from human or animal health care and/or related research (except kitchen and restaurant waste not arising from immediate health care)</i>
19	Отпад из постројења за управљање отпадом, постројења за пречишћавање градских отпадних вода и припрему питке воде и воде за индустријску употребу	<i>Waste from waste treatment facilities, off-site waste water treatment plants and water industry</i>
20	Комунални отпад (отпад из домаћинстава и сличан отпад из обрта, индустрије и установа) укључујући одвојено сакупљене састојке	<i>Municipal waste and similar commercial, industrial and institutional waste including separately collected fractions</i>

Подјела по подручјима Класификације дјелатности БиХ

Division by Sectors of NACE Rev. 1.1

C	Вађење руда и камена	<i>Mining and quarrying</i>
DA	Производња прехранбених производа, пића и дувана	<i>Man. of food and food products, and tobacco</i>
DB	Производња текстила и текстилних производа	<i>Man. of textiles and textile products</i>
DC	Производња коже и производа од коже	<i>Man. of leather and leather products</i>
DD	Производња дрвета и производа од дрвета	<i>Man. of wood and wood products</i>
DE	Производња целулозе, папира и производа од папира; Издавачка и штампарска дјелатност	<i>Man. of pulp, paper and paper products; publishing and printing</i>
DF	Производња кокса, деривата нафте и нуклеарног горива	<i>Man. of coke, refined petroleum products and nuclear fuel</i>
DG	Производња хемикалија, хемијских производа и вјештачких влакана	<i>Man. of chemicals, chemical products and artificial fibres</i>
DH	Производња производа од гуме и пластичних маса	<i>Man. of rubber and plastic products</i>
DI	Производња осталих производа од неметалних минерала	<i>Man. of other non-metallic mineral products</i>
DJ	Производња базних метала и металних производа	<i>Manufacture of basic metal and fabricated metal products</i>
DK	Производња машина и уређаја, д.н.	<i>Man. of machinery and equipment n.e.c.</i>
DL	Производња електричних и оптичких уређаја	<i>Man. of electrical and optical equipment</i>
DM	Производња саобраћајних средстава	<i>Man. of transport equipment</i>
DN	Остала прерађивачка индустрија, д.н.	<i>Other manufacturing n.e.c.</i>
E	Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и водом	<i>Electricity, gas and water supply</i>

Врсте отпада према EWC-Stat класификацији Вер. 4

Types of waste according to the EWC-Stat Classification, Ver. 4

01.1	Искориштени растварачи	<i>Spent solvents</i>	01.1
01.2	Киселине, алкални или слани отпад	<i>Acid, alkaline or saline waste</i>	01.2
01.3	Искориштена уља	<i>Used oils</i>	01.3
01.4, 02, 03.1	Хемијски отпад	<i>Chemical waste</i>	01.4, 02, 03.1
03.2	Индустријски отпадни талози	<i>Industrial effluent sludges</i>	03.2
03.3	Муљеве и текући отпад од обраде отпада	<i>Sludges and liquid waste from waste treatment</i>	03.3
05	Отпад из здравствене заштите и биолошки отпад	<i>Health care and biological waste</i>	05
06.1	Отпад од обојених метала и жељеза	<i>Metallic waste, ferrous</i>	06.1
06.2	Отпад од необојених метала	<i>Metallic waste, non-ferrous</i>	06.2
06.3	Измијешани метални отпад	<i>Metallic waste, mixed ferrous and non-ferrous</i>	06.3
07.1	Стаклени отпад	<i>Glass waste</i>	07.1
07.2	Отпад од папира и картона	<i>Paper and cardboard waste</i>	07.2
07.3	Отпад од гума	<i>Rubber waste</i>	07.3
07.4	Пластични отпад	<i>Plastic waste</i>	07.4
07.5	Дрвени отпад	<i>Wood waste</i>	07.5
07.6	Текстилни отпад	<i>Textile waste</i>	07.6
07.7	Отпад који садржи ПЦБ	<i>Wastes containing PCB</i>	07.7
08 (искљ. 08.1, 08.41)	Одбачена опрема	<i>Discarded equipment</i>	08 (excl. 08.1, 08.41)
08.1	Одбачена возила	<i>Discarded vehicles</i>	08.1
08.41	Батерије и акумулаторски отпад	<i>Batteries and accumulators waste</i>	08.41
09.1	Отпад од припреме хране и прерађевина	<i>Animal and mixed food waste</i>	09.1
09.2	Зелени отпад	<i>Vegetal wastes</i>	09.2
09.3	Стајско ђубриво	<i>Animal faeces, urine and manure</i>	09.3
10.1	Отпад из домаћинства и слични отпад	<i>Household and similar wastes</i>	10.1
10.2	Измијешани материјали који се не могу разликовати	<i>Mixed and undifferentiated materials</i>	10.2
10.3	Разврстани остатак	<i>Sorting residues</i>	10.3
11	Обични талози	<i>Common sludges</i>	11
12.1	Грађевински отпад и отпад од рушења објеката	<i>Mineral waste from construction and demolition</i>	12.1
12.2, 12.3, 12.5	Остали минерални отпад	<i>Other mineral waste (excl. C&D waste, combustion wastes, soils, dredging spoils, waste from waste treatment)</i>	12.2, 12.3, 12.5
12.4	Отпад од сагоријевања	<i>Combustion waste</i>	12.4
12.6	Земља	<i>Soils</i>	12.6
12.7	Отпад настао јаружањем	<i>Dredging spoils</i>	12.7
12.8, 13	Минерални отпад од третмана и стабилизирани отпад	<i>Mineral waste from waste treatment and stabilised waste</i>	12.8, 13

1.1 Отпад из производних активности према EWC-Stat Класификацију
Waste generated from production activities according to EWC – Stat Classification

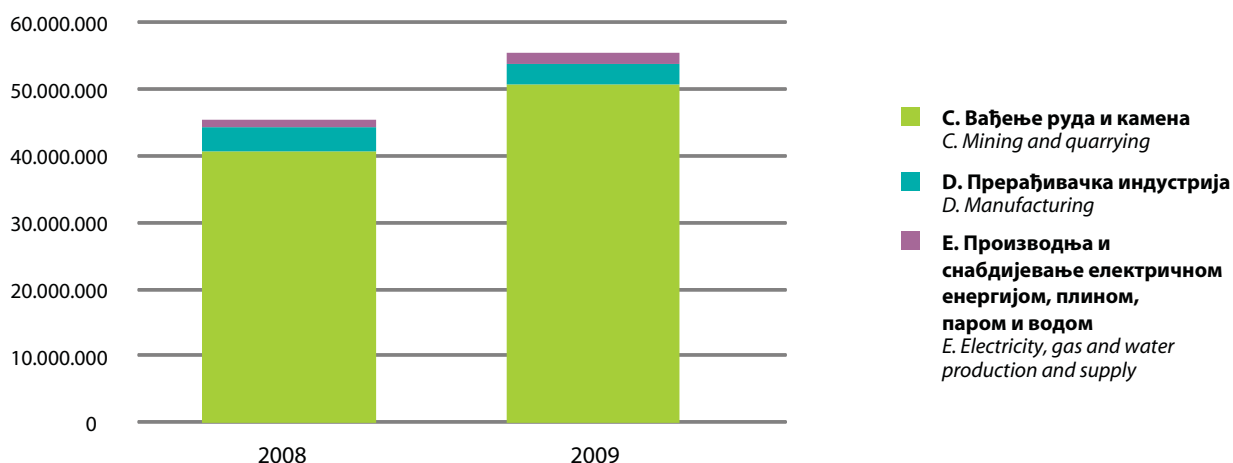
Табела 1. Количина отпада из производних активности, подручје С, D и E Класификације дјелатности БиХ, 2008-2009*, тона

Table 1. Quantity of waste generated from production activities, sectors C, D and E by NACE Rev. 1.1., 2008-2009, tones

Подручје Класификације дјелатности БиХ	2008.	2009.	Sectors of NACE Rev. 1.1
С. Вађење руда и камена	40.656.613	50.782.646	C. Mining and quarrying
D. Прерађивачка индустрија	3.563.358	3.077.568	D. Manufacturing
E. Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и водом	1.058.987	1.563.614	E. Electricity, gas and water production and supply
Укупно	45.278.958	55.423.828	Total

Графикон 1. Количина отпада из производних активности, подручје С, D и E Класификације дјелатности БиХ, 2008-2009*, тона

Graph 1. Quantity of waste generated from production activities, sectors C, D and E by NACE Rev. 1.1., 2008-2009, tones

Извор: Табела 1.
 Source: Table 1.

* Претходни подаци
 Previous data

Табела 2. Укупна количина отпада из производних активности према статистичкој класификацији EWC-Stat, 2008-2009, тона

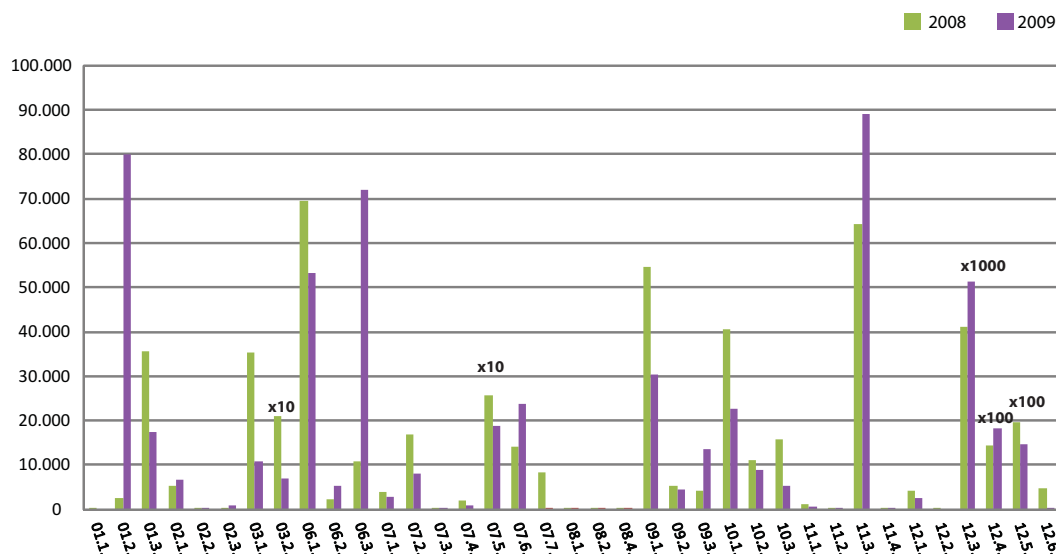
Table 2. Total quantity of waste from production activities by EWC-Stat Classification, 2008-2009, tones

		2008.	2009*		
УКУПНО		45.278.958	55.423.828	TOTAL	
01.1.	Искориштени растварачи	14	0	Spent solvents	01.1.
01.2.	Киселине, алкални или слани отпад	2.500	79.917	Acid, alkaline or saline waste	01.2.
01.3.	Искориштена уља	35.456	17.519	Used oils	01.3.
02.1.	Неспецификовани хемијски отпад	5.256	6.736	Nonspecified chemical waste	02.1.
02.2.	Неискориштени експлозиви	1	2	Written-off explosives	02.2.
02.3.	Измијешани хемијски отпад	15	942	Mixed chemical waste	02.3.
03.1.	Хемијски талози и остаци	35.374	10.897	Chemical deposits and residues	03.1.
03.2.	Индустријски отпадни талози	208.846	67.766	Industrial effluent sludge	03.2.
06.1.	Отпад од жељезног метала и старо жељезо	69.409	53.176	Iron metal waste and scrap iron	06.1.
06.2.	Отпад од обојених метала	2.223	5.177	Non iron metal waste	06.2.
06.3.	Измијешани метални отпад	10.745	72.110	Mixed metal waste	06.3.
07.1.	Стаклени отпад	3.908	2.690	Glass waste	07.1.
07.2.	Отпад од папира и картона	16.975	8.030	Paper and cardboard waste	07.2.
07.3.	Отпад од гума	424	314	Rubber waste	07.3.
07.4.	Пластични отпад	2.066	938	Plastic waste	07.4.
07.5.	Дрвени отпад	257.394	188.300	Wood waste	07.5.
07.6.	Текстилни отпад	14.026	23.821	Textile waste	07.6.
07.7.	Отпад који садржи ПЦБ	8.187	174	Waste containing PCB	07.7.
08.1.	Одбачена возила	45	91	Discarded vehicles	08.1.
08.2.	Одбачена електрична и електронска опрема	315	40	Discarded electrical and electronical equipment	08.2.
08.4.	Одбачене машине и компоненте од опреме	346	154	Discarded machines and equipment parts	08.4.
09.1.	Отпад од припреме хране и прерађевина	54.641	30.358	Waste from food preparation and products	09.1.
09.2.	Зелени отпад	5.353	4.389	Green waste	09.2.
09.3.	Стајско ђубриво	4.074	13.468	Manure	09.3.
10.1.	Отпад из домаћинства и слични отпад	40.488	22.655	Household and similar waste	10.1.
10.2.	Измијешани и материјали који се не могу разликовати	11.047	8.899	Mixed and undifferentiated materials	10.2.
10.3.	Разврстани остатак	15.854	5.160	Sorted residues	10.3.
11.1.	Талози од пречишћавања отпадних вода	1.245	684	Common sludge from waste waters	11.1.
11.2.	Талози од пречишћавања вода за пиће и технолошких вода	67	54	Drinking and technological water sludge	11.2.
11.3.	Незагађени отпадни материјали од ископавања	64.388	89.099	Uncontaminated waste materials from dredging	11.3.
11.4.	Садржај септичких јама	114	64	Contents of septic tanks	11.4.
12.1.	Грађевински отпад и отпад од рушења објеката	4.269	2.395	Waste generated by construction and demolition	12.1.
12.2.	Азбестни отпад	4	0	Asbestos waste	12.2.
12.3.	Отпад од природних материјала	41.020.141	51.440.980	Natural materials waste	12.3.
12.4.	Отпад од сагоријевања	1.431.714	1.811.527	Combustion waste	12.4.
12.5.	Разни минерални отпад	1.947.419	1.455.287	Various mineral waste	12.5.
12.6.	Контаминирана земља и загађени материјали од машинског ископавања	4.615	16	Contaminated soils and polluted dredging spoils	12.6.

* Претходни подаци
Previous data

Графикон 2. Укупна количина отпада из производних активности по EWC-Stat класификацији, 2008-2009*, тона

Graph 2. Total quantity of waste from production activities by EWC-Stat Classification, 2008-2009, tones

Извор: Табела 2.
Source: Table 2.

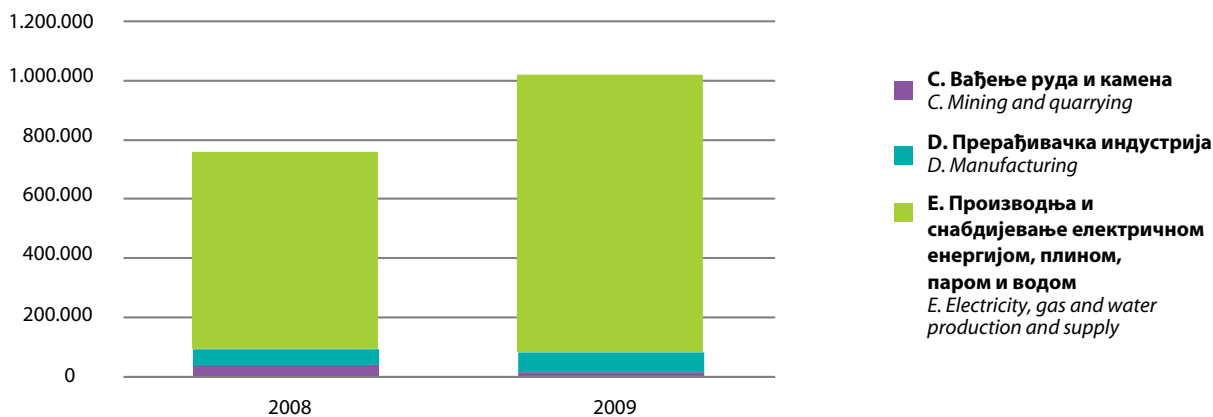
Табела 3. Количина опасног отпада из производних активности, подручје С, Д и Е Класификације дјелатности БиХ, 2008-2009*, тона

Table 3. Quantity of hazardous waste generated from production activities, sectors C, D and E by NACE Rev. 1.1., 2008-2009, tones

Подручје Класификације дјелатности БиХ	2008.	2009.	Sectors of NACE Rev. 1.1
С. Вађење руда и камена	39.905	15.136	C. Mining and quarrying
Д. Прерађивачка индустрија	51.324	65.586	D. Manufacturing
Е. Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и водом	665.145	937.313	E. Electricity, gas and water production and supply
Укупно	756.374	1.018.035	Total

Графикон 3. Количина опасног отпада из производних активности, подручје С, Д и Е Класификације дјелатности БиХ, 2008-2009*, тона

Graph 3. Quantity of hazardous waste generated from production activities, sectors C, D and E by NACE Rev. 1.1., 2008-2009, tones

Извор: Табела 3.
Source: Table 3.

* Претходни подаци
Previous data

Табела 4. Количина опасног отпада из производних активности према статистичкој класификацији EWC-Stat, 2008-2009, тона

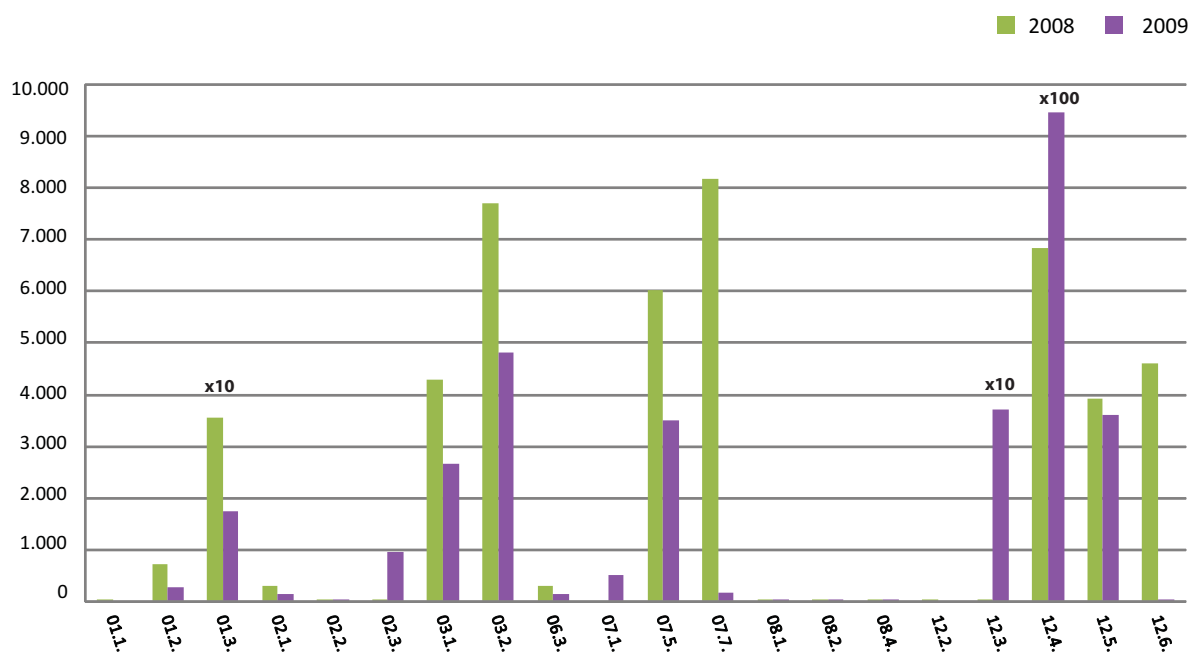
Table 4. Quantity of hazardous waste from production activities by EWC-Stat Classification, 2008-2009, tones

		2008.	2009*		
УКУПНО		756.374	1.018.035	TOTAL	
01.1.	Искориштени растварачи	14	0	Spent solvents	01.1.
01.2.	Киселине, алкални или слани отпад	708	283	Acid, alkaline or saline waste	01.2.
01.3.	Искориштена уља	35.456	17.519	Used oils	01.3.
02.1.	Неспецификовани хемијски отпад	287	137	Nonspecified chemical waste	02.1.
02.2.	Неискориштени експлозивни	1	2	Written-off explosives	02.2.
02.3.	Измијешани хемијски отпад	15	942	Mixed chemical waste	02.3.
03.1.	Хемијски талози и остаци	4.294	2.667	Chemical deposits and residues	03.1.
03.2.	Индустријски отпадни талози	7.712	4.816	Industrial effluent sludge	03.2.
06.1.	Отпад од жељезног метала и старо жељезо	0	0	Iron metal waste and scrap iron	06.1.
06.2.	Отпад од обојених метала	0	0	Non iron metal waste	06.2.
06.3.	Измијешани метални отпад	303	152	Mixed metal waste	06.3.
07.1.	Стаклени отпад	0	506	Glass waste	07.1.
07.2.	Отпад од папира и картона	0	0	Paper and cardboard waste	07.2.
07.3.	Отпад од гума	0	0	Rubber waste	07.3.
07.4.	Пластични отпад	0	0	Plastic waste	07.4.
07.5.	Дрвени отпад	6.016	3.509	Wood waste	07.5.
07.6.	Текстилни отпад	0	0	Textile waste	07.6.
07.7.	Отпад који садржи ПЦБ	8.187	174	Waste containing PCB	07.7.
08.1.	Одбачена возила	33	22	Discarded vehicles	08.1.
08.2.	Одбачена електрична и електронска опрема	5	7	Discarded electrical and electronical equipment	08.2.
08.4.	Одбачене машине и компоненте од опреме	1	41	Discarded machines and equipment parts	08.4.
09.1.	Отпад од припреме хране и прерађевина	0	0	Waste from food preparation and products	09.1.
09.2.	Зелени отпад	0	0	Green waste	09.2.
09.3.	Стајско ђубриво	0	0	Manure	09.3.
10.1.	Отпад из домаћинства и слични отпад	0	0	Household and similar waste	10.1.
10.2.	Измијешани и материјали који се не могу разликовати	0	0	Mixed and undifferentiated materials	10.2.
10.3.	Разврстани остатак	0	0	Sorted residues	10.3.
11.1.	Талози од пречишћавања отпадних вода	0	0	Common sludge from waste waters	11.1.
11.2.	Талози од пречишћавања вода за пиће и технолошких вода	0	0	Drinking and technological water sludge	11.2.
11.3.	Незагађени отпадни материјали од ископавања	0	0	Uncontaminated waste materials from dredging	11.3.
11.4.	Садржај септичких јама	0	0	Contents of septic tanks	11.4.
12.1.	Грађевински отпад и отпад од рушења објеката	0	0	Waste generated by construction and demolition	12.1.
12.2.	Азбестни отпад	4	0	Asbestos waste	12.2.
12.3.	Отпад од природних материјала	3	37.227	Natural materials waste	12.3.
12.4.	Отпад од сагоријевања	684.790	946.402	Combustion waste	12.4.
12.5.	Разни минерални отпад	3.929	3.613	Various mineral waste	12.5.
12.6.	Контаминирана земља и загађени материјали од машинског ископавања	4.615	16	Contaminated soils and polluted dredging spoils	12.6.

* Претходни подаци
Previous data

Графикон 4. Количина опасног отпада из производних активности према статистичкој класификацији EWC-Stat, 2008-2009*, тона

Graph 4. Quantity of hazardous waste from production activities by EWC-Stat Classification, 2008-2009, tones

Извор: Табела 4.
Source: Table 4.

* Претходни подаци
Previous data

1.2 Отпад из производних активности према Листи отпада - LoW

Waste generated from production activities according to European List of Waste - LoW

Табела 5. Укупна количина отпада из производних активности према Листи отпада - LoW, 2008-2009, тона

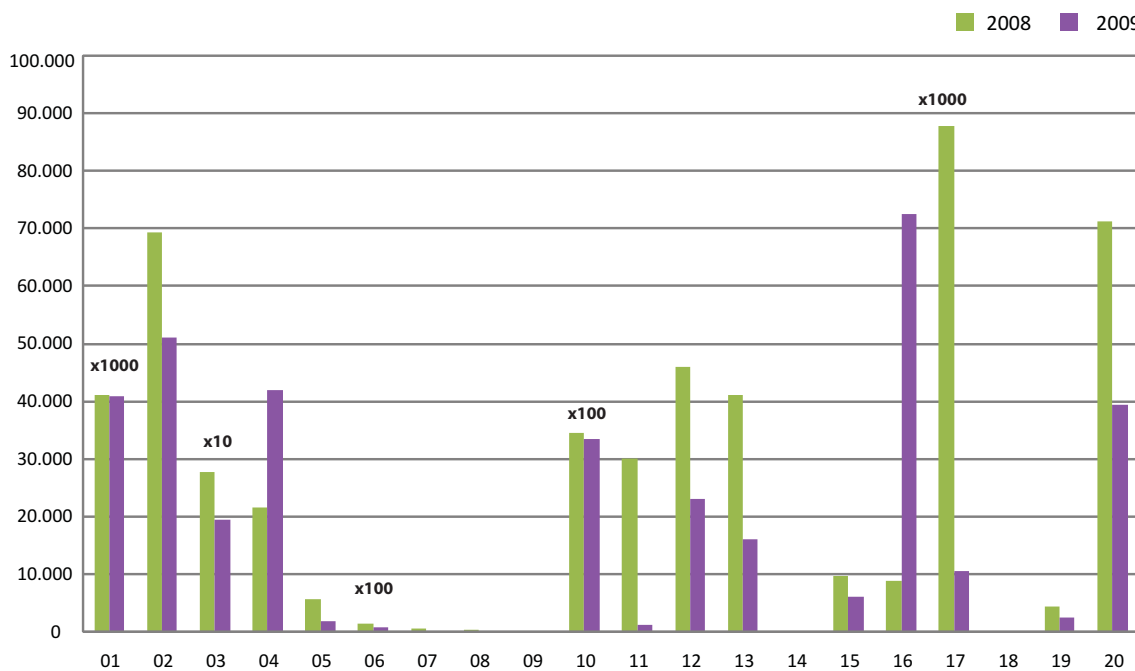
Table 5. Total waste quantity from production activities by European List of Waste - LoW, 2008-2009, tones

		2008.	2009*		
	УКУПНО	45.278.958	55.423.828	TOTAL	
01	Отпад који настаје код истраживања и копања руда, ископавања и дробљења камења и од физчког и хемијског обрађивања руда	41.027.239	40.947.707	Waste resulting from exploration, mining, dressing and further treatment of minerals and quarry	01
02	Отпад из пољопривреде, вртларства, производње водених култура, шумарства, лова и рибарства, припремања хране и прераде	69.252	51.019	Waste from agricultural, horticultural, hunting, fishing and aquaculture primary production, food preparation and processing	02
03	Отпад од прераде дрвета и производње плоча и намјештаја, целулозе, папира и картона	276.656	194.967	Waste from wood processing and the production of paper, cardboard, pulp, panels and furniture	03
04	Отпад из кожарске, крзнарске и текстилне индустрије	21.584	41.886	Waste from the leather, fur and textile industries	04
05	Отпад од прераде нафте, пречишћавања природног гаса и пиролитичке обраде угља	5.681	1.866	Waste from petroleum refining, natural gas purification and pyrolytic treatment of coal	05
06	Отпад из анорганских хемијских процеса	135.905	88.431	Waste from inorganic chemical processes	06
07	Отпад из органских хемијских процеса	570	102	Waste from organic chemical processes	07
08	Отпад од производње, формулација, продаје и примјене премаза (боје, лакови и стакласти емајли), љепила, средстава за заптивање и штампарских боја	304	182	Waste from the manufacture, formulation, supply and use (MFSU) of coatings (paints, varnishes and vitreous enamels), adhesives, sealants and printing inks	08
09	Отпад из фотографске индустрије	1	4	Waste from the photographic industry	09
10	Отпад из термичких процеса	3.442.608	3.339.761	Inorganic waste from thermal processes	10
11	Отпад који потиче од хемијске површинске обраде и заштите метала; хидрометалургија обојених метала	30.017	1.290	Inorganic metal-containing waste from metal treatment and the coating of metals, and non-ferrous hydrometallurgy	11
12	Отпад од обликовања и површинске физичко-хемијске обраде метала и пластике	45.901	23.070	Waste from shaping and surface treatment of metals and plastics	12
13	Отпадна течна горива и уља (сем јестивог уља и отпада из група 05, 12 и 19)	41.208	15.989	Oil waste (except edible oils, 05, 12 and 19)	13
14	Отпад од органских материје које се користе као растварачи (сем 07 и 08)	14	0	Waste from organic substances used as solvents (except 07 and 08)	14
15	Отпадна амбалажа; апсорбенси, материјали за брисање и упијање, филтерски материјали и заштитна одјећа која није спецификована на други начин	9.676	6.089	Waste packaging; absorbents, wiping cloths, filter materials and protective clothing not otherwise specified	15
16	Отпад који није другдје спецификован у каталогу	8.754	72.570	Waste not otherwise specified in the list	16
17	Грађевински отпад и отпад од рушења објеката (укључујући отпад од изградње друма)	87.853	10.596.979	Construction and demolition waste (including road construction)	17
18	Отпад који настаје код заштите здравља људи и животиња и/или сродних истраживања (искључујући отпад из домаћинства и ресторана који не потиче из непосредне здравствене заштите)	24	14	Waste from human or animal health care and/or related research (except kitchen and restaurant waste not arising from immediate health care)	18
19	Отпад из постројења за управљање отпадом, постројења за пречишћавање градских отпадних вода и припрему воде за пиће и индустријску употребу	4.376	2.407	Waste from waste treatment facilities, off-site waste water treatment plants and the water industry	19
20	Комунални отпад и слични отпад из индустрије, трговине и занатских погона, укључујући одвојено прикупљене фракције	71.335	39.494	Municipal waste and similar commercial, industrial and institutional waste including separately collected fractions	20

* Претходни подаци
Previous data

Графикон 5. Количина отпада из производних активности према Листи отпада - LoW, 2008-2009*, тона

Graph 5. Waste quantity from production activities by European List of Waste - LoW, 2008-2009, tones

Извор: Табела 5.
Source: Table 5.

* Претходни подаци
Previous data

Табела 6. Количина опасног отпада из производних активности према Листи отпада - LoW, 2008-2009, тона

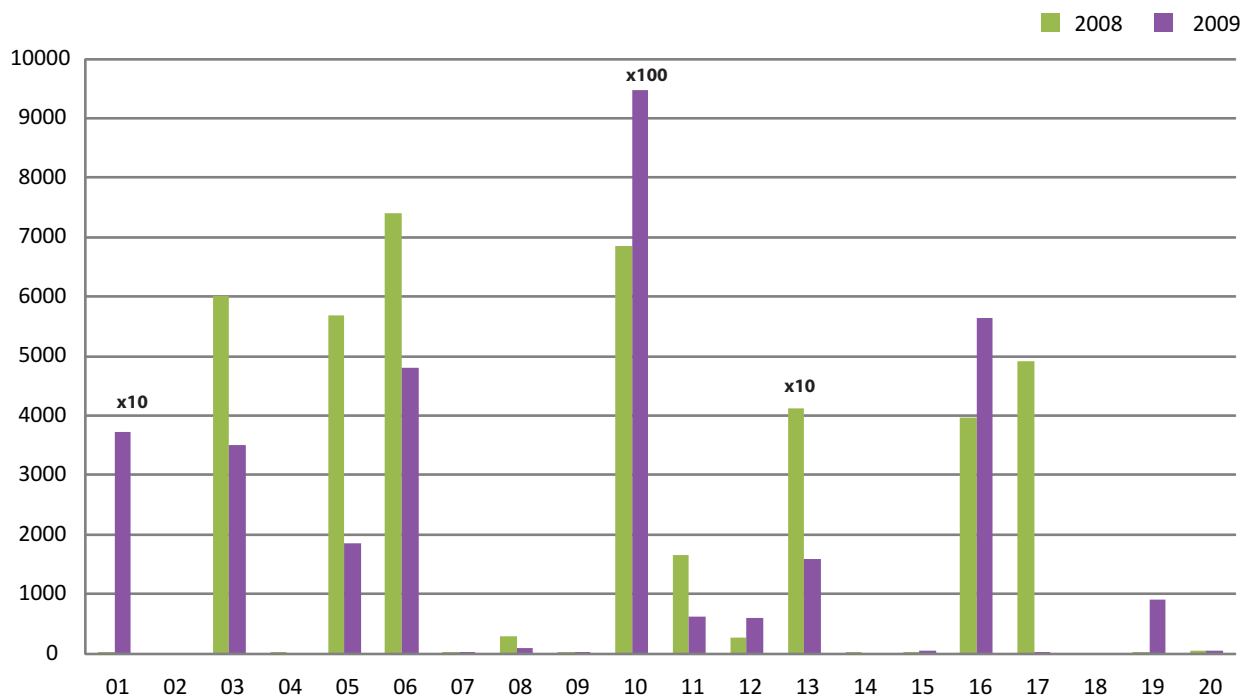
Table 6. Quantity of hazardous waste from production activities by European List of Waste - LoW, 2008-2009, tones

	2008.	2009*	TOTAL	
УКУПНО	756.374	1.018.035		
01 Отпад који настаје код истраживања и копања руда, ископавања и дробљења камења и од физичког и хемијског обрађивања руда	3	37.227	<i>Waste resulting from exploration, mining, dressing and further treatment of minerals and quarry</i>	01
02 Отпад из пољопривреде, вртларства, производње водених култура, шумарства, лова и рибарства, припремања хране и прераде	0	0	<i>Waste from agricultural, horticultural, hunting, fishing and aquaculture primary production, food preparation and processing</i>	02
03 Отпад од прераде дрвета и производње плоча и намјештаја, целулозе, папира и картона	6.016	3.495	<i>Waste from wood processing and the production of paper, cardboard, pulp, panels and furniture</i>	03
04 Отпад из кожарске, крзнарске и текстилне индустрије	34	0	<i>Waste from the leather, fur and textile industries</i>	04
05 Отпад од прераде нафте, пречишћавања природног гаса и пиролитичке обраде угља	5.681	1.850	<i>Waste from petroleum refining, natural gas purification and pyrolytic treatment of coal</i>	05
06 Отпад из анорганских хемијских процеса	7.413	4.795	<i>Waste from inorganic chemical processes</i>	06
07 Отпад из органских хемијских процеса	9	4	<i>Waste from organic chemical processes</i>	07
08 Отпад од производње, формулација, продаје и примјене премаза (боје, лакови и стакласти емајли), љепила, средства за заптивање и штампарских боја	282	86	<i>Waste from the manufacture, formulation, supply and use (MFSU) of coatings (paints, varnishes and vitreous enamels), adhesives, sealants and printing inks</i>	08
09 Отпад из фотографске индустрије	1	4	<i>Waste from the photographic industry</i>	09
10 Отпад из термичких процеса	684.790	946.692	<i>Inorganic waste from thermal processes</i>	10
11 Отпад који потиче од хемијске површинске обраде и заштите метала; хидрометалургија обојених метала	1.664	625	<i>Inorganic metal-containing waste from metal treatment and the coating of metals, and non-ferrous hydrometallurgy</i>	11
12 Отпад од обликовања и површинске физичко-хемијске обраде метала и пластике	277	607	<i>Waste from shaping and surface treatment of metals and plastics</i>	12
13 Отпадна течна горива и уља (сем јестивог уља, и отпада из група 05, 12 и 19)	41.249	15.989	<i>Oil waste (except edible oils, 05, 12 and 19)</i>	13
14 Отпад од органских материје које се користе као растварачи (сем 07 00 00 и 08 00 00)	14	0	<i>Waste from organic substances used as solvents (except 07 and 08)</i>	14
15 Отпадна амбалажа; апсорбенси, материјали за брисање и упијање, филтерски материјали и заштитна одјећа која није спецификована на други начин	19	54	<i>Waste packaging; absorbents, wiping cloths, filter materials and protective clothing not otherwise specified</i>	15
16 Отпад који није другдје спецификован у каталогу	3.962	5.633	<i>Waste not otherwise specified in the list</i>	16
17 Грађевински отпад и отпад од рушења објеката (укључујући отпад од изградње друма)	4.922	16	<i>Construction and demolition waste (including road construction)</i>	17
18 Отпад који настаје код заштите здравља људи и животиња и/или сродних истраживања (искључујући отпад из домаћинства и ресторана који не потиче из непосредне здравствене заштите)	0	0	<i>Waste from human or animal health care and/or related research (except kitchen and restaurant waste not arising from immediate health care)</i>	18
19 Отпад из постројења за управљање отпадом, постројења за пречишћавање градских отпадних вода и припрему воде за пиће и индустријску употребу	2	900	<i>Waste from waste treatment facilities, off-site waste water treatment plants and the water industry</i>	19
20 Комунални отпад и слични отпад из индустрије, трговине и занатских погона, укључујући одвојено прикупљене фракције	37	58	<i>Municipal waste and similar commercial, industrial and institutional waste including separately collected fractions</i>	20

* Претходни подаци
Previous data

Графикон 6. Количина опасног отпада из производних активности према Листи отпада - LoW, 2008-2009*, тона

Graph 6. Quantity of hazardous waste from production activities by European List of Waste - LoW, 2008-2009, tones

Извор: Табела 6.
Source: Table 6.

* Претходни подаци
Previous data

1.3 Комунални отпад *Municipal waste*

Методолошка објашњења и дефиниције

За Годишње истраживање о комуналном отпаду – КОМ баС извјештајне јединице су пословни субјекти, којима је општина додијелила право на сакупљање отпада, без обзира на то да ли су они само сакупљачи отпада или у исто вријеме управљају одлагалиштем отпада.

У извјештају се приказују подаци о свим количинама комуналног отпада, који су прикупљени у току референтне године.

За Годишње истраживање о комуналном отпаду – КОМ баД извјештајне јединице су пословни субјекти који управљају комуналним одлагалиштем отпада. У упитнику се приказују све количине отпада које су у години извјештавања приспјеле на одлагалиште, без обзира на то како је отпад прикупљен.

Комунални отпад се у Листи отпада класификује у групу 20: Комунални отпад и слични отпад из индустрије, трговине и услужних дјелатности, укључујући одвојено прикупљене фракције.

Отпад је сваки предмет или материја разврстан у једну од група отпада према Класификацијском каталогу отпада, којег власник или ималац одлаже, намјерава или мора одложити.

Комунални отпад представља отпад из домаћинства, као и отпад који је због своје природе или састава сличан отпаду из домаћинства, а потиче од пословних субјеката.

Класификацијски каталог отпада садржи листу опасног и неопасног отпада који је разврстан у односу на извор настанка отпада према одређеним групама.

¹⁾ **Одвојено прикупљене врсте отпада** подразумевају прикупљене количине папира, картона, стакла, текстила и др.

²⁾ **Отпад из вртова и паркова** укључује биоразградиви отпад, земљу и камење и остали отпад који није биоразградив.

³⁾ **Остали комунални отпад** обухвата мијешани комунални отпад, отпад са пијаца, отпад од чишћења улица, од чишћења из канализације, кабасти отпад и сл.

⁴⁾ **На други начин одстрањен отпад** је обухваћен операцијама чији је циљ завршно збрињавање отпада, који се не може прерадити и који пролази различите поступке обраде и одлагања отпада.

Methodological notes and definitions

For the annual survey of municipal waste –KOM 6aS Reporting units are business entities, to which municipality granted the right to collect waste, regardless of whether they are just collectors of waste or at the same time they also manage the landfill.

The report displays information about all municipal waste collected during the reference year.

For the annual survey of municipal waste –KOM 6aD Reporting units are business entities that manage municipal landfills. The questionnaire lists all quantities of waste that are received during the reporting year to the landfill, regardless the method for the waste collecting.

Municipal solid waste in the list of waste is classified in the Group 20: Municipal and similar commercial, industrial, trade and services waste, including separately collected fractions.

Waste is any material or object from one of the groups of waste of the List of Waste which the owner or possessor intended to for disposal or it must be disposed.

Municipal waste is waste from households and any other waste which is in its characteristics or contents similar to waste from households and is generated in business entities.

List of waste (LoW) includes non-hazardous and hazardous waste classified by proper group with regard to the origin of waste.

¹⁾ **Separately collected types of waste** comprises collected amount of paper, cartoon, glass, textile and similar.

²⁾ **Waste from gardens and parks** include biodegradable waste, soil and stones, as well as other waste which is not biodegradable

³⁾ **Other municipal waste** comprises mixed municipal waste from markets, from cleaning streets, from sewage cleaning, bulky waste and similar.

⁴⁾ **Other types of disposal** of waste covers operations aimed at final management of waste that cannot be recovered, comprising mostly different waste processing procedures and waste landfilling.

⁵⁾ **Прерађен отпад** је корисни отпад или компоненте отпада, укључујући прије свега рециклирани отпад, поновно кориштени отпад, компостирани отпад, отпад кориштен у уређајима за сагорјевање и индустријским пећима или отпад кориштен за стварање горива. Не сматра се прерађеним онај отпад који се користи за спаљивање отпада и друге топлинске поступке предвиђене за збрињавање отпада.

⁵⁾ **Recovered waste** is designed for beneficial use of waste or waste components, comprising first of all recycled, reused, composted, and waste used in fuelling devices and industrial ovens or waste used for fuel generation. Waste used for incineration and other thermal procedures designed for waste disposal are not considered to be recovered waste.

Табела 7. Количине отпада прикупљене јавним одвозом, 2008-2010, тона

Table 7. Waste quantities collected by municipal enterprises, 2008-2010, tones

	2008.	2009.	2010.	
УКУПНО	1.181.887	1.362.592	1.499.023	TOTAL
Отпад из домаћинства	:	996.165	1.155.948	Waste from households
Отпад из производних и услужних дјелатности	:	357.233	332.995	Waste from productive and service activities
Отпад из јавних комуналних служби	:	9.194	10.080	Waste from public communal services

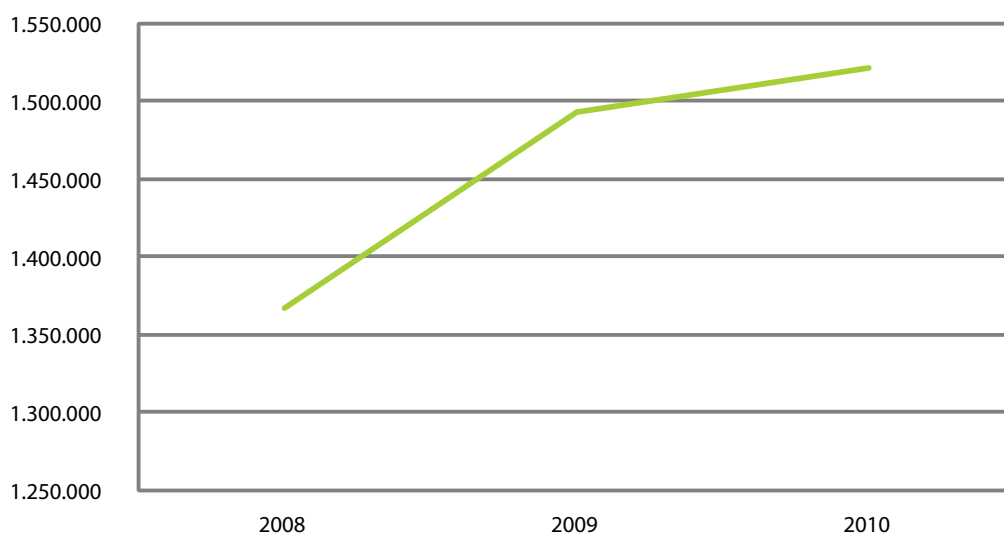
Табела 8. Укупна количина произведеног комуналног отпада, 2008-2010.

Table 8. Total amount of generated municipal waste, 2008-2010

	2008.	2009.	2010.	
Произведени комунални отпад, тона	1.367.097	1.493.060	1.521.878	Generated municipal waste, in tones
Годишња количина отпада по становнику, kg/становнику/год	356	389	396	Annual amount of municipal waste per person, kg/capita/year
Количина отпада по становнику, kg/становнику/дан	0,98	1,08	1,08	Amount of municipal waste per person, in kg/capita/day

Графикон 7. Количина произведеног комуналног отпада, 2008-2010, тона

Graph 7. Amount of generated communal waste, 2008-2010, tone.

Извор: Табела 8.
Source: Table 8.

Табела 9. Укупно произведени комунални отпад у ЕУ и БиХ, 2003-2010, kg/стан/год

Table 9. Total municipal waste generation in EU and BiH, 2003-2010, kg/capita/year

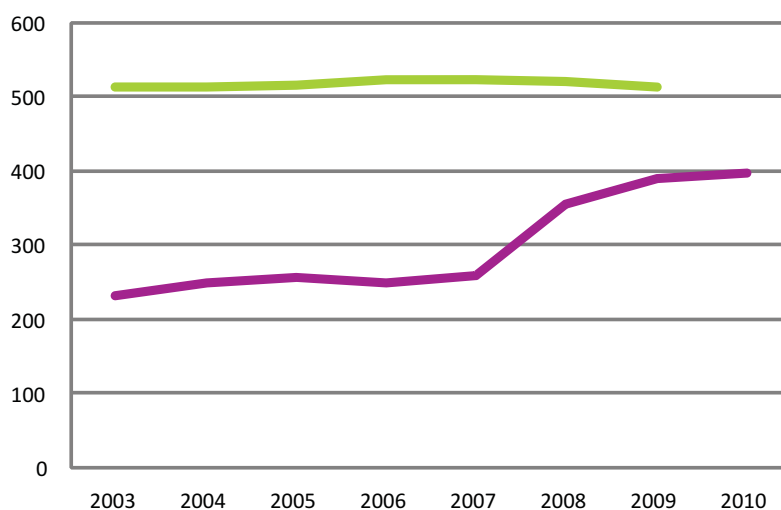
kg по глави становника	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	kg per capita per year
ЕУ 27	514	513	516	522	523	520	512	:	EU 27
Босна и Херцеговина	232	250	257	250	260	356	389	396	Bosnia and Herzegovina

Извор: Еуростат, <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsdpc210>
Source: Eurostat

Графикон 8. Укупно произведени комунални отпад у ЕУ и БиХ, 2003-2010, kg/стан/год

Graph 8. Total municipal waste generation in EU and BiH, 2003-2010, kg/capita/year

■ ЕУ 27
EU 27
■ Босна и Херцеговина
Bosnia and Herzegovina

Извор: Табела 9.
Source: Table 9.

1.4 Статистика спољне трговине – извоз неопасног отпада

Foreign trade statistics – export of non hazardous waste

Методолошка објашњења и дефиниције

Због недостатка података у Босни и Херцеговини о увозу/извозу неопасног отпада према Регулативи 259/93/ЕЕС о прекограничном промету отпада, Одјел за статистику животне средине Агенције за статистику БиХ је предузео активности на обради доступних података статистике спољне трговине.

Развој и производња статистике спољне трговине у БиХ се одвија кроз статистичке институције. Основа развоја је утврђена европским прописима и стога је статистика спољне трговине у великој мјери усклађена са земљама ЕУ. Основни извор података је Јединствена царинска исправа (JCI). Агенција за статистику БиХ добија потребне податке из Јединствених царинских исправа од Управе за индиректно опорезивање БиХ, у складу са Протоколом о сарадњи потписаним између ове двије институције.

Подаци о извезеним/увезеним количинама неопасног отпада су добијени на основу обраде базе података статистике спољне трговине. База садржи податке који су релевантни за статистику о увозу и извозу отпада. Ови подаци укључују сљедеће елементе:

- Опис робе
- Количине којима се тргује у тонама
- Земља поријекла и одредиште
- Доступне су и друге информације као што је вриједност робе, али оне нису релевантне за статистику увоза и извоза отпада у контексту Регулативе о статистици отпада 2150/2002/ЕС.

CN – (Комбинована номенклатура) је класификација роба унутар ЕУ за потребе прикупљања царина, статистичко праћење спољне трговине, те за примјену посебних мјера у оквиру трговачке, пољопривредне, фискалне и монетарне политике ЕУ. Она се заснива на међународној класификацији хармонизованог система, коју саставља Свјетска царинска организација, а Европска унија допуњава се својим потподјелама тзв. CN поднасловима. Комбинована номенклатура се састоји од око 10.000 различитих кодова који описују робу. Од тих кодова, око 250 су кодови који се састоје од или садрже отпад, а који би могли бити основа за прикупљање статистичких података о увозу и извозу отпада за различите материјале. Обрадом базе података статистике спољне трговине су екстрактовани тарифни бројеви (CN кодови) који садрже отпад.

Methodological notes and definitions

Due to lack of information in Bosnia and Herzegovina on import / export of non-hazardous waste according to 259/93/EEC Regulation on the transboundary movement of waste, the Department of Environmental Statistics of Statistics Agency Bosnia and Herzegovina has taken action to process the available data of external trade statistics.

Development and production of external trade statistics in BiH is done through statistical institutions. Basis for the development is defined by European regulations and therefore the statistics of foreign trade is largely in line with EU countries. The main data source is the Unique Customs Declaration (UCD). Agency for Statistics of BiH receives the necessary data from the single administrative document of the Indirect Taxation Authority, in accordance with the Protocol on Cooperation signed between the two institutions.

Data on exported / imported quantities of non-hazardous waste were obtained from processing databases of external trade statistics. The database contains information that is relevant to statistics on import and export of waste. These data include the following elements:

- *Description of goods*
- *The quantities traded in tons*
- *Country of origin and destination*
- *There are also other information such as the value of the goods, but they are not relevant to the statistics of imports and exports of waste in the context of Regulation 2150/2002/EC on waste statistics.*

CN - (Combined Nomenclature) the classification of goods within the EU for the purpose of collecting customs duties, statistical monitoring of foreign trade, and for the implementation of special measures in the commercial, agricultural, fiscal and monetary policy. It is based on the international harmonized system of classification, compiled by the World Customs Organization and the European Union to complement its subclauses so. CN subheadings. Combined Nomenclature comprises about 10.000 different codes that describe the goods. Of these codes, about 250 codes that consist of or contain waste, which could be the basis for collecting statistical data on imports and exports of waste for different materials. Processing of a database of external trade statistics are extracted tariff numbers (CN codes) containing waste.

Избор тих кодова био је заснован на основу процјене и идентификације коју је урадио Њемачки завод за статистику, као и допуна које је предложила Савезна агенција заштите животне средине UBA (Federal Environment Agency).

Сви изабрани кодови нису били погодни за прикупљање статистичких података о увозу и извозу отпада и тај број је морао бити смањен због тога што:

- Неки кодови садрже и отпад и производ у истом коду.
- Неки кодови садрже отпад који је у потпуности или дјеломично обухваћен извјештавањем у складу с Регулацивом 259/93/ЕЕС о прекограничном промету отпада.

Ово су неки од закључака о прикладности кориштења спољнотрговачке статистике за потребе статистике увоза/извоза отпада:

- За неке врсте отпада, као што је метални отпад, папир и картон, стакло и пластични отпад, текстилни отпад и отпад од сагоријевања (пепео и шљака), статистика спољне трговине омогућава релевантне податке о увозу и извозу отпада, и ти подаци се могу користити као допуна подацима заснованим на Регулациви о прекограничном промету отпада.
- За друге врсте отпада, као што су искориштене гуме, отпад електронске опреме и отпад из пољопривредно-прехранбене индустрије, спољнотрговачка статистика не пружа добру основу за статистику о увозу и извозу отпада, будући да се подаци о отпаду и производима обично комбинују у истом коду Комбиноване номенклатуре.
- Подаци статистике спољне трговине имају чешћу фреквенцију производње података у односу на фреквенцију која је захтјевана у Регулациви о статистици отпада, доступни су на вријеме и уз поштовање рокова.
- Потребни подаци о увозу и извозу отпада се могу лако извадити из постојеће базе података статистике спољне трговине, и стога кориштење тих података за потребе Регулациве о статистици отпада, укључује мало или је то без икаквих додатних трошкова.
- Методологија која се примијењује у Њемачкој у начелу би се могла користити од стране свих држава чланица ЕУ и шире.

The choice of these codes was based on an assessment and identification conducted by German Bureau of Statistics, as well as amendments proposed by the Federal Environment Agency UBA (Federal Environment Agency).

All selected codes were not suitable for collecting statistical data on imports and exports of waste and this figure has to be reduced because:

- *Some codes contain waste and products in the same code*
- *Some codes may contain waste which is wholly or partly covered by the reporting in accordance with Regulation 259/93/EEC on transboundary movement of waste.*

These are some of the conclusions about the appropriateness of using the foreign trade statistics for statistics of import / export of waste:

- *For some types of waste such as scrap metal, paper and cardboard, glass and plastic waste, textile waste and combustion (ash and slag), foreign trade statistics to the relevant data on imports and exports of waste, and these data can be used as a supplement to the data based on the Regulation on the transboundary movement of waste.*
- *For other types of waste such as used tires, scrap electronic equipment and waste from the agri-food industry, foreign trade statistics do not provide a good basis for statistics on import and export of waste, since the data on waste and products are usually combined in the same code of Combined Nomenclature*
- *The data of external trade statistics have higher frequency of production data in relation to the frequency that is required by the Regulation on waste statistics, and they are available on time and respecting deadlines.*
- *Necessary data on import and export of waste can be easily removed from an existing database of external trade statistics, and therefore use these data for purposes of Regulation on waste statistics involve little or no additional cost.*
- *The methodology applied in Germany could in principle be used by all EU member states and beyond.*

CN - Комбинована номенклатура и EWC-STAT класификација су класификације које се заснивају на главном материјалу или производу. Комбинована номенклатура је много детаљнија од EWC-STAT класификације, и из тога разлога није превише тешко приписати кодове Комбиноване номенклатуре за једну од категорија у EWC-STAT класификацији.

За потребе израчунавања статистике о увозу и извозу металног отпада, предложени су кодови који представљају најбоље процјене које се могу повезати са EWC-Stat класификацијом, на агрегираном нивоу шифре **6 - неопасни метални отпад**. CN кодови 79031000 (цинк прашина), 79039000 (цинк прах) и 81121300 (отпад берилија и остаци) нису укључени јер могу дјеломично бити обухваћени Регулативом о прекограничном промету отпада.

За потребе израчунавања статистике о увозу и извозу стакленог отпада предложени су кодови који представљају најбоље процјене које се могу повезати са EWC-Stat класификацијом, на агрегираном нивоу шифре **7.1 –неопасни стаклени отпад**.

За потребе израчунавања статистике о увозу и извозу отпадног папира и картона предложени су кодови који представљају најбоље процјене које се могу повезати са EWC-Stat класификацијом, на агрегираном нивоу шифре **7.2-отпад папира и картона**.

За потребе израчунавања статистике о увозу и извозу пластичног отпада предложени су кодови који представљају најбоље процјене које се могу повезати са EWC-Stat класификацијом, на агрегираном нивоу шифре **7.4- пластични отпад**.

За потребе израчунавања статистике о увозу и извозу текстилног отпада предложени су кодови који представљају најбоље процјене које се могу повезати са EWC-Stat класификацијом, на агрегираном нивоу шифре **7.6 -текстилни отпад**.

За потребе израчунавања статистике о увозу и извозу неопасне шљаке и пепела из топлинских процеса предложени су кодови који представљају најбоље процјене које се могу повезати са EWC-Stat класификацијом, на агрегираном нивоу шифре **12.42 - неопасна шљака и пепео из топлинских процеса**.

Обрађени подаци статистике спољне трговине за ових шест група отпада су добар начин да се стекне увид у токове овог отпада у Босни и Херцеговини.

CN - Combined Nomenclature and EWC-STAT Classification are generally based on the main material or product. The Combined Nomenclature is much more detailed than EWC-STAT Classification, and for this reason is not too difficult to attribute codes to Combined Nomenclature for one of the categories in EWC-STAT classification.

*For purposes of calculating the statistics of imports and exports of scrap metal, codes proposed to represent the best estimate that can be linked with EWC-Stat Classification, at the aggregate level Code **6 - non-hazardous metal waste**. CN codes 79031000 (zinc dust), 79039000 (zinc powder) and 81121300 (beryllium waste and residues) are not included because partially they can be covered by Regulation on the transboundary movement of waste.*

*For purposes of calculating statistics on import and export of waste glass codes proposed to represent the best estimate that can be linked with EWC-Stat Classification, at the aggregate level Code **7.1- non-hazardous glass waste**.*

*For purposes of calculating the statistics of imports and exports of waste paper and cardboard codes proposed to represent the best estimate that can be linked with EWC-Stat Classification, at the aggregate level Code **7.2-waste paper and cardboard**.*

*For purposes of calculating statistics on import and export of plastic waste codes proposed to represent the best estimate that can be linked with EWC-Stat Classification, at the aggregate level Code **7.4-plastic waste**.*

*For purposes of calculating the statistics of imports and exports of textile waste codes proposed to represent the best estimate that can be linked with EWC-Stat Classification, at the aggregate level Code **7.6-textile waste**.*

*For purposes of calculating the statistics of imports and exports of non-hazardous slag and ash from thermal processes codes proposed to represent the best estimate that can be linked with EWC-Stat Classification, at the aggregate level Code **12:42 - non-hazardous sludge and ash from thermal processes**.*

The processed data of external trade statistics for these six groups of waste are a good way to gain insight into the flow of waste in Bosnia and Herzegovina.

Извоз металног отпада

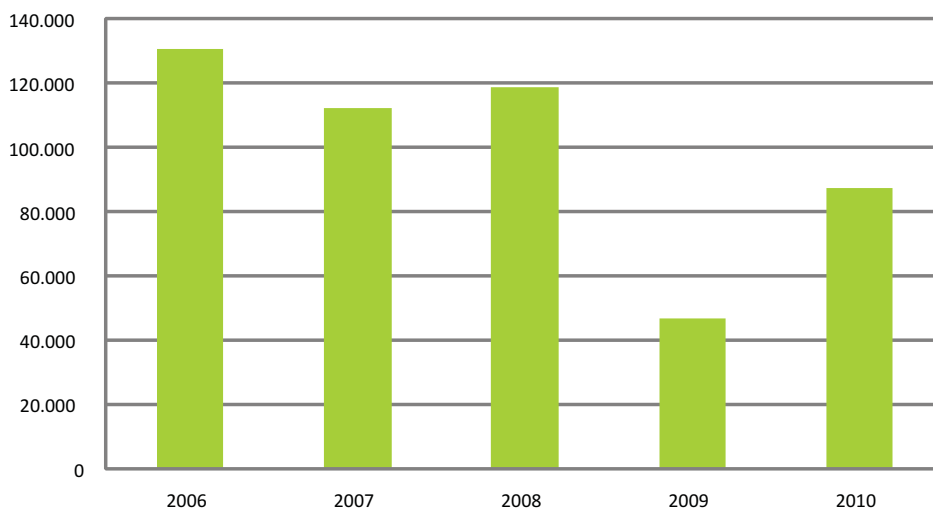
Export of metal waste

Анализа података о извозу металног отпада у периоду 2006-2010. генерално указује на пад извезених количина. У 2010. години уочен је значајан пораст извоза металног отпада, количина извезеног отпада је за 85,6% већа у односу на 2009. годину. Током периода 2006-2010. највеће количине металног отпада извезене су у Словенију.

Analysis of data on exports of scrap metal in the period 2006-2010 indicates a general decline in exported quantities. In 2010 there was a significant increase in exports of scrap metal waste, the quantity of exported waste was 85,6% higher compared to 2009. During the period 2006-2010 the largest quantities of scrap metal are exported to Slovenia.

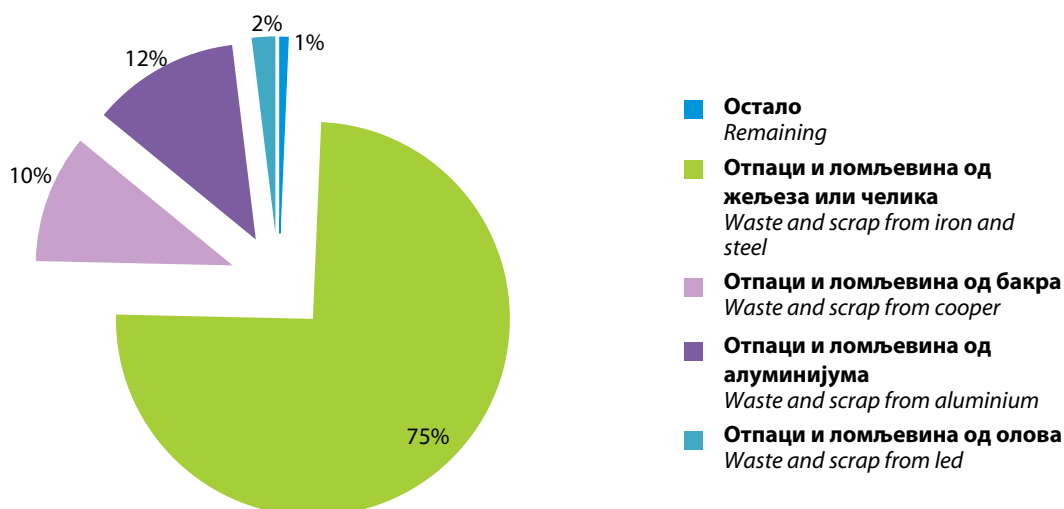
Графикон 9. Извоз металног отпада, 2006-2010, тона

Graph. 9. Export of metal waste, 2006-2010, tone

Графикон 10. Структура извезеног металног отпада, 2010.

Graph 10. Structure of exported metal waste, 2010

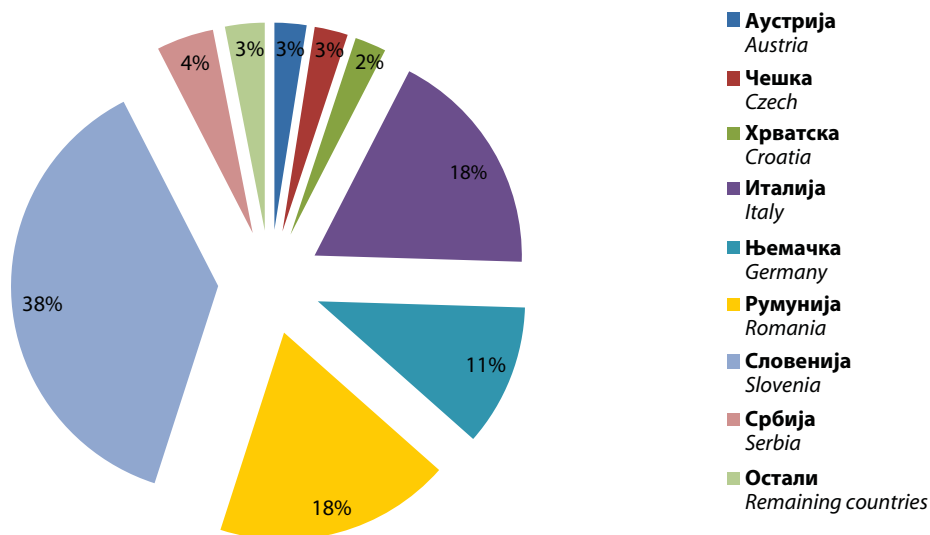

Од укупне количине извезеног металног отпада, отпад од жељеза или челика је учествовао са 75% (кључни број CN 7204). Приближно 40% укупне извезене количине отпадног жељеза и челика извезено је у Словенију у току 2010. године.

Of the total volume of exported scrap metal, scrap iron or steel participated with 75% (key number CN 7204). Approximately 40% of the total exported quantity of scrap iron and steel was exported to Slovenia during 2010.

Графикон 11. Државе у које се извозио метални отпад, 2010.

Graph 11. Countries to which metal waste was exported, 2010

Извоз стакленог отпада

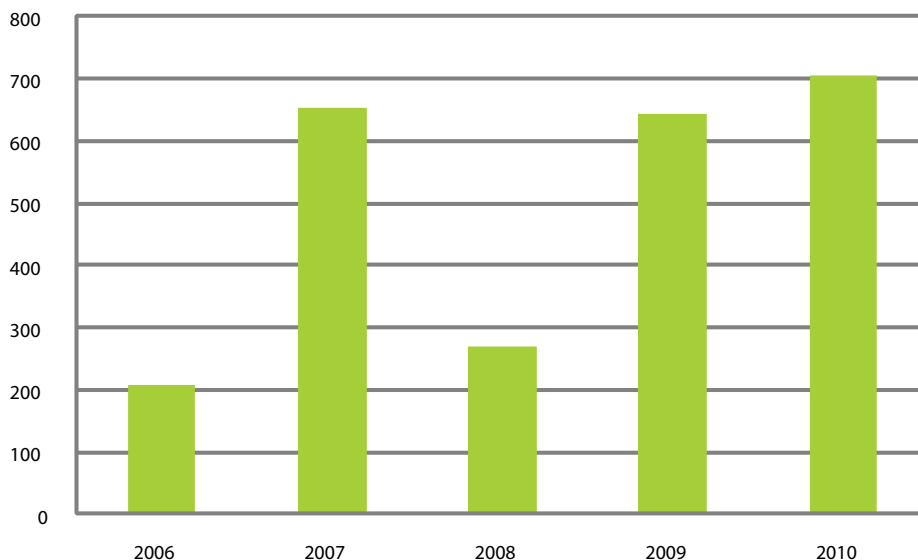
Export of glass waste

Анализа података о извозу стакленог отпада у периоду 2006-2010. генерално указује на раст извезених количина. У 2010. години количина извезеног стакленог отпада је за 9,3% већа у односу на 2009. годину. Током 2010. године највеће количине стакленог отпада извезене су у Хрватску.

Analysis of data on exports of waste glass in the period 2006-2010 indicates a general increase in exported quantities. In 2010, the quantity of exported waste glass was 9,3% higher compared to 2009. During 2010, the biggest amount of waste glass was exported to Croatia.

Графикон 12. Извоз стакленог отпада, 2006-2010, тона

Graph 12. Export of glass waste, 2006-2010, tone

Извоз текстилног отпада

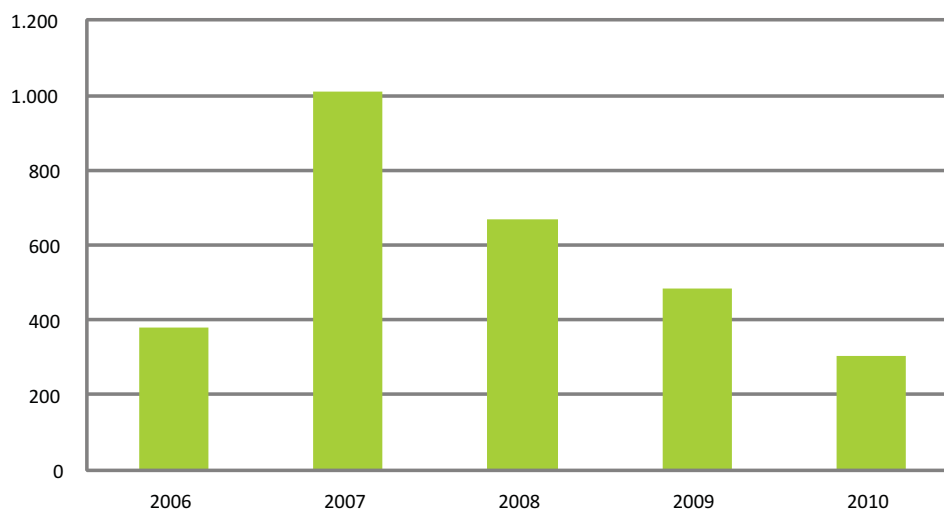
Export of textile waste

Анализа података о извозу текстилног отпада у периоду 2006-2010. генерално указује на пад извезених количина. У 2010. години количина извезеног текстилног отпада је за 37,2% мања у односу на 2009. годину. Током 2010. године највеће количине текстилног отпада извезене су у Хрватску, 65% од укупне количине извезеног текстилног отпада.

Analysis of data on exports of textile waste in the period 2006-2010 indicates a general decline in exported quantities. In 2010, the quantity of exported textile waste was less by 37,2% compared to 2009. During 2010, the biggest amount of textile waste was exported to Croatia, 65% of the total quantity of exported textile waste

Графикон 13. Извоз текстилног отпада, 2006-2010, тона

Graph 13. Export of textile waste, 2006-2010, tone

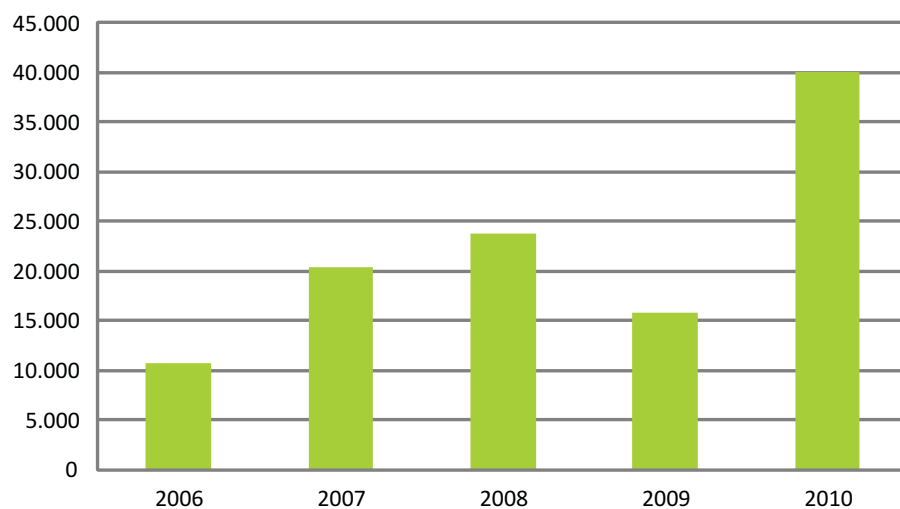
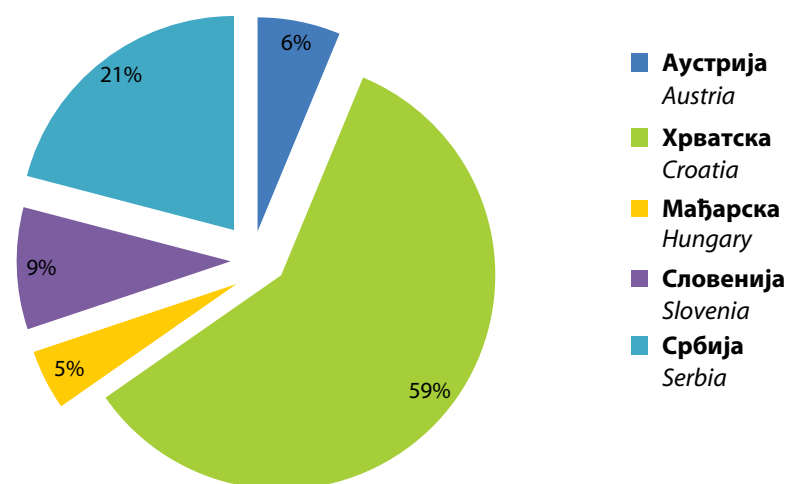

Извоз отпадног папира и картона

Export of waste paper and cardboard

Анализа података о извозу отпадног папира и картона у периоду 2006-2010. указује на значајан раст извезених количина. У 2010. години количина извезеног отпадног папира и картона је за 155% већа у односу на 2009. годину (CN 4707- Папир и картон намијењени поновној преради (рециклажи)). Током 2010. године највеће количине отпадног папира и картона извезене су у Хрватску, 59% од укупно извезене количине отпадног папира и картона отпада.

Analysis of data on exports of waste paper and cardboard in the period 2006-2010 shows a significant increase in exported quantities. In 2010, the quantity of exported waste paper and cardboard was 155% higher compared to 2009 (CN 4707 – Paper and cardboard for reprocessing (recycling)). During 2010, the biggest amount of waste paper and cardboard was exported to Croatia, 59% of the total exported quantity of waste paper and cardboard waste.

Графикон 14. Извоз отпадног папира и картона, 2006-2010, тона*Graph 14. Export of waste paper and cardboard, 2006-2010, tone***Графикон 15. Државе у које се извозио отпадни папир и картон, 2010.***Graph 15. Countries to which waste paper and cardboard was exported, 2010*

Извоз пластичног отпада

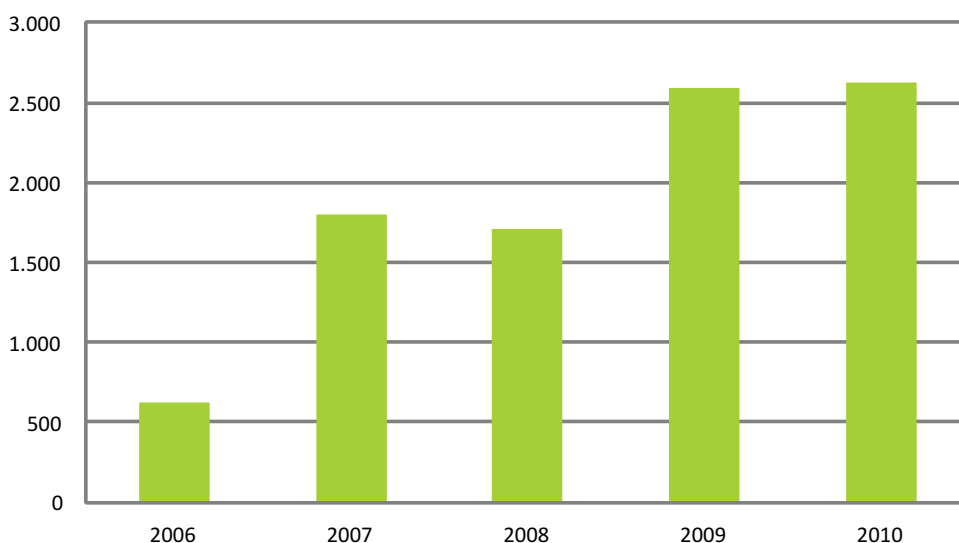
Export of plastic waste

Анализа података о извозу пластичног отпада у периоду 2006-2010. генерално указује на раст извезених количина. У 2010. години количина извезеног пластичног отпада је за 1,5% већа у односу на 2009. годину. Током 2010. године највеће количине пластичног отпада извезене су у Хрватску, 65% од укупно извезене количине пластичног отпада.

Analysis of data on export of plastic waste in the period 2006-2010 indicates a general increase in exported quantities. In 2010 the quantity of exported plastic waste was 1.5% higher compared to 2009. During 2010, the biggest amounts of plastic waste were exported to Croatia, 65% of the total exported quantity of plastic waste.

Графикон 16. Извоз пластичног отпада, 2006-2010, тона

Graph 16. Export of plastic waste, 2006-2010, tone

Извоз неопасне шљаке и пепела

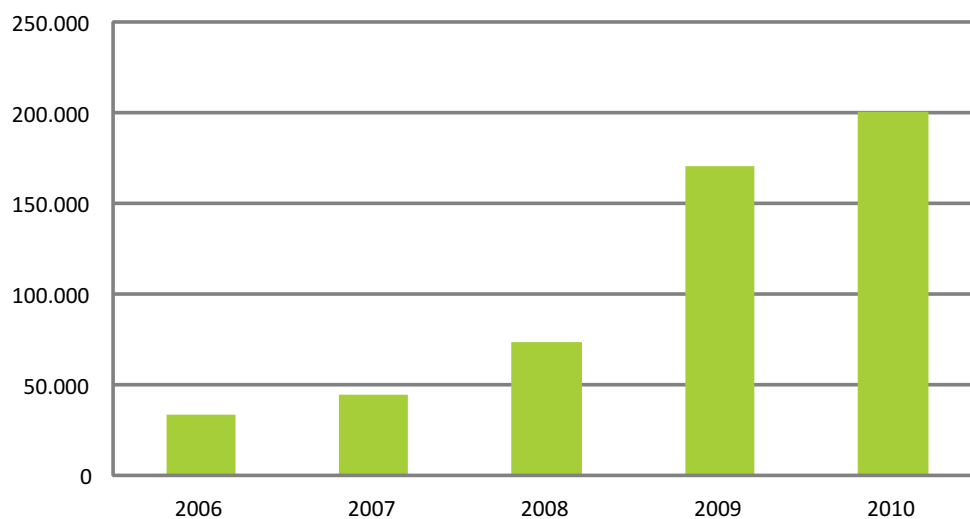
Export of waste sludge and ash

Анализа података о извозу неопасне шљаке и пепела из топлинских процеса у периоду 2006-2010. указује на значајан раст извезених количина. У 2010. години количина извезене неопасне шљаке и пепела је за 17,5% већа у односу на 2009. годину. Током 2010. године највеће количине неопасне шљаке и пепела извезене су у Румунију, 46% од укупно извезене количине неопасне шљаке и пепела.

Analysis of data on export of waste sludge and ash in the period 2006-2010 indicates a general increase in exported quantities. In 2010 the quantity of exported waste sludge and ash was 17.5% higher compared to 2009. During 2010, the biggest amounts of waste sludge and ash were exported to Romania, 46% of the total exported quantity.

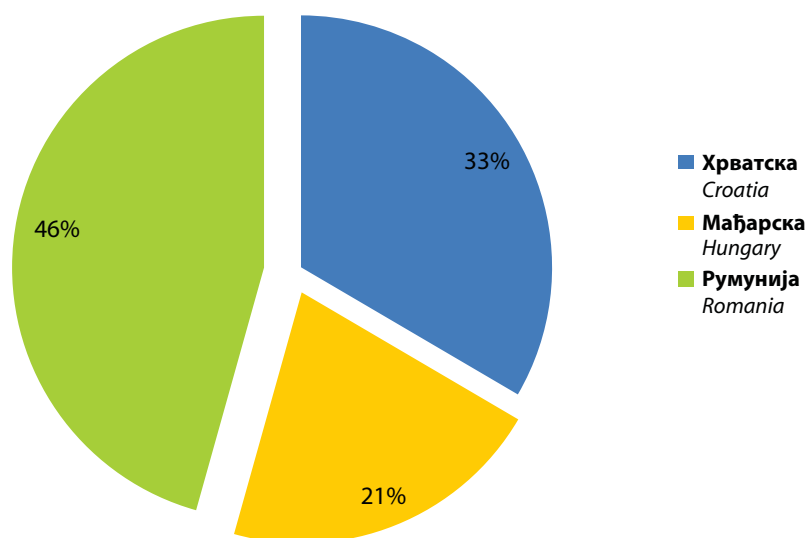
Графикон 17. Извоз неопасне шљаке и пепела, 2006-2010, тона

Graph 17. Export of non - hazardous waste sludge and ash, 2006-2010, tone

Графикон 18. Државе у које се извозила неопасна шљака и пепео, 2010.

Graph 18. Countries to which non - hazardous waste sludge and ash was exported, 2010

1.5 Статистика спољне трговине – увоз неопасног отпада

Foreign trade statistics – import of non hazardous waste

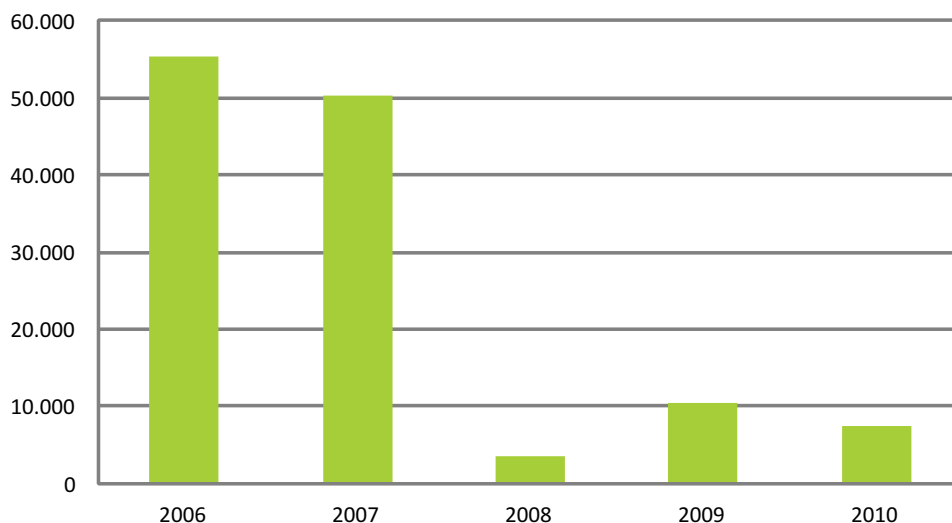
Увоз металног отпада

Import of metal waste

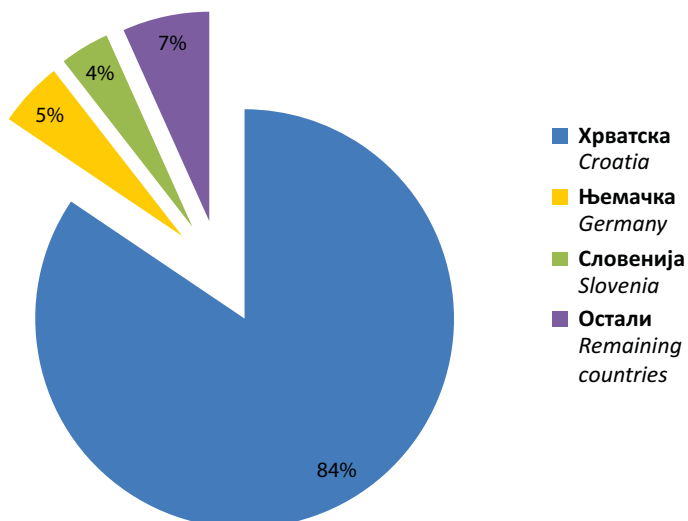
Анализа података о увозу металног отпада у периоду 2006-2010. указује на значајан пад увезених количина. У 2010. години количина увезеног отпада је за 28,7% мања у односу на 2009. годину. Током 2010. године највеће количине металног отпада увезене су из Хрватске.

Analysis of data on import of metal waste in the period 2006-2010 indicates a general decrease in imported quantities. In 2010 the quantity of imported metal waste was 28,7% lower compared to 2009. During 2010, the biggest amounts of metal waste were imported from Croatia.

Графикон 19. Увоз металног отпада, 2006-2010, тона
Graph. 19. Import of metal waste, 2006-2010, tone

Графикон 20. Државе из којих се извозио метални отпад, 2010.
Graph 20. Countries from which metal waste was imported, 2010

Увоз текстилног отпада

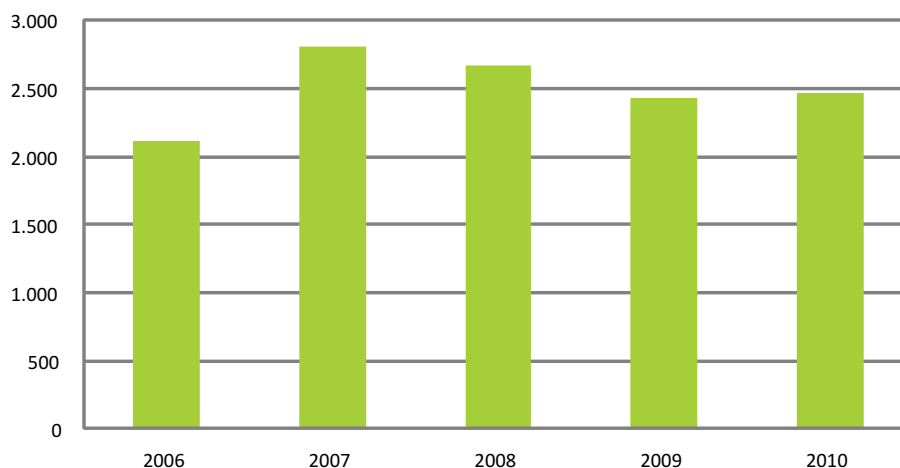
Import of textile waste

Анализа података о увозу текстилног отпада у периоду 2006-2010. указује на прилично уједначене увезене количине овог отпада током посматраног периода. У 2010. години количина увезеног текстилног отпада је за 9,3% већа у односу на 2009. годину. Током 2010. године највеће количине текстилног отпада увезене су из Њемачке.

Analysis of data on import of textile waste in the period 2006-2010 indicates fairly balanced imported quantities. In 2010 the quantity of imported textile waste was 9,3% higher compared to 2009. During 2010, the biggest amounts of metal waste were imported from Germany.

Графикон 21. Увоз текстилног отпада, 2006-2010, тона

Graph 21. Import of textile waste, 2006-2010, tone

Увоз отпадног папира и картона

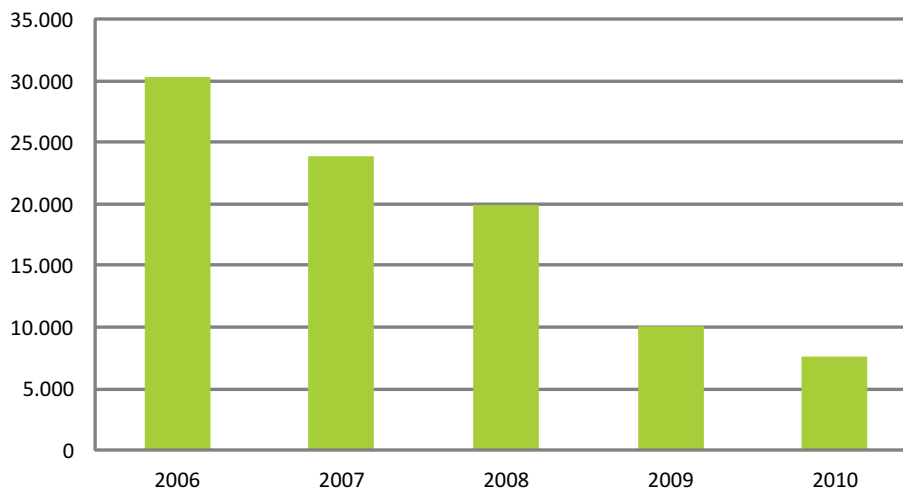
Import of waste paper and cardboard

Анализа података о увозу отпадног папира и картона у периоду 2006-2010. указује на константан пад увезених количина током посматраног периода. У 2010. години количина увезеног отпадног папира и картона је за 25,3% мања у односу на 2009. годину. Приближно 50% укупне увезене количине отпадног папира и картона увезено је из Црне Горе.

Analysis of data on import of paper and cardboard waste in the period 2006-2010 indicates constant decrease of imported quantities. In 2010 the quantity of imported paper and cardboard waste was 25,3% lower compared to 2009. Approximately 50% of imported paper and cardboard waste was imported from Monte Negro.

Графикон 22. Увоз отпадног папира и картона, 2006-2010, тона

Graph 22. Import of waste paper and cardboard, 2006-2010, tone

Увоз пластичног отпада

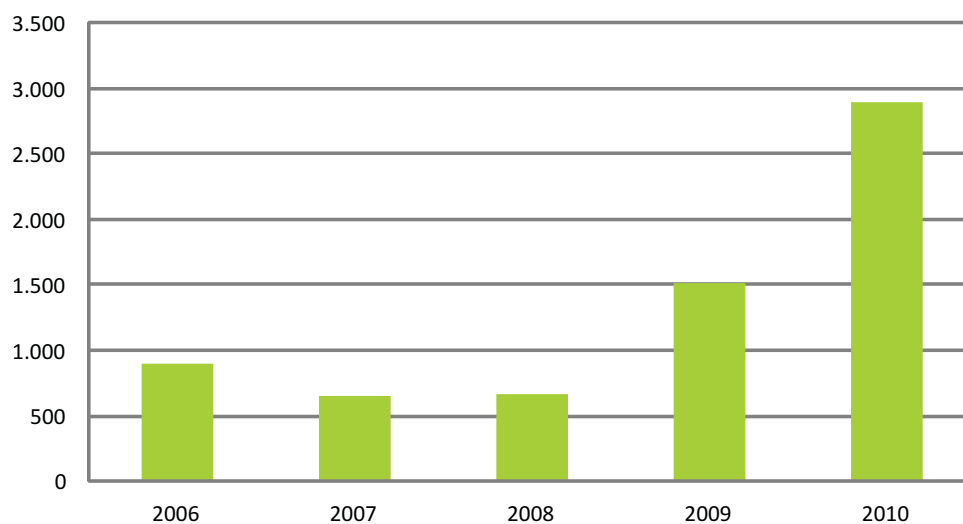
Import of plastic waste

Анализа података о увозу пластичног отпада у периоду 2006-2010. указује на раст увезених количина. У 2010. години количина увезеног пластичног отпада је приближно 90% већа у односу на 2009. годину. Око 44% укупне увезене количине пластичног отпада је увезено из Хрватске.

Analysis of data on import of plastic waste in the period 2006-2010 indicates increase of imported quantities. In 2010 the quantity of imported plastic waste was approximately 90% higher compared to 2009. Close to 44% of imported plastic waste was imported from Croatia.

Графикон 23. Увоз пластичног отпада, 2006-2010, тона

Graph 23. Import of plastic waste, 2006-2010, tone

1.6 Прекогранични промет опасног отпада *Transboundary movement of hazardous waste*

Извоз опасног отпада *Export of hazardous waste*

Количина опасног отпада током 2009. године је за 55% већа у односу на претходну годину. Без обзира на пораст извоза опасног отпада у 2009. години у односу на 2008. годину, прекогранични промет опасним отпадом у периоду 2001-2009. је у благом паду.

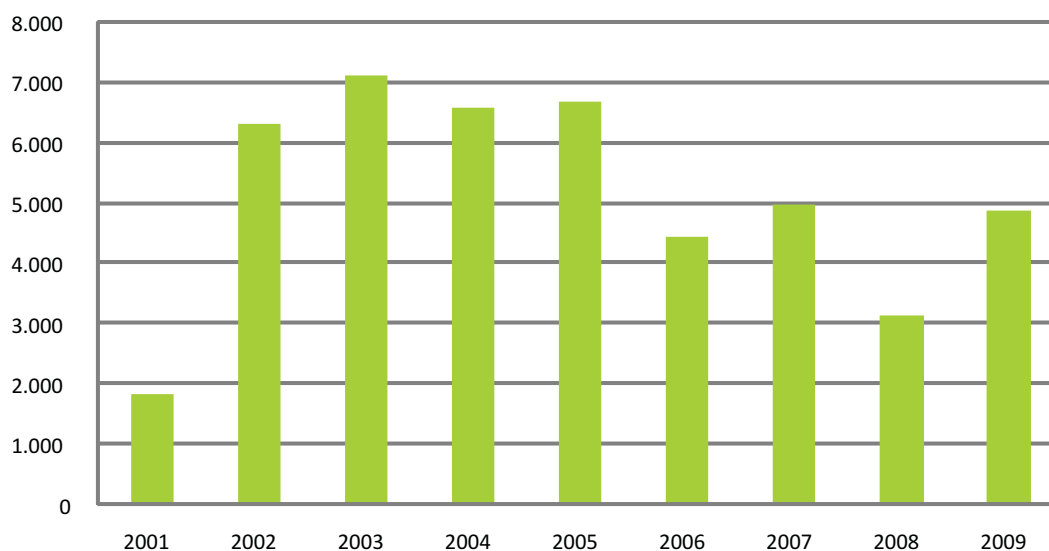
The amount of hazardous waste in 2009 is 55% higher than the previous year. Notwithstanding the increase in exports of hazardous waste in 2009 compared to 2008, the transboundary movement of hazardous waste in the period 2001-2009 went down slightly.

Табела 10. Извоз опасног отпада, 2001-2009, тона
Table 10. Export of hazardous waste, 2001-2009, tones

	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	
Укупна количина	1.830	6.295	7.094	6.560	6.660	4.447	4.981	3.145	4.870	Total amount

Извор: Секретаријат Базелске конвенције <http://www.basel.int/>
Source: Secretariat of Basel Convention <http://www.basel.int/>

Графикон 24. Извоз опасног отпада, 2001-2009, тона
Graph 24. Export of hazardous waste, 2001-2009, tones

Извор: Табела 10.
Source: Table 10.

У 2009. години уочен је извоз неких врста отпада које нису биле присутне у прекограничном промету отпада у 2008. години.

In 2009, there has been export of some types of waste that were not present in the transboundary movement of waste in 2008.

Ријеч је о отпадним уљима и мастима, контаминираној земљи, отпадним флуоресцентним цијевима и трансформаторима, отпадној пливајућој шљаки и грађевинском отпаду који садржи азбест.

These are waste oils and greases, contaminated land, waste fluorescent tubes, and transformers, waste floating slag and construction waste containing asbestos.

Главне извозне дестинације су Аустрија, Француска и Словенија.

Major export destinations include Austria, France and Slovenia.

У периоду од 2001. до 2009. године није било већих промјена у броју компанија које су се бавиле дјелатношћу извоза опасног отпада. То је десетак компанија које посједују рјешење за извоз опасног отпада од надлежних ентитетских Министарстава. Неке од компанија нису никада реализовале извоз. Подаци су обрађени на основу извјештаја о извезеним количинама које су компаније извозници опасног отпада доставиле надлежним ентитетским Министарствима.

In the period 2001 to 2009, there were no major changes in the number of companies that engages in exports of hazardous waste. It was about ten companies that have a solution for the export of hazardous waste by the competent entity ministries. Some companies never realized export. Data were analyzed on the basis of a report on the exported quantities delivered by companies exporting hazardous waste to the competent entity ministries.

Табела 11. Структура извезеног отпада, 2009, тона

Table 11. Structure of hazardous waste, 2009, tones

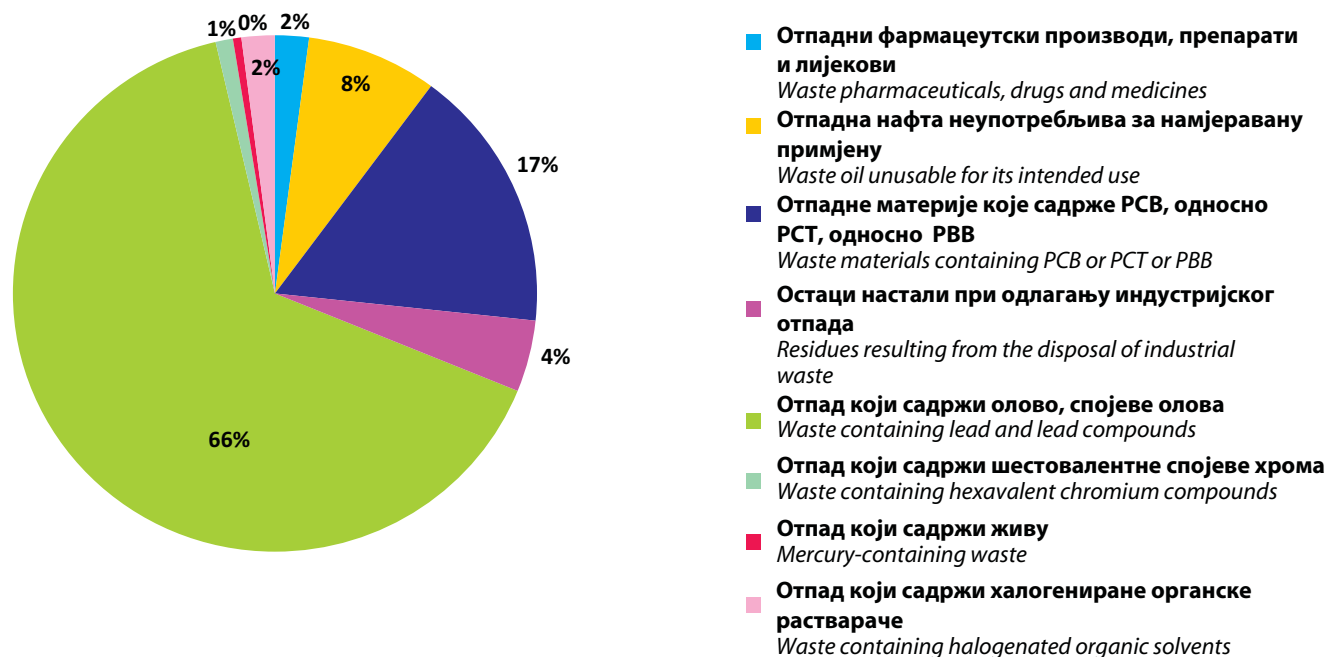
Отпадни фармацеутски производи, препарати и лијекови	100	<i>Waste pharmaceuticals, drugs and medicines</i>
Отпадна нафта неупотребљива за намјеравану примјену	400	<i>Waste oil unusable for its intended use</i>
Отпадне материје које садрже РСВ, односно РСТ, односно РВВ	800	<i>Waste materials containing PCB or PCT or PBB</i>
Остаци настали при одлагању индустријског отпада	200	<i>Residues resulting from the disposal of industrial waste</i>
Отпад који садржи олово, спојеве олова	3.200	<i>Waste containing lead and lead compounds</i>
Отпад који садржи шестовалентне спојеве хрома	50	<i>Waste containing hexavalent chromium compounds</i>
Отпад који садржи живу	20	<i>Mercury-containing waste</i>
Отпад који садржи халогениране органске раствараче	100	<i>Waste containing halogenated organic solvents</i>

Извор: Секретаријат Базелске конвенције <http://www.basel.int/>

Source: Secretariat of Basel Convention <http://www.basel.int/>

Графикон 25. Структура извезеног отпада, 2009, проценат

Graph 25. Structure of hazardous waste, 2009, percentage

Извор: Табела 11.
Source: Table 11.

Одређене врсте отпада извозници су у извјештају пријавили под кључним бројем којим су у каталогу отпада дефинисане отпадне оловне батерије (16 06 01*), иако је према опису отпада ријеч о извозу отпадних акумулатора.

Удио отпадних батерија и акумулатора у укупној количини извезеног отпада у 2009. години износи 66%, и биљежи смањење у односу на 2008. годину.

Међутим, удио извезених отпадних батерија и акумулатора у укупној количини извезеног отпада је у 2008. години био изразито висок и износио је преко 90%. Овај отпад је извезен у Словенију на обраду поступком Р4.

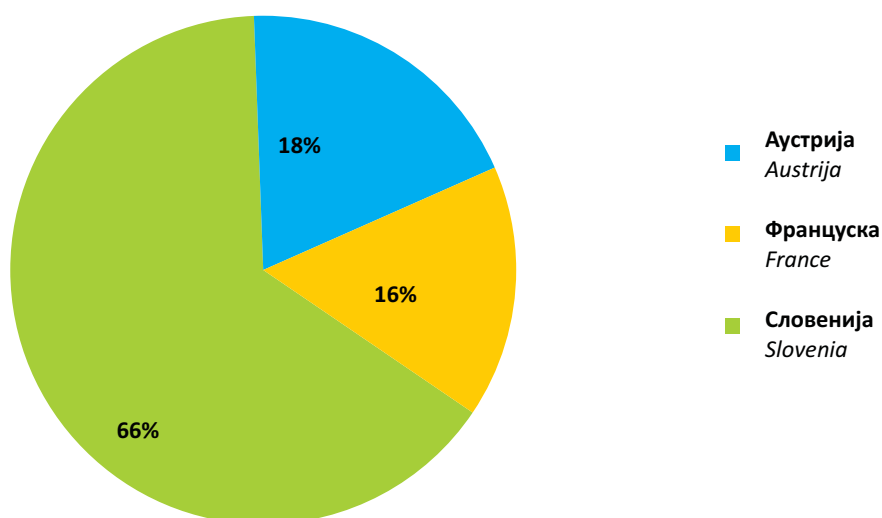
Certain types of waste exporters are in a report signed by key number, which are defined in the catalog of disposal of waste lead-acid batteries (16 06 01*), although the description of the waste in terms of export of waste batteries.

The share of waste batteries and accumulators in the total quantity of waste exported in 2009 amounted to 66%, and decreased compared to the year 2008.

However, the share of exported waste batteries and accumulators in the total quantity of waste exported in 2008 was extremely high, reaching over 90%. This waste is exported to Slovenia on the processing procedure R4.

Табела 12. Државе увознице опасног отпада, 2009, тона*Table 12. States importing hazardous waste, 2009, tones*

Аустрија	870	<i>Austria</i>
Француска	800	<i>France</i>
Словенија	3200	<i>Slovenia</i>

Извор: Секретаријат Базелске конвенције <http://www.basel.int/>Source: Secretariat of Basel Convention <http://www.basel.int/>**Графикон 26. Државе увознице опасног отпада, 2009, проценат***Graph 26. Countries importers of hazardous waste in 2009, percentage*

Извор: Табела 12.

Source: Table 12.

Преко 66% укупне количине извезеног отпада у 2009. години извезено је у Словенију, слиједи Аустрија са 18% и Француска са 16%. У Словенију, на обраду поступком Р4 извезиле су се отпадне батерије и акумулатори, као и отпад који садржи спојеве олова.

Over 66% of the total quantity of waste exported in 2009 was exported to Slovenia, followed by Austria with 18% and France with 16%. In Slovenia, the processing procedure R4 were exported waste batteries and accumulators and waste containing lead compounds.

Сав отпад који садржи еколошко токсичне материје, као и грађевински материјал који садржи азбест извезио се у Француску, на одлагање поступком Д10.

All waste containing environmentally toxic substances, as well as construction material containing asbestos is exported to France, the disposal method D10.

Остале врсте отпада извезиле су се у Аустрију на обраду поступком Р4 и Р5 и одлагање поступком Д10 и Д8.

Other types of waste were exported to Austria to handle the proceedings R4 and R5 and disposal procedures D10 and D8.

2

Вода
Water

Методолошка објашњења и дефиниције

Подаци се прикупљају на основу годишњих истраживања у статистици вода која се спроводе у Федералном заводу за статистику БиХ (ФЗС), Републичком заводу за статистику Републике Српске (РЗС РС), Агенцији за статистику БиХ и Брчко дистрикту БиХ (подружници БХАС-а). На основу прикупљених података, БХАС публикује саопштење на нивоу Босне и Херцеговине.

Подаци о јавном водоводу прикупљају се редовним годишњим статистичким истраживањем (ВОД-2В) од комуналних пословних субјеката и од општинских служби које управљају јавним водоводом у посматраним насељима.

Под **снабдијевањем водом у јавном водоводу** сматра се укупно захваћена количина воде из подземних вода, извора, водотока, акумулација и језера, те укупно захваћена количина воде из других водоводних система.

Под **захваћеним количинама вода** подразумевају се укупне количине захваћене воде из изворишта вода.

Под **јавним извориштима** подразумевају се сва каптирана изворишта одакле се врши снабдијевање водовода водом, као што су подземни ток, извор, водоток, акумулација и језеро.

Под **испорученом количином воде** подразумева се количина воде продате потрошачима.

Под **укупним губицима воде** подразумевају се стварно установљени губици у водоводној мрежи настали због квара или неисправности инсталација на мрежи.

Под **уређајима за прочишћавање воде** за пиће подразумевају се уређаји за прочишћавање (кондиционирање). Под **резервоарима** се подразумевају укопни и надземни резервоари (у облику торња – куле) који служе за акумулирање воде и обезбјеђење потребног притиска.

Дужина главног довода је дужина цијеви за довод воде и обезбјеђење потребног притиска.

Дужина разводне мреже је дужина водоводне мреже од резервоара до потрошача (без дужине прикључка и мреже у згради).

Канализацијски прикључак је спој објекта с уличном канализацијом.

Methodological notes and definitions

Data for compilation of energy balances are provided from annual water statistical surveys that are conducted by Federal Office for Statistics of Federation of BiH (FOS), Republika Srpska Institute of Statistics (RSIS), Agency for Statistics of Bosnia and Herzegovina (BHAS) and Brčko District. BHAS publishes energy balances for Bosnia and Herzegovina based on data collected.

Data on public water supply are collected through regular annual reports (VOD-2V) from municipal business entities and municipal services which run the public water supply.

Water supply from public water mains is the total volume of water abstracted from ground waters, springs, watercourses, reservoirs and lakes as well as total volume of water abstracted from other water systems.

Abstracted volume of water is the total volume of water abstracted from water springs.

Public springs are all sources that are used in supplying of water mains, such as ground watercourses, springs, watercourses, reservoirs and lakes.

Distributed volume of water is the volume of water sold to consumers.

Total water losses are actually found losses in water mains caused by mechanical troubles or installation defects on water mains.

Water treatment plants are facilities used for purification (conditioning). **Tanks are divided into** underground and elevated (tower-shaped) ones, used for the accumulation of water and reaching the required pressure.

Length of water mains is the length of pipes used for the supply of water and reaching of the required pressure.

The length of distribution network is the length of the water supply network from a tank to a consumer (excluded are the length of connections and network in a building).

Connecting pipe is a connection between the object and street drains.

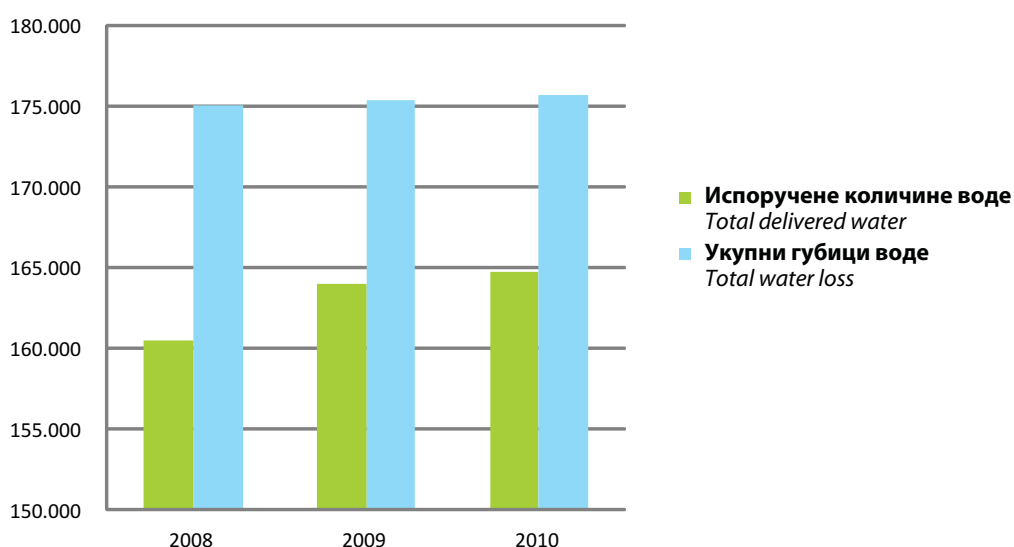
2.1 Скупљање и дистрибуција воде

Collecting and distribution of water

Табела 13. Испоручене воде и губици воде из јавног водовода, 2008-2010, `000 m³
Table 13. Delivered water and water loss from public water system, 2008-2010, '000m³

	2008.	2009.	2010.	
Испоручене количине воде	160.487	163.948	164.698	<i>Total delivered water</i>
Укупни губици воде	175.077	175.319	175.636	<i>Total water loss</i>

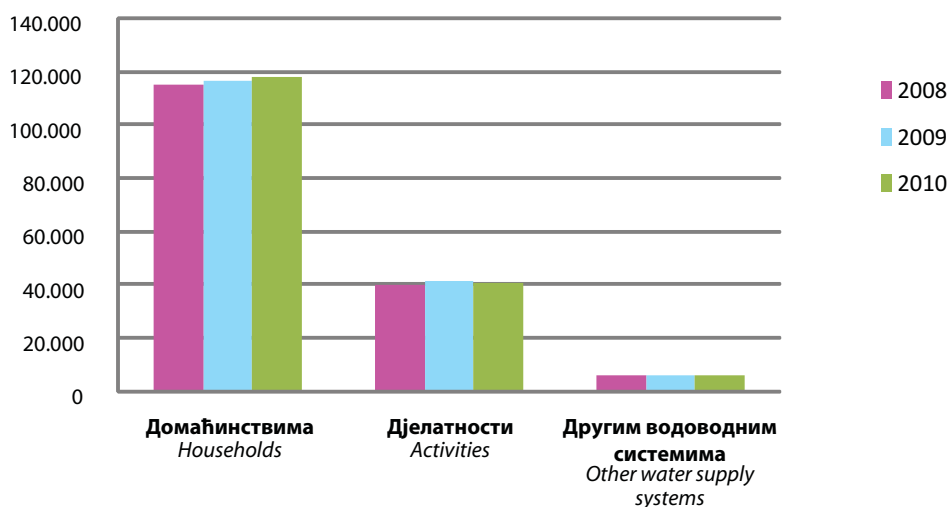
Графикон 27. Однос испоручених количина и губитака воде у јавном водоводу, 2008-2010, `000 m³
Graph 27. Relation of total delivered water and water loss in public water system, 2008-2010, '000 m³

Извор: Табела 13.
 Source: Table 13.

Табела 14. Испоручене воде из јавног водовода, 2008-2010, `000 m³
Table 14. Volume of water delivered to users, 2008-2010, '000 m³

	2008.	2009.	2010.	
Укупно	160.487	163.948	164.698	<i>Total</i>
Домаћинствима	114.631	116.429	117.707	<i>Households</i>
Дјелатности- од тога:	39.787	41.473	40.682	<i>Activities:</i>
Пољопривреда, шумарство, риболов	1.895	1.935	1.914	<i>Agriculture, forestry, fishing</i>
Индустријска и грађевинска дјелатност	27.481	29.079	28.789	<i>Industry and constructions activities</i>
Остале дјелатности	10.411	10.459	9.979	<i>Other activities</i>
Другим водоводним системима	6.069	6.046	6.309	<i>Other water supply systems</i>

Графикон 28. Испоручене воде из јавног водовода, 2008-2010, '000 m³Graph 28. Volume of water delivered to users, 2008-2010, '000 m³Извор: Табела 14.
Source: Table 14.

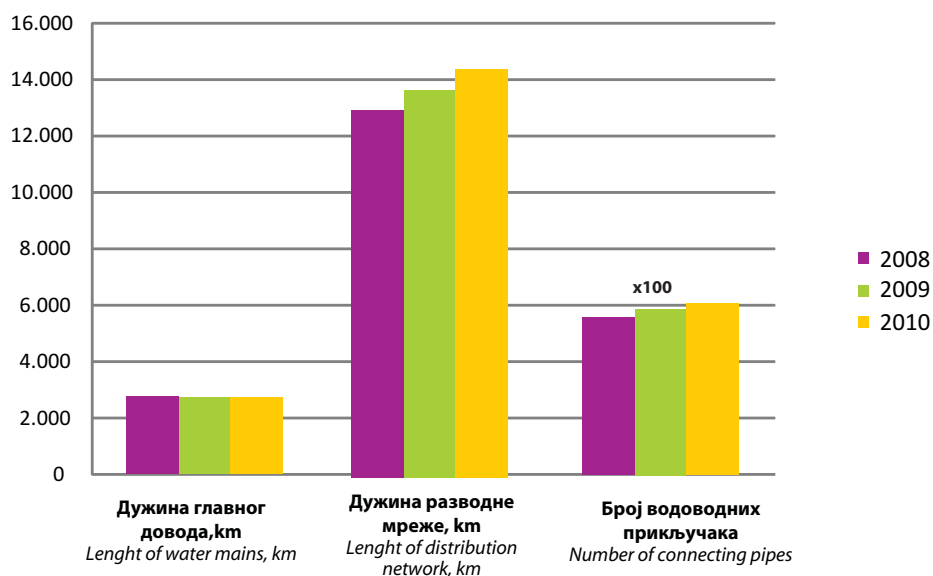
Табела 15. Водоводна мрежа и уређаји, 2008-2010.

Table 15. Water supply network and equipment, 2008-2010

	2008.	2009.	2010.	
Дужина главног довода, km	2.616	2.663	2.739	Length of water mains, km
Дужина разводне мреже, km	12.753	13.460	14.206	Length of distribution network, km
Број водоводних прикључака	541.839	573.762	595.210	Number of connecting pipes
Резервоари	576	585	621	Reservoirs
Пумпни уређаји	790	802	870	Pumps
Уређаји за припрему воде за пиће	60	67	69	Drinking water treatment facilities
Таложници	82	84	84	Sedimentation tanks
Филтери	142	138	153	Filters
Хлоринатори	242	236	256	Chlorinators
Деферизатори	35	35	35	Iron-removing facilities
Остали уређаји	15	16	16	Other facilities

Графикон 29. Водоводна мрежа и уређаји, 2008-2010.

Graph 29. Water supply network and equipment, 2008-2010

Извор: Табела 15.
Source: Table 15.

2.2 Јавна одводња Public sewerage

Методолошка објашњења и дефиниције

Подаци о јавној канализацији прикупљају се редовним годишњим статистичким истраживањем (ВОД-2К) од комуналних пословних субјеката и од општинских служби које управљају јавном канализацијом.

Извјештаји се дјелимично заснивају на евиденцији и документацији, а дјелимично и на процјени.

Истраживањем се добивају основни подаци о отпадним водама, њиховом прочишћавању и испуштању, те о канализационој мрежи.

Отпадне воде су оне које се послѣје кориштења одводе до уређаја за прочишћавање или се испуштају у простор (у подземне или површинске воде). У количине отпадних вода нису укључене атмосферске као нити проточне воде (нпр. воде које покрећу хидроелектране).

Прочишћене отпадне воде су све оне количине отпадних вода које се у току извјештајне године прочишћавају механичким, хемијским, биолошким или комбинованим начином.

Јавна канализациона мрежа је мрежа затворених уличних канала и колектора која служи за одвођење отпадних и атмосферских вода (општи систем канализације) или као посебна мрежа за одвођење отпадних вода, а посебно за атмосферске воде (сепарацијски систем канализације).

Главни колектор је сабирни канал који одводи воде из једног дијела или цијелог града до реципијента или уређаја за пречишћавање.

Канализациони прикључак је спој објекта с уличном канализацијом.

Methodological notes and definitions

Data on public water supply and public sewage system are collected through regular annual statistical surveys (VOD-2K) of municipal business entities and municipal services which run the public water supply.

Reports are partially based on records and documentation, and partially on estimates.

Research gives data on source of waste water, purified waste water and sewerage network.

Waste water is water drained to the purification device after use, or discharged into the environment (into ground or surface waters). It does not include atmospheric or running water (i.e. waters that drive hydro-electric plants).

Purified waste water comprises all amounts of waste water that were purified during the reporting year, either mechanically, chemically, biologically or by combined method.

Public sewage system is a network of enclosed public drains and sewers used for draining of either waste or atmospheric waters (general water sewage system), or solely waste water, and solely atmospheric waters (separation water sewage system).

Main sewer is a collecting drain, which drains water from one part or the whole city to the recipient or to the purification device.

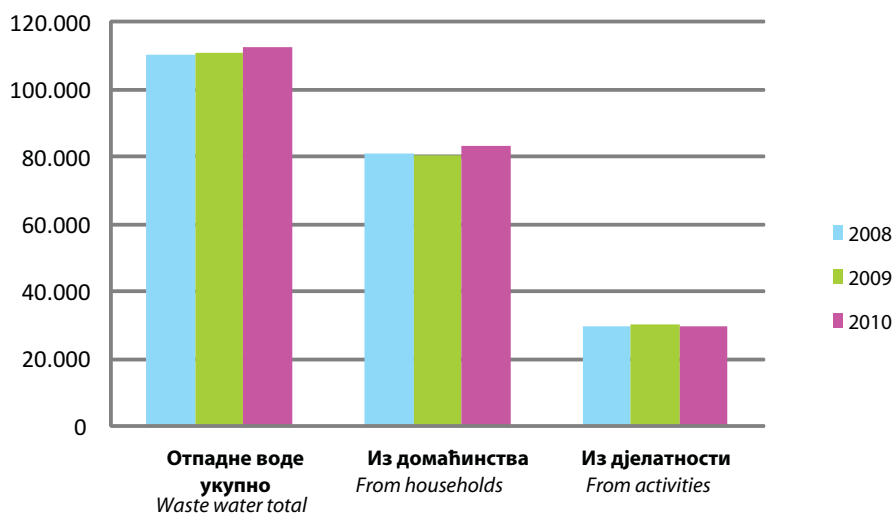
Connecting pipe is a connection between the object and street drains.

Табела 16. Поријекло отпадних вода, 2008-2010 `000 m³
Table 16. Origin of waste waters, 2008-2010 `000 m³

	2008.	2009.	2010.	
Отпадне воде укупно	110.311	110.871	112.685	Waste water total
Из домаћинства	80.736	80.452	83.141	From households
Из дјелатности	29.575	30.419	29.544	From activities

Графикон 30. Поријекло отпадних вода, 2008-2010 `000 m³

Graph 30. Origin of waste waters, 2008-2010 `000 m³

Извор: Табела 16.
Source: Table 16.

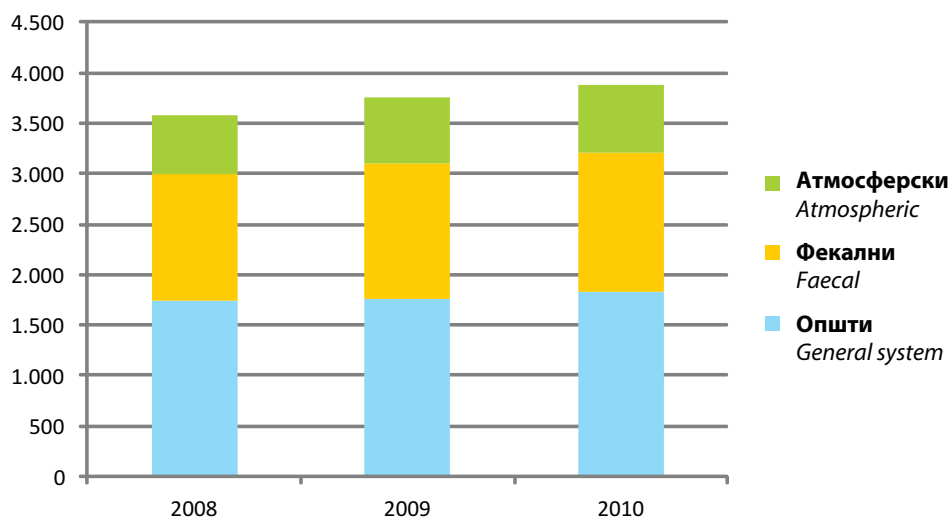
Табела 17. Канализациона мрежа, 2008-2010, km

Table 17. Sewerage network, 2008-2010, km

	2008.	2009.	2010.	
Укупна дужина затворене канализационе мреже	3.583	3.749	3.882	Total length of enclosed system
Од тога према врсти:				Of that by type:
Општи	1.749	1.757	1.830	General system
Сепарациони	1.834	1.992	2.052	Separation system
Од тога:				Of that:
Фекални	1.253	1.343	1.369	Faecal
Атмосферски	581	649	683	Atmospheric
Дужина главног колектора	625	685	727	Length of main sewer

Графикон 31. Канализациона мрежа, 2008-2010, km

Graph 31. Sewerage network, 2008-2010, km

Извор: Табела 17.
Source: Table 17.

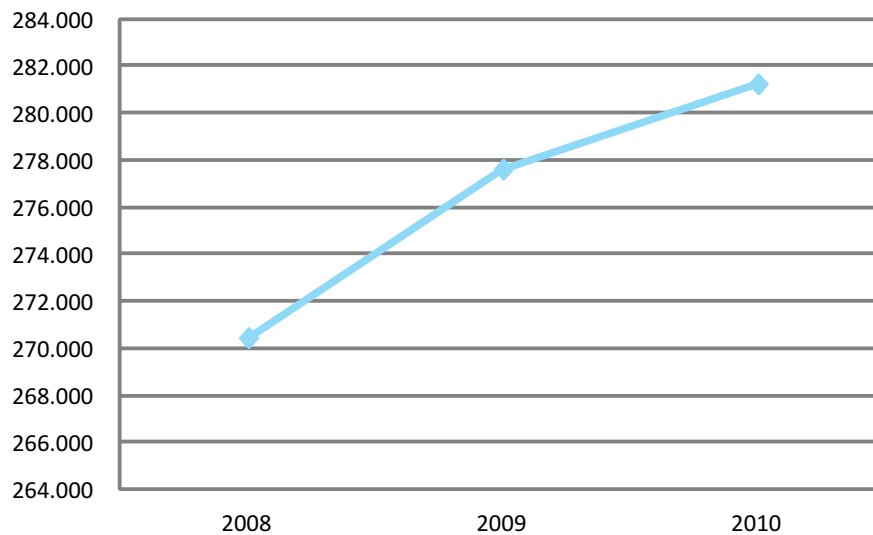
Табела 18. Број канализационих прикључака, 2008-2010.

Table 18. Number of connecting pipes, 2008-2010

	2007.	2008.	2009.	2010.	
Број канализационих прикључака	249.219	270.434	277.596	281.223	<i>Number of connecting pipes</i>

Графикон 32. Број канализационих прикључака, 2008-2010.

Graph 32. Number of connecting pipes, 2008-2010

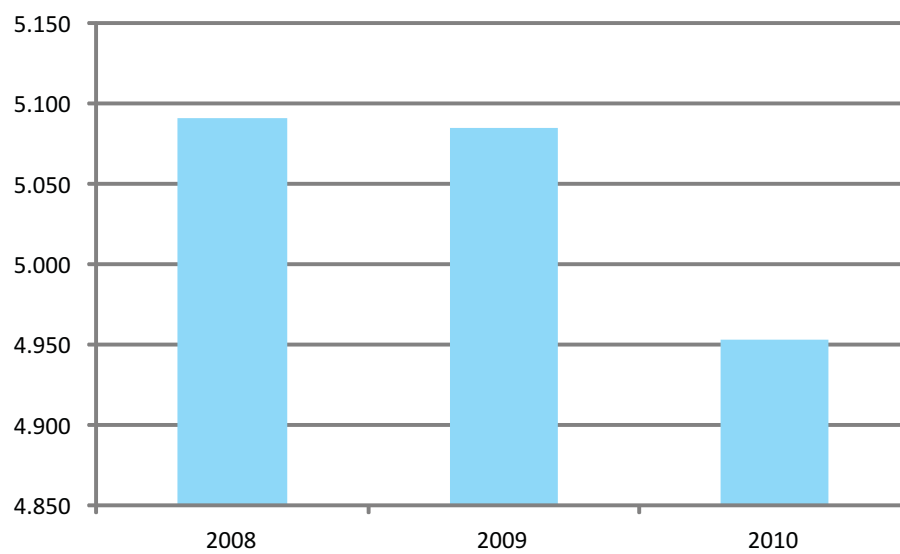

Извор: Табела 18.

Source: Table 18.

Табела 19. Испуштене отпадне воде, (2008-2010) `000 m³Table 19. Waste water discharge, (2008-2010) `000 m³

	2008.	2009.	2010.	
УКУПНО	110.311	110.871	112.685	<i>TOTAL</i>
Непречишћене воде	105.220	105.786	107.732	<i>Unpurified water</i>
Испуштене:				<i>Point of discharge:</i>
У подземне воде	2.922	2.984	2.314	<i>Ground water</i>
У водотоке	101.352	101.759	104.398	<i>Watercourses</i>
У акумулације	946	1.043	1.020	<i>Reservoirs</i>
Пречишћене воде	5.091	5.085	4.953	<i>Purified water</i>
Испуштене:				<i>Point of discharge:</i>
У водотоке	4.372	4.474	4.393	<i>Ground water</i>
У подземне воде	230	141	140	<i>Watercourses</i>
У море	489	470	420	<i>Reservoirs</i>

Графикон 33. Пречишћене отпадне воде, 2008-2010, `000 m³*Graph 33. Purified waste waters, 2008-2010, `000 m³***Извор: Табела 19.***Source: Table 19.*

2.3 Кориштење вода и заштита вода од загађивања у индустрији *Utilization and protection of water against pollution in industry*

Методолошка објашњења и дефиниције

Подаци о кориштењу вода и заштити вода од загађивања у индустрији добијени су на основу редовног статистичког истраживања – Годишњи извјештај о кориштењу вода и заштити вода од загађивања у индустрији - (ВОД-1).

Извјештај подносе предузећа чија је претежна дјелатност по Класификацији дјелатности разврстана у подручја:

С - Вађење руда и камена,
D - Прерађивачка индустрија и
Е - Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом и водом, а која користе и испуштају воду, независно од водозахвата и водопријемника отпадних вода.
Обухваћене су и индустријске јединице неиндустријских предузећа.

Снабдијевање водом подразумева све количине воде којом се предузеће у току извјештајне године снабдјело, без обзира на то да ли су те воде кориштене за властите потребе или су продате другим корисницима.

Кориштене воде обухватају све количине воде које је предузеће у току извјештајне године користило за своје потребе.

Отпадне воде су оне количине воде које се после употребе третирају као отпадне воде у извјештајној години. У отпадне воде нису укључене проточне воде из хидроелектрана.

Methodological notes and definitions

Data presented by this release were provided by the Annual report on utilisation and protection of waters against pollution in industry (VOD-1).

The report is presented by enterprises whose principal activity according to the Classification of activities is classified into the following sections:

*C - Mining and quarrying,
D - Manufacturing and
E - Electricity, gas and steam production and supply, and which use and discharge waters, irrespective of water capture and recipient of waste waters.*

Industrial units of non-industrial enterprises are also covered.

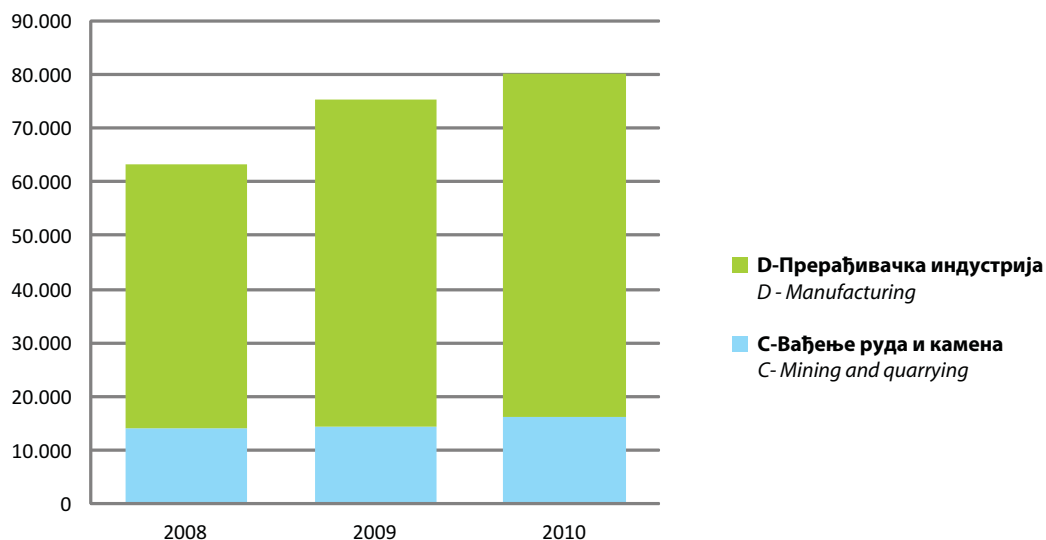
Water supply includes all amounts of water used for supplying of enterprises during the reporting year, irrespective of whether it was used for own purposes or sold to other users.

Water utilisation comprises water quantities used by an enterprise unit for its own purposes during the reporting period.

Waste waters include all amounts of water treated as waste water after being used in the reporting year. Waste waters do not include water used for production of hydroelectric power.

Табела 20. Снабдијевање водом, 2008-2010, '000m³
Table 20. Water supply, 2008-2010, '000m³

	2008.	2009.	2010.	
УКУПНО	10.466.538	14.826.948	18.482.680	TOTAL
С-Вађење руда и камена	14.199	14.480	16.037	C- Mining and quarrying
D-Прерађивачка индустрија	48.964	60.766	64.066	D-Manufacturing
Е-Производња и снабд. ел. енергијом гасом и водом	10.403.375	14.751.702	18.402.576	E-Electricity, gas and water production and supply

Графикон 34. Снабдијевање водом, 2008-2010, '000m³Graph 34. Water supply, 2008-2010, '000m³

Извор: Табела 20.

Source: Table 20.

Табела 21. Искориштене количине воде, 2008-2010, '000m³Table 21. Volume of water used, 2008-2010, '000m³

	2008.	2009.	2010.	
УКУПНО	10.465.865	14.826.447	18.482.565	TOTAL
С-Вађење руда и камена	14.078	14.399	16.037	C- Mining and quarrying
Д-Прерађивачка индустрија	48.456	60.347	63.959	D-Manufacturing
Е-Производња и снабд. ел. енергијом, гасом и водом	10.403.331	14.751.677	18.402.568	E-Electricity, gas and steam production and supply

Табела 22. Испуштена отпадна вода, 2008-2010, `000 m³
 Table 22. Discharged waste water, 2008-2010, `000 m³

	Укупно Total			Незагађене Unpolluted			Загађене Polluted			Пречишћене Purified			
	2008.	2009.	2010.	2008.	2009.	2010.	2008.	2009.	2010.	2008.	2009.	2010.	
УКУПНО	94.704	91.928	94.704	28.481	23.269	28.481	11.984	15.389	11.984	54.239	53.270	54.239	TOTAL
C Вађење руда и камена	12.916	11.197	12.916	2.758	3.264	2.758	953	1.534	953	9.205	6.399	9.205	C Mining and quarrying
D Прерађивачка индустрија	50.215	54.277	50.215	9.069	8.902	9.069	9.086	10.845	9.086	32.060	34.530	32.060	D Manufacturing
E Произ. и снабд. ел. енергијом гасом, и водом	31.573	26.454	31.573	16.654	11.103	16.654	1.945	3.010	1.945	12.974	12.341	12.974	E Electricity, gas and water supply

3

Воздух
Air

3.1 Супстанце које оштећују озонски омотач *Ozone depleting substances*

Као потписница Бечке конвенције о заштити озонског омотача и пратећег Монреалског протокола о материјама које оштећују озонски омотач, БиХ је одговорна за подузимање неопходних мјера за заштиту озонског омотача и остваривање динамике постепеног искључивања супстанци које оштећују озонски омотач (SOOO).

БиХ испуњава своје обавезе извјештавања према Конвенцији: у складу са чланом 7, од 2001. године подносе се редовни годишњи извјештаји о потрошњи супстанци које оштећују озонски омотач Секретаријату за озон УН-овог Програма за животну средину (UNEP). Извјештаји о спроведбеној стратегији су такођер поднесени Организацији за индустријски развој Уједињених народа (UNIDO), те Савјету министара БиХ о Спроведби програма за земљу и Мултилатералном фонду (MLF) о Програму за земљу.

Као што је и видљиво из илустрације БиХ је од 2006. постигла значајан напредак у постепеном искључивању потрошње хлорофлуороугљика (CFC), трихлоретана (TCA), метилбромида и халона. Земља је драматично побољшала своје поштивање одредби Конвенције и од 2009. године у потпуности поштује све своје обавезе у вези са свим регулисаним супстанцама.

Годишње емисије стакленичких гасова (GHG) се процијењују и извјештавају према ревидираним (1996) смјерницама Међувладиног Панела о климатским промјенама (IPCC). Кориштењем концепта потенцијала глобалног загријавања (GWP), свих шест стакленичких гасова се може сажети у једну годишњу вриједност.

Индикатор показује трендове у емисија у “Kyoto кош”: угљични диоксид (CO₂), метан (CH₄), азотни оксид (N₂O), хидрофлуороугљаци (HFC), перфлуороугљаци (PFC) и сумпоров хексафлуорид (SF₆). Бројеви су изражени у CO₂ еквиваленту на основу тонаже.

Израчунате GHG у сектору пољопривреде су резултат успјешне сарадње Агенције за статистику Босне и Херцеговине и експерата статистике Шведске, који су пружили стручну методолошку помоћ у израчунавању емисија. Подаци за базну 1990. годину су преузети из Првог националног извјештаја БиХ (INC BiH) у складу са Оквирном Конвенцијом Уједињених нација о климатским промјенама (UNFCCC).

As a party to the Vienna Convention for the Protection of the Ozone Layer and the accompanying Montreal Protocol on Substances that Deplete the Ozone Layer, BiH is responsible for taking the necessary measures to protect the ozone layer and achieve phase-out schedules for ozone depleting substances (ODSs).

BiH is fulfilling its reporting obligations under the Convention: pursuant to article 7, since 2001 regular annual reports on consumption of ozone depleting substances have been submitted to the United Nations Environment Programme (UNEP) Ozone Secretariat. Reports on implementation strategy have also been submitted to the United Nations Industrial Development Organization (UNIDO), to the BiH Council of Ministers on Country Programme (CP) implementation, and to the Multilateral Fund (MLF) on the Country Programme.

As it is visible from the graph BiH has made significant progress since 2006 in phasing-out the consumption of chlorofluorocarbons (CFCs), trichloroethane (TCA), methyl bromide and halons. The country has dramatically improved its compliance under the Convention and since 2009 fully complies with all its obligations on all regulated substances.

Annual greenhouse gas (GHG) emissions are estimated and reported according to the revised 1996 Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) guidelines. By using the global warming potential (GWP) concept, all six GHGs can be summed up to a single value per year.

The indicator shows trends in emissions of the ‘Kyoto basket’: carbon dioxide (CO₂), methane (CH₄), nitrous oxide (N₂O), hydro fluorocarbons (HFCs), per fluorocarbons (PFCs), and sulphur hexafluoride (SF₆). Figures are given in CO₂ equivalents based on tonnage.

The calculated GHG emissions from agriculture sector (Table 1), the time series 2005-2009, are the result of successful cooperation between the Agency for Statistics of Bosnia and Herzegovina and experts of Statistics Sweden, who gave methodological assistance in calculating emissions. Data for base year 1990 were taken from the Initial National Communication of BiH (INC BiH) in accordance with the United Nations Framework Convention on Climate Changes (UNFCCC).

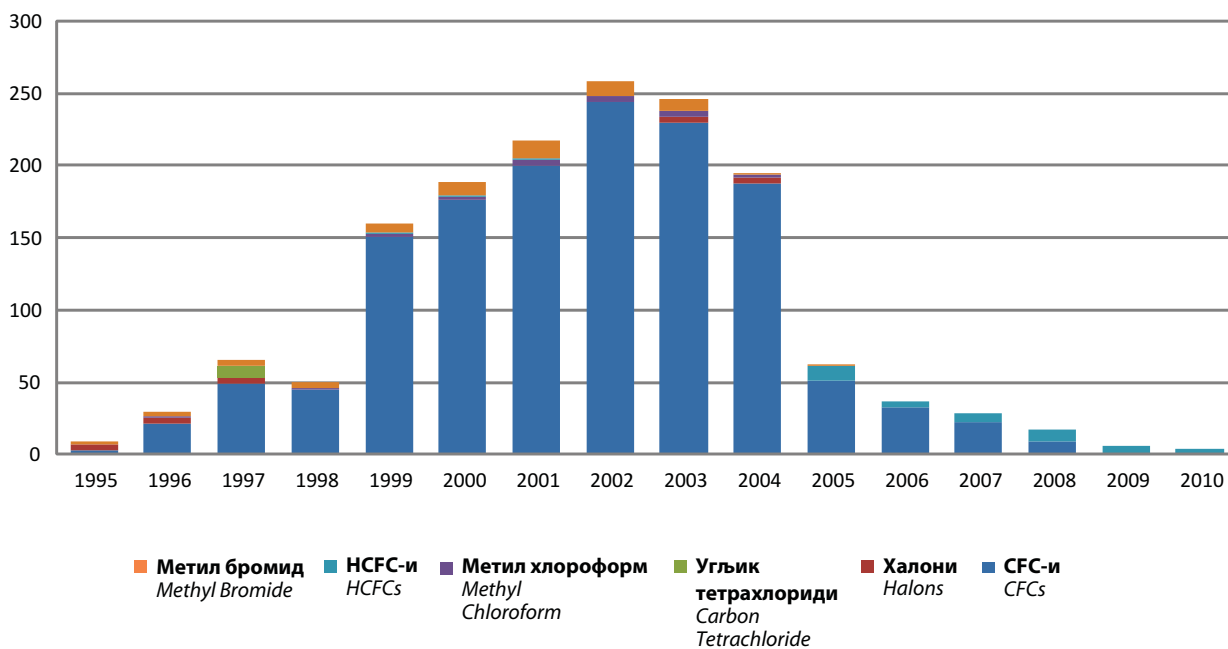
Табела 23. Потрошња SOO, 1995-2010, тона
Table 23. ODS Consumption, 1995-2010, tones

Супстанце	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	Substance
CFC-и	3	21	49	45	151	176	200	244	230	188	51	33	22	9	0	CFCs
Халони	4	4	4	0	0	0	0	0	4	4	0	0	0	0	0	Halons
Угљик тетрахлориди	0	0	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Carbon Tetrachloride
Метил хлороформ	0	1	0	1	2	2	4	4	4	2	0	0	0	0	0	Methyl Chloroform
HCFC-и	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0	10	4	6	8	6	HCFCs
Метил бромид	2	4	4	4	6	10	12	10	8	1	1	0	0	0	0	Methyl Bromide
УКУПНО	10	29	65	50	159	189	216	257	245	195	62	37	28	16	6	Total

Извор: UNEP Озонски секретаријат
 Source: UNEP Ozone Secretariat <http://ozone.unep.org>

Графикон 35. Потрошња SOOO, 1995-2010, тона

Graph 35. ODS Consumption, 1995-2010, tones

Извор: Табела 23.
Source: Table 23.

3.2 **Стакленички гасови** *Greenhouse gases*

Методолошка објашњења и дефиниције

Стакленички гасови су било који од атмосферских гасова који придносе учинку стакленика апсорпцијом инфрацрвеног зрачења, које производи соларно загријавање Земљине површине. Они укључују угљични диоксид (CO₂), метан (CH₄), душиков оксид (NO₂) и водену пару.

Methodological notes and definitions

Greenhouse gasses are any of the atmospheric gases that contributes to the greenhouse effect by absorbing infrared radiation producing solar heating of the Earth's surface. They include carbon dioxide (CO₂), methane (CH₄), nitrous oxide (NO₂) and water vapour.

Стање емисије стакленичких гасова у сектору пољопривреде *Status of greenhouse gas emissions from agriculture sector*

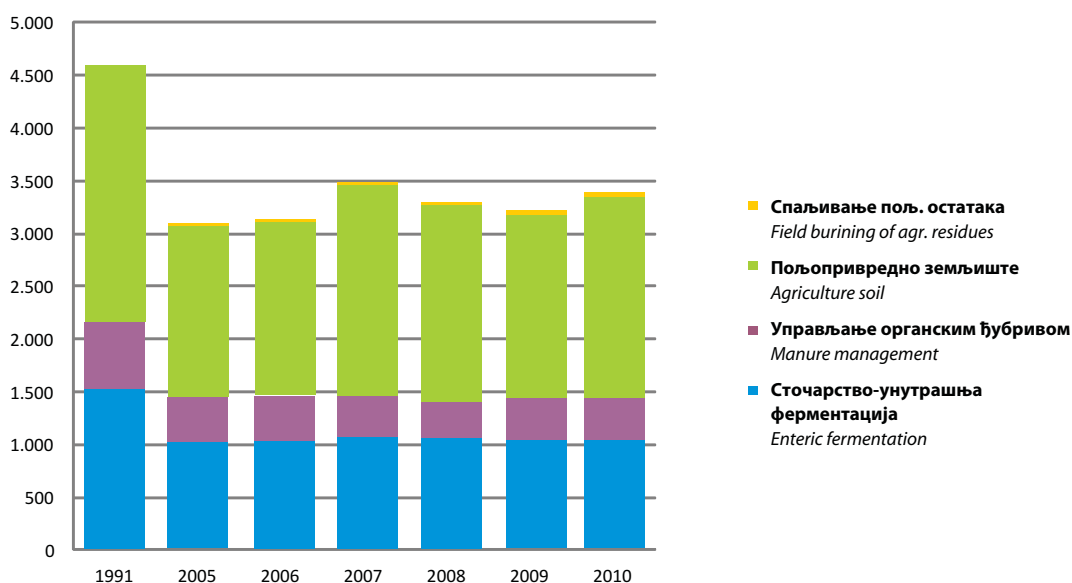
Табела 24. Емисија стакленичких гасова из сектора пољопривреде, Босна и Херцеговина, 2005- 2009.
Table 24. Greenhouse gas emissions from agriculture sector, Bosnia and Herzegovina, 2005-2009

		1990 ¹⁾	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	
Сточарство- унутрашња ферментација	CH ₄	1.548	1.069	1.098	1.075	1.056	1.062	1.057	<i>Enteric fermentation</i>
Управљање органским ђубривом	CH ₄	285	140	143	135	131	134	136	<i>Manure management</i>
	N ₂ O	397	228	235	234	231	235	236	
Пољопривредно земљиште	N ₂ O	2.378	1.578	1.643	2.043	1.876	1.771	1.913	<i>Agriculture soil</i>
Спаљивање пољопривредних остатака	CH ₄	0	13	13	11	13	13	11	<i>Field Burning of agriculture residues</i>
	N ₂ O	0	5	5	4	5	5	4	
Укупно GHG		4.608	3.033	3.137	3.502	3.312	3.220	3.357	<i>Total GHG emissions</i>

¹⁾Извор: Први национални извјештај БиХ у складу са Оквирном конвенцијом УН о климатским промјенама (UNFCCC на <http://www.unfccc.ba>)

Source: Initial national communication of BiH under the UNFCCC at <http://www.unfccc.ba>

Графикон 36. Емисија стакленичких гасова из сектора пољопривреде, 1990-2010, тона
Graph 36. Greenhouse gas emissions from agriculture sector, 1990-2010, tone

Извор: Табела 24.
Source: Table 24.

4

Енергија
Energy

Методолошка објашњења и дефиниције

Подаци се прикупљају на основу годишњих истраживања у енергетској статистици која се спроводе у Федералном заводу за статистику БиХ (ФЗС), Републичком заводу за статистику Републике Српске (РЗС РС), Агенцији за статистику БиХ и Брчко дистрикту БиХ (подружници БХАС-а). На основу прикупљених података, БХАС публикује саопштење на нивоу Босне и Херцеговине.

Извјештајне јединице за биланс електричне енергије су предузећа која се баве производњом, преносом и дистрибуцијом електричне енергије, као и индустријске енергане.

Извјештајне јединице за биланс топлоте су предузећа која се баве производњом и дистрибуцијом топлоте, као и индустријске енергане.

Извјештајне јединице за биланс природног гаса су предузећа која се баве увозом и дистрибуцијом природног гаса.

Извјештајне јединице за биланс угља и кокса су предузећа која се баве производњом и трговином угљем/коксом.

Посебним обрасцем се прикупљају подаци о утрошку појединих енергената у индустрији.

Приказани подаци за 2008. и 2009. годину за биланс електричне енергије су подаци из пилот истраживања и биће накнадно подложни измјенама.

Бруто производња електричне енергије представља укупно произведену електричну енергију на генератору.

Нето производња електричне енергије једнака је бруто производњи умањеној за властиту потрошњу електрана. Уобичајен назив за нето производњу електричне енергије је производња електричне енергије на прагу електране.

Увоз / Извоз електричне енергије су количине електричне енергије које су прешле државну границу.

Губици електричне енергије обухватају све губитке преноса и дистрибуције електричне енергије, као и остале губитке у мрежи.

Финална потрошња електричне и топлотне енергије представља финалну потрошњу енергије у индустрији, грађевинарству, саобраћају, пољопривреди, домаћинствима и осталим секторима.

Индустријске енергане (самопроизвођачи) су предузећа која поред своје основне дјелатности производе електричну енергију и/или топлотну енергију за продају трећим странама.

Methodological notes and definitions

Data for compilation of energy balances are provided from annual energy statistical surveys that are conducted by Federal Office for Statistics of Federation of BiH (FOS), Republika Srpska Institute of Statistics (RSIS), Agency for Statistics of Bosnia and Herzegovina (BHAS) and Brčko District. BHAS publishes energy balances for Bosnia and Herzegovina based on data collected.

Reporting units for electricity balance are enterprises whose activity is production, transmission and distribution of electricity, as well as autoproducers.

Reporting units for heat balance are enterprises whose activity is production and distribution of heat, as well as autoproducers.

Reporting units for natural gas balance are enterprises whose activity is import and distribution of natural gas.

Reporting units for coal/ coke-oven coke balance are enterprises whose activity is production and trade of coal/ coke-oven coke.

Data on energy and fuel consumption in industry are collected by special form.

Data for electricity balance for 2008 and 2009 are data from pilot-survey and will be subject to change.

Gross electricity production is the sum of the electrical energy production by all the generating sets concerned measured at the output terminals of the main generators.

Net electricity production is equal to the gross electricity production less the electrical energy absorbed by the generating auxiliaries and the losses in the main generator transformers.

Import / Export of electricity include quantities that crossed the national border.

Losses of electricity include all transmission and distribution losses of electricity and other losses in the grid.

Final consumption of electricity and heat is final energy consumption in industry, construction, transport, agriculture, households and other sectors.

Autoproducer undertakings generate electricity and/or heat, wholly or partly for their own use as an activity which supports their primary activity.

Производња енергије трансформацијом представља укупну топлотну енергију произведену трансформацијом различитих врста енергената.

Увоз природног гаса се односи на количине које су прешле државну границу.

Финална потрошња природног гаса представља финалну потрошњу у индустрији, грађевинарству, саобраћају, пољопривреди, домаћинствима и осталим секторима.

Sm³ је стандардни кубни метар при температури од 15 °C и притиску од 760mmHg.

Производња угљена и кокса обухвата укупну производњу угља и кокса на територији државе.

Увоз / Извоз су количине угља и кокса које су прешле државну границу.

Салдо залиха је разлика између залиха у првом дану у години (почетних залиха) и залиха у задњем дану у години (крајњих залиха).

Финална потрошња угљена и кокса представља финалну потрошњу угља и кокса у индустрији, грађевинарству, саобраћају, пољопривреди, домаћинствима и осталим секторима.

Електрична енергија је енергија коју добивамо сагоријевањем фосилних горива, као што су угаљ, нафта и природни гас. У другу категорију добивања електричне енергије спадају нуклеарне електране и обновљиви извори (енергија сунца, вјетра, валова, хидроенергија, биомаса, плимна и геотермална енергија).

Природни гас је мјешавина више врста гасова, али се углавном састоји од метана. Настаје природно у подземним налазиштима, било у гасовитом или у текућем агрегатном стању.

Камени угаљ

Камени угаљ се односи на угаљ чија је бруто калорична вриједност већа од 23.865 kJ/kg (5.700 kcal/kg) на влажној основи, без пепела и обухвата:

- Антрацит

Висококвалитетан угаљ који се углавном користи у индустријске сврхе.

- Коксни угаљ

Битуменски угаљ с квалитетом који допушта производњу кокса погодног за пуњење високе пећи.

- Остали битуменски угаљ (парни угаљ)

Угаљ који се користи за производњу паре и обухвата све врсте битуменског угља које нису наведене под коксним угљом или антрацитом.

Transformation output is total heat production from different kind of fuels.

Import of natural gas includes quantities that crossed the national border.

Final consumption of natural gas is final energy consumption in industry, construction, transport, agriculture, households and other sectors.

Sm³ is standard cubic meter on temperature of 15 °C and under pressure of 760mmHg.

Production of coal and coke-oven coke comprises the total of coal and coke-oven coke production in the country.

Import / Export of coal and coke-oven coke include quantities that crossed the national border.

Stock changes is a difference between stocks on the first day of the year (initial stocks) and stocks on the last day of the year (final stocks).

Final consumption of coal and coke-oven coke is final energy consumption in industry, construction, transport, agriculture, households and other sectors.

Electricity is energy that is obtained by burning fossil fuels such as coal, oil and natural gas. The second category of obtaining electricity covers nuclear power plants and renewable sources (solar energy, wind, waves, hydroenergy, biomass, tide, geothermal energy).

Natural gas comprises gases, occurring in underground deposits, whether liquefied or gaseous, consisting mainly of methane.

Hard Coal:

Hard Coal refers to coal of gross calorific value greater than 23 865 kJ/kg (5 700 kcal/kg) on an ashfree but moist basis. Hard coal comprises:

-Anthracite:

High rank coal used for industrial applications.

- Coking Coal:

Bituminous coal with a quality that allows the production of a coke suitable to support a blast furnace charge.

- Other Bituminous Coal (Steam Coal):

Coal used for steam raising purposes and includes all bituminous coal that is not included under coking coal nor anthracite.

Лигнит/мрки угаљ

Неагломератни угаљ (угаљ који се не грудра), с бруто калоричном вриједности мањом од 17.435 kJ/kg (4.165 kcal/kg), и који садрже више од 31% испариве материје на бази количине ослобођене од суве минералне твари.

Кокс (за топионичке сврхе)

Чврст производ добијен карбонизацијом угља на високој температури; садржај воде и испаривих састојака је мали.

Ложиво уље (мазут) обухвата сва резидуална ложива уља настала прерадом сирове нафте. Кинематичка вискозност је изнад 10 cSt при 80°C. Пламиште је увијек изнад 50°C, а густина увијек виша од 0,90 kg/l.

У смислу садржаја сумпора, дијели се на ложиво уље са ниским садржајем сумпора (мање од 1%) и на ложиво уље са високим садржајем сумпора (од 1% или већи).

Ложиво уље, екстра лако је средњи дестилат, који се употребљава у индустрији и за широку употребу (системи за гријање).

Текући нафтни гасови (ТНГ) су лаки незасићени парафински угљиководици који се добивају у рафинеријским процесима, стабилизацијом сирове нафте и прерадом природног гаса. Претежно се састоје од пропана и бутана или од њихове комбинације. Иначе су у течном стању и под притиском због транспорта и складиштења.

Lignite/Brown Coal:

Non-agglomerating coal with a gross calorific value less than 17 435 kJ/kg (4 165 kcal/kg) and greater than 31% volatile matter on a dry mineral matter free basis.

Coke-oven Coke

The solid product obtained from carbonization of coal at high temperature, it is low in moisture and volatile matter.

Fuel oil covers all residual fuel oils (including those obtained by blending). Kinematic viscosity is above 10 cSt at 80°C. The flash point is always above 50°C and density is always more than 0,90 kg/l.

By sulphur content, it could be fuel oil with low sulphur content (lower than 1%) and fuel oil with high sulphur content (sulphur content of 1% or higher).

Fuel oil, light is primarily a medium distillate and is used in industry and for commercial uses (heating systems).

Liquefied Petroleum Gases (LPG): LPG are light saturated paraffinic hydrocarbons derived from the refinery processes, crude oil stabilisation and natural gas processing plants. They consist mainly of propane and butane or a combination of the two. They are normally liquefied under pressure for transportation and storage.

Јединице мјере

Units of measure

GWh	гигават сат / Gigawatt-hour
TJ	тераџул / Terajoule
Sm³	стандардни кубни метар / Standard Cubic Metre
t	тона / tone

Конверзиони фактори између јединица за енергију

Conversion Equivalents between Units of Energy

	TJ	Gcal	Mtoe	GWh
TJ	1	238.8	2,388x10 ⁻⁵	0,2778
Gcal	4,1868x10 ⁻³	1	10 ⁷	1,163x10 ⁻³
Mtoe	4,1868x10 ⁻⁴	10 ⁷	1	11630
GWh	3,6	860	8,6x10 ⁻⁵	1

4.1 Годишњи енергетски биланс
Annual energy balance

Табела 25. Годишњи биланс електричне енергије, БиХ, 2008-2010, GWh
Table 25. Annual balance of electricity, BiH, 2008-2010, GWh

	2008*	2009*	2010.	
Бруто производња	14.823	15.668	17.124	Gross production
Хидроелектране	4.867	6.239	8.026	Hydro power plants
Термоелектране	9.753	9.109	8.696	Thermal power plants
Индустријске енергане	203	320	402	Autoproducers
Нето производња	13.855	14.701	16.158	Net production
Хидроелектране	4.827	6.197	7.975	Hydro power plants
Термоелектране	8.844	8.227	7.869	Thermal power plants
Индустријске енергане	184	277	314	Autoproducers
Увоз	3.412	2.887	3.076	Import
Извоз	5.057	5.877	6.905	Export
Потрошња у енергетском сектору	260	373	380	Consumption in energy sector
Укупни губици	1.966	1.875	1.602	Total losses
Финална потрошња	9.984	9.463	10.347	Final consumption
Индустрија	3.651	3.033	3.692	Industry
Индустрија жељеза и челика	472	351	595	Iron and Steel
Хемијска (укљ. и петрохемијску)	86	72	81	Chemical (incl. Petrochemical)
Метали без жељеза	2.027	1.596	1.884	Non-Ferrous Metals
Неметални минерални производи	200	177	181	Non-Metallic Minerals
Транспортна опрема	23	19	23	Transport Equipment
Машине	206	187	224	Machinery
Рударство и каменоломи	58	65	80	Mining and Quarring
Прерада хране, пића и дувана	191	164	190	Food, Beverages and Tobacco
Целулоза, папир и штампање	154	174	177	Paper, Pulp and Printing
Дрво и дрвени производи	118	94	115	Wood and Wood Products
Текстил и кожа	37	41	47	Textiles and Leather
Неспецификовано (индустрија)	79	93	95	Non-specified (Industry)
Грађевинарство	94	99	127	Construction
Саобраћај	94	98	136	Transport
Пољопривреда	53	67	89	Agriculture
Домаћинства	4.335	4.539	4.545	Households
Остали потрошачи	1.757	1.627	1.758	Other

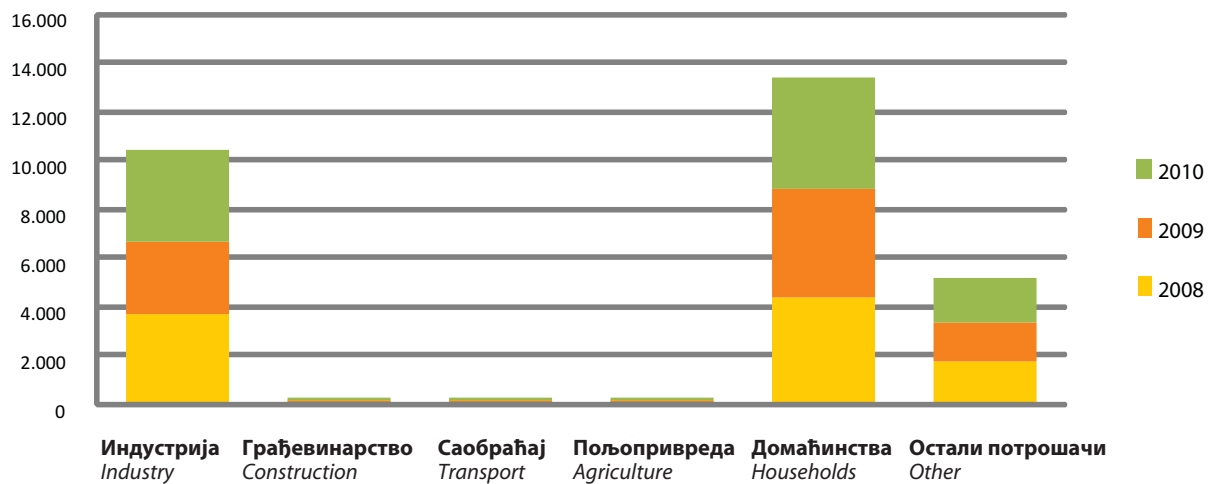
Графикон 37. Бруто производња електричне енергије, 2008-2010, GWh
Graph 37. Gross electricity production, 2008-2010, GWh

Извор: Табела 25.
Source: Table 25.

Графикон 38. Финална потрошња електричне енергије, 2008-2010, GWh

Graph 38. Final electricity consumption, 2008-2010, GWh

Извор: Табела 25.

Source: Table 25.

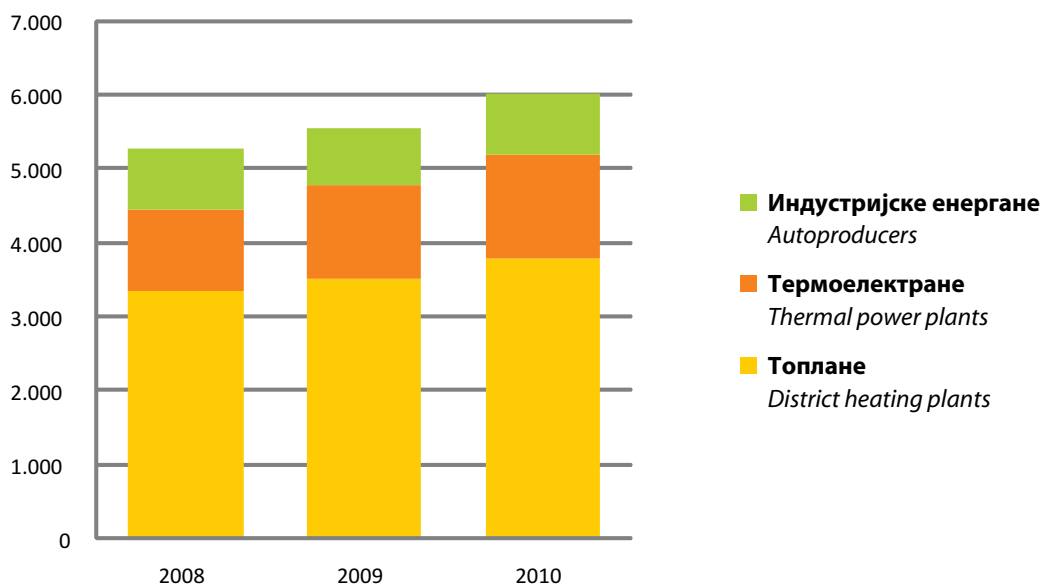
Табела 26. Годишњи биланс снабдијевања топлотом, БиХ, 2008-2010, TJ

Table 26. Annual balance of heat supply, BiH, 2008-2010, TJ

	2008.	2009.	2010.	
Производња енергије трансформацијом	5.273	5.554	6.001	Transformation output
Топлане	3.333	3.503	3.791	District heating plants
Термоелектране	1.101	1.277	1.403	Thermal power plants
Индустријске енергане	839	774	807	Autoproducers
Потрошња у енергетском сектору	55	67	74	Consumption in energy sector
Укупни губици	293	472	531	Total losses
Финална потрошња	4.925	5.015	5.396	Final consumption
Индустрија	257	59	33	Industry
Грађевинарство	-	-	-	Construction
Саобраћај	-	-	-	Transport
Пољопривреда	-	-	-	Agriculture
Домаћинства	3.790	4.096	4.028	Households
Остали потрошачи	878	860	1.335	Other

Графикон 39. Производња енергије трансформацијом, 2008-2010, TJ

Graph 39. Transformation output, 2008-2010, TJ

Извор: Табела 26.

Source: Table 26.

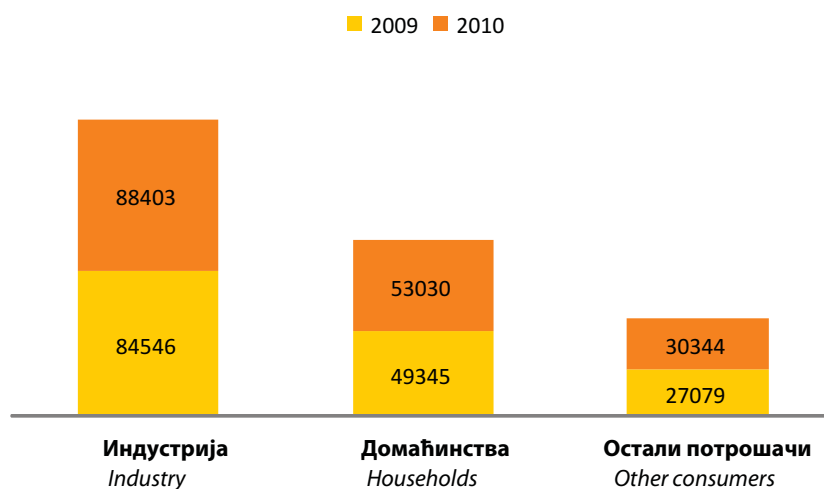
Табела 27. Годишњи биланс природног гаса, БиХ, 2009-2010, 1.000 Sm³

Table 27. Annual balance of natural gas, BiH, 2009-2010, 1.000 Sm³

	2009.	2010.	
Увоз	233.711	245.196	Import
Потрошња у енергетском сектору	71.733	72.503	Consumption in energy sector
Укупни губици	1.008	916	Total losses
Финална потрошња	160.970	171.777	Final consumption
Индустрија	84.546	88.403	Industry
Индустрија жељеза и челика	34.588	31.639	Iron and Steel
Хемијска (укљ. и петрохемијску)	1.197	2.035	Chemical (incl. Petrochemical)
Метали без жељеза	28.182	31.913	Non-Ferrous Metals
Неметални минерални производи	6.283	11.716	Non-Metallic Minerals
Транспортна опрема	54	-	Transport Equipment
Машине	292	362	Machinery
Рударство и каменоломи	-	-	Mining and Quarring
Прерада хране, пића и дувана	7.402	5.860	Food, Beverages and Tobacco
Целулоза, папир и штампање	719	1.117	Paper, Pulp and Printing
Дрво и дрвени производи	-	-	Wood and Wood Products
Текстил и кожа	5.724	3.711	Textiles and Leather
Неспецификовано (индустрија)	105	50	Non-specified (Industry)
Грађевинарство	-	-	Construction
Саобраћај	-	-	Transport
Пољопривреда	-	-	Agriculture
Домаћинства	49.345	53.030	Households
Остали потрошачи	27.079	30.344	Other

Графикон 40. Финална потрошња природног гаса, 2009-2010, 1.000 Sm³

Graph 40. Final natural gas consumption, 2009-2010, 1.000 Sm³

Извор: Табела 27.

Source: Table 27.

Табела 28. Годишњи биланс лигнита, БиХ, 2009-2010, тона

Table 28. Annual balance of Lignite, BiH, 2009-2010, tone

	2009.	2010.	
Производња	5.627.626	5.617.896	Production
Увоз	–	13.131	Import
Извоз	18.515	48.318	Export
Салдо залиха	-302.799	19.010	Stock changes
Потрошња у енергетском сектору	4.970.150	5.131.998	Consumption in energy sector
Укупни губици	16.000	32.178	Total losses
Финална потрошња	320.162	437.543	Final consumption
Индустрија	42.125	60.713	Industry
Индустрија жељеза и челика	12.628	21.710	<i>Iron and Steel</i>
Хемијска (укљ. и петрохемијску)	16	10	<i>Chemical (incl. Petrochemical)</i>
Метали без жељеза	–	–	<i>Non-Ferrous Metals</i>
Неметални минерални производи	10.634	19.210	<i>Non-Metallic Minerals</i>
Транспортна опрема	94	–	<i>Transport Equipment</i>
Машине	256	488	<i>Machinery</i>
Рударство и каменоломи	75	55	<i>Mining and Quarring</i>
Прерада хране, пића и дувана	12.278	11.838	<i>Food, Beverages and Tobacco</i>
Целулоза, папир и штампање	233	220	<i>Paper, Pulp and Printing</i>
Дрво и дрвени производи	–	69	<i>Wood and Wood Products</i>
Текстил и кожа	5.782	6.948	<i>Textiles and Leather</i>
Неспецификовано (индустрија)	129	165	<i>Non-specified (Industry)</i>
Грађевинарство	16	–	Construction
Саобраћај	–	–	Transport
Пољопривреда	311	55	Agriculture
Домаћинства	245.822	318.436	Households
Остали потрошачи	31.888	58.339	Other

Табела 29. Годишњи биланс мрког угља БиХ, 2009-2010, тона

Table 29. Annual balance of Brown Coal, BiH, 2009-2010, tone

	2009.	2010.	
Производња	5.841.280	5.367.256	Production
Увоз	243	6.394	Import
Извоз	148.670	303.342	Export
Салдо залиха	-310.394	154.226	Stock changes
Потрошња у енергетском сектору	5.150.456	4.925.398	Consumption in energy sector
Укупни губици	179	2.369	Total losses
Финална потрошња	231.824	296.767	Final consumption
Индустрија	91.655	92.150	Industry
Индустрија жељеза и челика	1.955	4.040	<i>Iron and Steel</i>
Хемијска (укљ. и петрохемијску)	235	210	<i>Chemical (incl. Petrochemical)</i>
Метали без жељеза	450	685	<i>Non-Ferrous Metals</i>
Неметални минерални производи	72.226	63.875	<i>Non-Metallic Minerals</i>
Транспортна опрема	393	612	<i>Transport Equipment</i>
Машине	5.237	4.059	<i>Machinery</i>
Рударство и каменоломи	2.949	3.192	<i>Mining and Quarring</i>
Прерада хране, пића и дувана	5.845	12.775	<i>Food, Beverages and Tobacco</i>
Целулоза, папир и штампање	137	170	<i>Paper, Pulp and Printing</i>
Дрво и дрвени производи	18	213	<i>Wood and Wood Products</i>
Текстил и кожа	2.091	1.883	<i>Textiles and Leather</i>
Неспецификовано (индустрија)	119	436	<i>Non-specified (Industry)</i>
Грађевинарство	–	–	Construction
Саобраћај	–	–	Transport
Пољопривреда	–	–	Agriculture
Домаћинства	61.925	107.900	Households
Остали потрошачи	78.244	96.717	Other

Табела 30. Годишњи биланс кокса, БиХ, 2009-2010, тона

Table 30. Annual balance of Coke-Oven Coke, BiH, 2009-2010, tone

	2009.	2010.	
Производња	609.374	919.962	Production
Увоз	–	5.763	Import
Извоз	388.965	522.053	Export
Салдо залиха	99.988	-572	Stock changes
Потрошња у енергетском сектору	297.948	388.681	Consumption in energy sector
Укупни губици	–	–	Total losses
Финална потрошња	22.449	14.419	Final consumption
Индустрија	22.449	14.419	Industry
Индустрија жељеза и челика	–	–	<i>Iron and Steel</i>
Хемијска (укљ. и петрохемијску)	4	–	<i>Chemical (incl. Petrochemical)</i>
Метали без жељеза	–	7	<i>Non-Ferrous Metals</i>
Неметални минерални производи	22.197	14.412	<i>Non-Metallic Minerals</i>
Транспортна опрема	3	–	<i>Transport Equipment</i>
Машине	75	–	<i>Machinery</i>
Рударство и каменоломи	–	–	<i>Mining and Quarring</i>
Прерада хране, пића и дувана	170	–	<i>Food, Beverages and Tobacco</i>
Целулоза, папир и штампање	–	–	<i>Paper, Pulp and Printing</i>
Дрво и дрвени производи	–	–	<i>Wood and Wood Products</i>
Текстил и кожа	–	–	<i>Textiles and Leather</i>
Неспецификовано (индустрија)	–	–	<i>Non-specified (Industry)</i>
Грађевинарство	–	–	Construction
Саобраћај	–	–	Transport
Пољопривреда	–	–	Agriculture
Домаћинства	–	–	Households
Остали потрошачи	–	–	Other

Табела 31. Годишњи биланс каменог угља и антрацита, БиХ, 2009-2010, тона

Table 31. Annual balance of Cooking Coal and Anthracite, BiH, 2009-2010, tone

	2009.	2010.	
Производња	–	–	Production
Увоз	815.958	1.232.060	Import
Извоз	69	1.149	Export
Салдо залиха	43.348	33.203	Stock changes
Потрошња у енергетском сектору	827.333	1.225.601	Consumption in energy sector
Укупни губици	–	–	Total losses
Финална потрошња	31.904	38.513	Final consumption
Индустрија	31.904	38.513	Industry
Индустрија жељеза и челика	–	–	Iron and Steel
Хемијска (укљ. и петрохемијску)	1.002	–	Chemical (incl. Petrochemical)
Метали без жељеза	–	–	Non-Ferrous Metals
Неметални минерални производи	30.851	38.513	Non-Metallic Minerals
Транспортна опрема	–	–	Transport Equipment
Машине	–	–	Machinery
Рударство и каменоломи	–	–	Mining and Quarring
Прерада хране, пића и дувана	–	–	Food, Beverages and Tobacco
Целулоза, папир и штампање	24	–	Paper, Pulp and Printing
Дрво и дрвени производи	–	–	Wood and Wood Products
Текстил и кожа	27	–	Textiles and Leather
Неспецификовано (индустрија)	–	–	Non-specified (Industry)
Грађевинарство	–	–	Construction
Саобраћај	–	–	Transport
Пољопривреда	–	–	Agriculture
Домаћинства	–	–	Households
Остали потрошачи	–	–	Other

Табела 32. Утрошак енергената за производњу енергије, БиХ, 2009-2010.

Table 32. Fuel use for energy production, BiH, 2009-2010

	Јединица мјере Unit	2009.	2010.	
Утрошак горива у топланама				Fuel use in district heating plants
Мрки угаљ	t	44.491	43.939	Brown coal
Лигнит	t	49.555	43.707	Lignite
Дрвени и биљни отпад	t	10.320	14.998	Wood and wood wastes
Ложиво уље, екстра лако	t	1.006	343	Fuel oil, light
Ложиво уље, S < 1%	t	15.476	20.272	Fuel oil, S < 1%
Ложиво уље, S ≥ 1%	t	17.286	14.384	Fuel oil, S ≥ 1%
Природни плин	000 Sm ³	50.213	54.550	Natural gas
Утрошак горива у термоелектранама				Fuel use in thermal power plants
Мрки угаљ	000 t	4.842	4.608	Brown coal
Лигнит	000 t	4.544	4.653	Lignite
Ложиво уље, екстра лако	t	574	638	Fuel oil, light
Ложиво уље, S < 1%	t	–	4.096	Fuel oil, S < 1%
Ложиво уље, S ≥ 1%	t	5.659	5.426	Fuel oil, S ≥ 1%
Утрошак горива у енерганама				Fuel use in autoproducers
Мрки угаљ	000 t	256	266	Brown coal
Лигнит	000 t	368	427	Lignite
Природни гас	000 Sm ³	21.520	17.953	Natural gas
Ложиво уље, S < 1%	t	47	502	Fuel oil, S < 1%
Ложиво уље, S ≥ 1%	t	3.004	1.505	Fuel oil, S ≥ 1%
ТПГ	t	–	132	LPG

4.2 Цијене електричне енергије и гаса *Prices of electric energy and natural gas*

Просјечне цијене природног гаса дате су за двије категорије потрошње, домаћинства и индустрију, а које снабдијева компанија „Сарајевогас“ Сарајево. Ова компанија снабдијева 93,8% потрошача на дистрибуцији природног гаса.

Важећи тарифни систем у компанији конципиран је тако да су цијене гаса за одређену категорију купаца јединствене, без обзира на ниво (интервал) потрошње гаса.

Просјечне цијене електричне енергије су дате за двије категорије потрошње, домаћинства и индустрију. Према методологији Еуростат-а, цијене електричне енергије се израчунавају на основу система група стандардне потрошње дефинисане по обиму годишње потрошње електричне енергије.

Цијене се прикупљају два пута годишње (посматра се полугодишњи период) и односи се на просјечне цијене које плаћају крајњи корисници за електричну енергију у претходних шест мјесеци.

Просјечна цијена природног гаса је пондерисани просјек цијене који узима у обзир цијену и потрошњу гаса у датом временском периоду.

Цијене електричне енергије представљају пондерисане просјечне цијене.

The average prices of natural gas are shown for two categories of spending, households and industry, supplies by company "Sarajevogas" Sarajevo. This company supplies 93.8% of consumers on the distribution of natural gas.

Current tariff system is designed so that the price of gas for a certain category of customers is unique, regardless of the level (interval) of gas consumption.

The average electricity prices are shown for the two categories of spending, households and industry. According to methodology by Eurostat, prices recorded are based on a system of standard consumption bands defined by a range of annual electricity consumption.

Prices are collected twice per year, at the beginning of each six-month period and refer to the average prices paid by the end-users for electricity over the previous six months

***The average natural gas price** is the weighted average price, which takes into account the price of gas in a given period of time and gas consumption at a given time period.*

***Prices of electricity** represent weighted average prices.*

Табела 33. Цијене електричне енергије и гаса, прво полугодиште 2011, EUR/kWh

Table 33. Prices of electric energy and natural gas, first semester 2011, EUR/kWh

	Цијене електричне енергије <i>Electricity price (EUR/kWh)</i>		Цијена гаса <i>Gas price (EUR/kWh)</i>		
	Домаћинства <i>Households¹⁾</i>	Индустрија <i>Industry²⁾</i>	Домаћинства <i>Households³⁾</i>	Индустрија <i>Industry⁴⁾</i>	
ЕУ-27	0,178	0,11	0,056	0,034	EU-27
Белгија	0,214	0,11	0,057	0,032	<i>Belgium</i>
Бугарска	0,083	0,065	0,043	0,029	<i>Bulgaria</i>
Чешка Република	0,15	0,111	0,054	0,031	<i>Czech Republic</i>
Данска	0,291	0,099	0,116	0,067	<i>Denmark</i>
Њемацка	0,253	0,125	0,059	0,046	<i>Germany</i>
Естонија	0,097	0,072	0,042	0,028	<i>Estonia</i>
Ирска	0,19	0,116	0,051	0,038	<i>Ireland</i>
Грчка	0,125	0,101	:	:	<i>Greece</i>
Шпанија	0,195	0,114	0,054	0,029	<i>Spain</i>
Француска	0,138	0,085	0,058	0,037	<i>France</i>
Италија	0,201	0,153	0,069	0,031	<i>Italy</i>
Кипар	0,205	0,167	:	:	<i>Cyprus</i>
Латвија	0,117	0,098	0,039	0,029	<i>Latvia</i>
Литванија	0,121	0,105	0,043	0,035	<i>Lithuania</i>
Луксембург	0,168	0,1	0,051	0,042	<i>Luxembourg</i>
Мађарска	0,168	0,095	0,056	0,033	<i>Hungary</i>
Малта	0,17	0,18	:	:	<i>Malta</i>
Холандија	0,174	0,103	0,072	0,033	<i>Netherlands</i>
Аустрија	0,199	:	0,069	:	<i>Austria</i>
Пољска	0,147	0,101	0,046	0,033	<i>Poland</i>
Португал	0,165	0,099	0,061	0,034	<i>Portugal</i>
Румунија	0,108	0,08	0,028	0,023	<i>Romania</i>
Словенија	0,144	0,099	0,067	0,045	<i>Slovenia</i>
Словачка	0,168	0,128	0,047	0,035	<i>Slovakia</i>
Финска	0,154	0,076	:	0,042	<i>Finland</i>
Шведска	0,209	0,089	0,122	0,052	<i>Sweden</i>
Енглеска	0,143	0,098	0,042	0,025	<i>United Kingdom</i>
Норвешка	0,213	0,111	:	:	<i>Norway</i>
Хрватска	0,114	0,091	0,038	0,04	<i>Croatia</i>
Македонија	:	:	:	0,038	<i>FYROM</i>
Турска	0,122	0,079	0,029	0,022	<i>Turkey</i>
Босна и Херцеговина	0,075	0,061	0,045	0,048	<i>Bosnia and Herzegovina</i>

¹⁾ Годишња потрошња: 2.500 kWh < потрошња < 5.000 kWh

Annual consumption: 2.500 kWh < consumption < 5.000 kWh

²⁾ Годишња потрошња: 500 MWh < потрошња < 2.000 MWh

Annual consumption: 500 kWh < consumption < 2.000 kWh

³⁾ Годишња потрошња: 5.600 kWh < потрошња < 56.000 kWh (20-200 GJ)

Annual consumption: 5.600 kWh < consumption < 56.000 kWh (20-200 GJ)

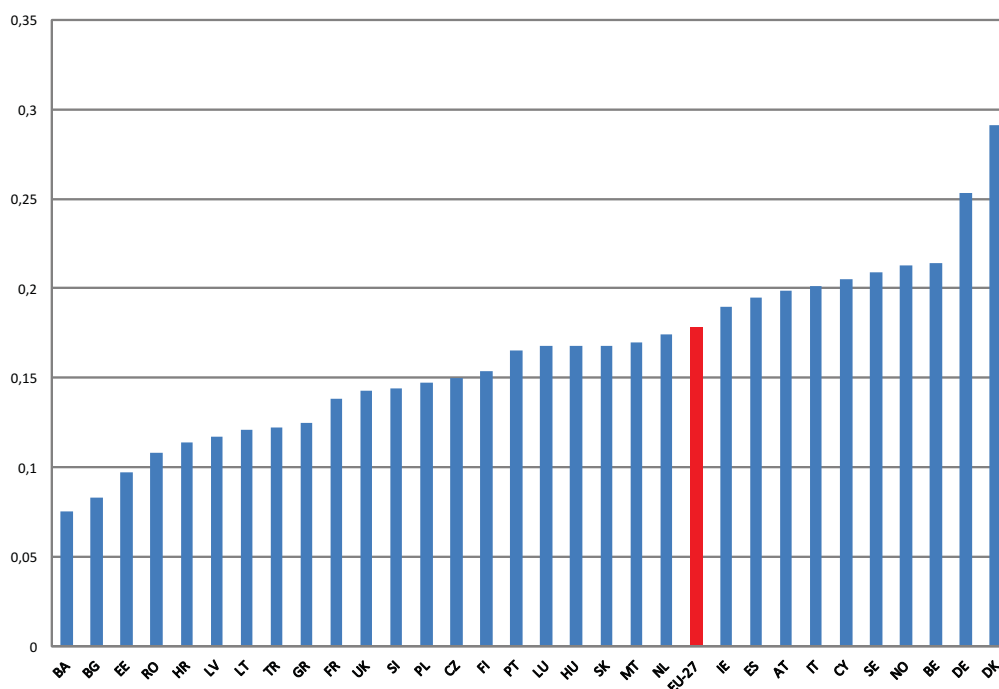
⁴⁾ Годишња потрошња: 2.778 MWh < потрошња < 27.778 MWh (10.000-100.000 GJ)

Annual consumption: 2.778 MWh < consumption < 27.778 MWh (10.000-100.000 GJ)

Извор/Source: Eurostat, http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Electricity_and_natural_gas_price_statistics

Графикон 41. Цијене електричне енергије за домаћинства, 2011, EUR/kWh

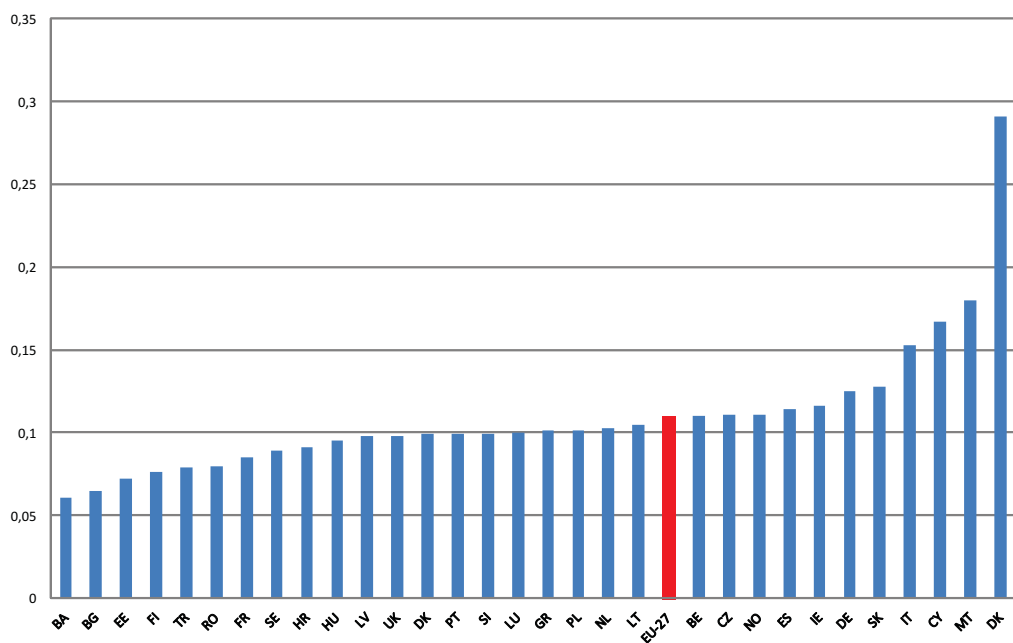
Graph 41. Electricity prices for households, 2011, EUR/kWh

Извор: Табела 33.
Source: Table 33.

Графикон 42. Цијене електричне енергије за индустрију, 2011, EUR/kWh

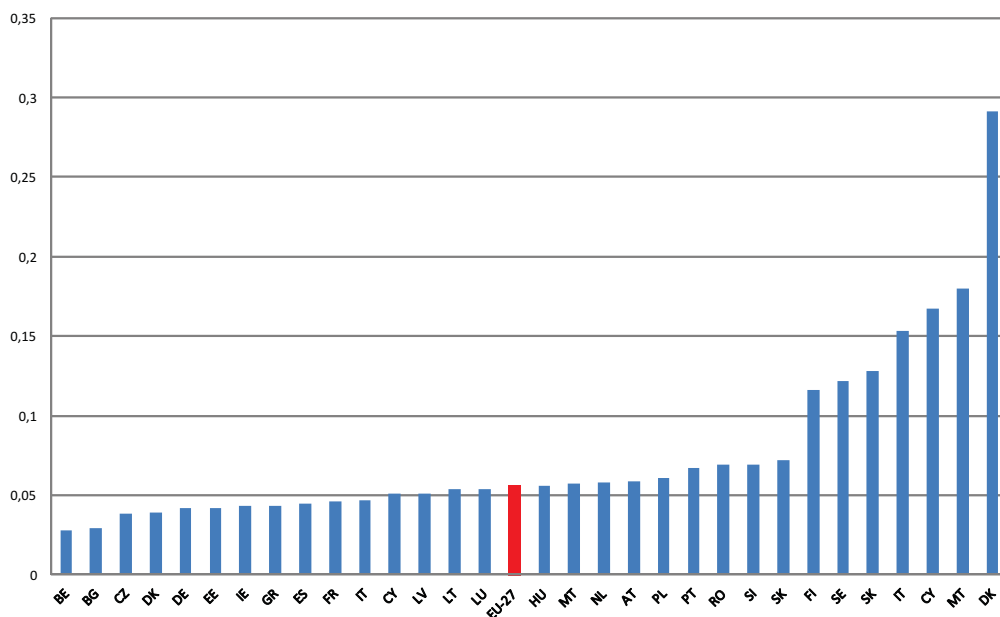
Graph 42. Electricity prices for industry, 2011, EUR/kWh

Извор: Табела 33.
Source: Table 33.

Графикон 43. Цијене природног гаса за домаћинства, 2011, EUR/kWh

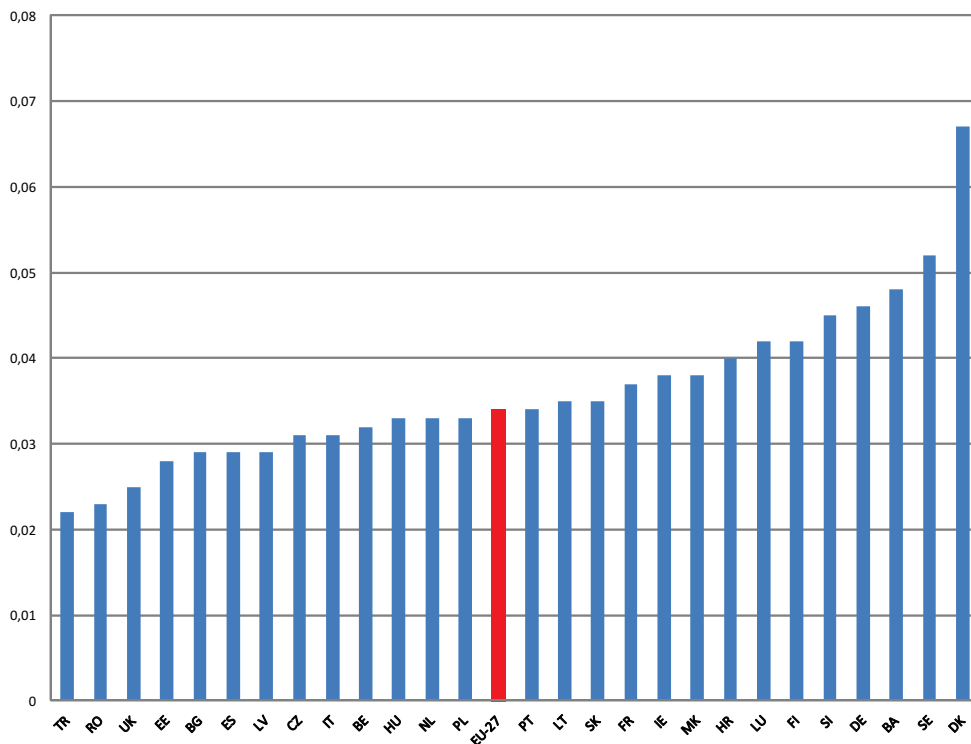
Graph 43. Natural gas prices for households, 2011, EUR/kWh

Извор: Табела 33.
Source: Table 33.

Графикон 44. Цијене природног гаса за индустрију, 2011, EUR/kWh

Graph 44. Natural gas prices for industry, 2011, EUR/kWh

Извор: Табела 33.
Source: Table 33.

5

Саобраћај *Transport*

Методолошка објашњења и дефиниције

Подаци о друмском и жељезничком саобраћају добијени су обрадом мјесечних и кварталних статистичких извјештаја које су ентитетски статистички заводи прикупили. Извјештајне јединице су предузећа и други пословни субјекти који се баве превозом путника и робе (терета) у унутрашњем и међународном превозу.

Агенција за статистику Босне и Херцеговине преузела је податке о аеродромским операцијама, превезеним путницима, терету и пошти на аеродромима у БиХ од Дирекције за цивилно ваздухопловство Босне и Херцеговине. Дирекција је податке обрадила у складу са стандардима International Civil Aviation Organization (ICAO).

Сви подаци о броју превезених путника, терета и поште односе се на међународни ваздушни саобраћај, јер у Босни и Херцеговини нема домаћег ваздушног саобраћаја.

Агенција за статистику Босне и Херцеговине преузела је базу о регистрованим друмским моторним возилима за 2010. годину од Агенције за идентификационе докуменете, евиденцију и размјену података Босне и Херцеговине.

ДЕФИНИЦИЈЕ

Под појмом превоз подразумијева се кретање путника или терета од једног мјеста (мјесто укрцаја/утовара) до другог мјеста (мјеста искрцаја/истовара) и представља мјеру активности превозних предузећа.

Унутрашњи превоз обухвата превоз путника обављен између мјеста укрцаја и мјеста искрцаја унутар граница наше земље.

Међународни превоз обухвата превоз путника између мјеста укрцаја у нашој земљи и мјеста искрцаја у иностранству и обрнуто.

Превоз путника обухвата превезене путнике у унутрашњем и међународном саобраћају.

Путнички километар је јединица мјере која представља превоз једног путника на удаљености од једног километра.

Под робом се подразумијева свака роба која се превози жељезничким и друмским средствима.

Превоз робе исказује се у тонама и у тонским километрима, а представља збир свих километара остварених у унутрашњем и међународном превозу.

Тонски километар је јединица мјере која представља превоз једне тоне робе на удаљености од једног километра.

Кретање авиона

Полијетање и слијетање авиона на аеродром.

У статистици ваздушног саобраћаја један долазак и један полазак рачунају се као два кретања. Укључена су сва кретања авиона у комерцијалне сврхе и не-

Methodological notes and definitions

Data on Road and Railway transport were obtained by processing monthly and quarterly statistical data from surveys conducted by the Statistical Offices at the level of entities. The reporting units for these surveys are enterprises and other business subjects engaged in domestic and international transport of passengers and goods.

Agency for statistics of Bosnia and Herzegovina are taken data on aircraft movements, number of passengers, freight and mail transported or airports in BiH from Directorate of civil aviation of BiH. Directorate processed data in accordance with International Civil Aviation Organization (ICAO) standards.

All data on number of passengers, freight and mail are related to international air transport. Bosnia and Herzegovina has no domestic air transport.

Agency for statistics of Bosnia and Herzegovina receives database about registered road motor vehicles in 2010 year from the Agency for Identification Documents Registers and data Exchange of Bosnia and Herzegovina.

DEFINITIONS

Considered as transport is movement of passengers or cargo from one place (loading place) to another place (unloading place) and representing the operation of transport enterprises.

Domestic transport implies transport of passenger between places of loading and unloading within the borders of the country.

International transport implies transport of passengers between the place of loading in our country and the place of unloading abroad, or the other way round.

Transport of passengers includes transported passengers into domestic and international transport.

Passenger kilometre is a unit of measure which refers to transport of one passenger at the distance of one kilometre.

Goods are any goods transported by railway or road transport means.

Goods transport is given in tons and ton kilometres, and it is the sum of all kilometres realized in domestic and international transport.

Tonne kilometre is a unit of measure which refers to transport of one tone of goods at the distance of one kilometre.

Aircraft movement

An aircraft take-off or landing at an airport.

For airport traffic purposes one arrival and one departure is counted as two movements. Included are all commercial aircraft movements and non commercial

комерцијалне операције генералне авијације. Искључени су државни летови додирни и иди (touch and go) и неуспјели прилази (overshoot).

Ваздушни превоз

Било које кретање робе и/или путника авионом.

Комерцијални ваздушни превоз

Било које кретање робе и/или путника авионом у комерцијалне сврхе.

Домаћи ваздушни превоз

Ваздушни превоз на домаћим летовима.

Међународни ваздушни превоз

Ваздушни превоз на међународним летовима.

Мјесто поласка и доласка на лету

Саобраћај у оквиру обављања комерцијалне ваздушне услуге која је означена јединственим бројем лета и подијељена на парове аеродрома према мјестима утовара/укрцаја и мјестима истовара/искрцаја на том лету.

Превезени путници у ваздушном превозу

Сви путници на одређеном лету (под истим бројем лета) рачунати само једанпут, а не изнова на свакој дионици тог лета.

Укључују се сви путници који се превозе уз накнаду или без накнаде, чије путовање почиње или завршава се на извјештајном аеродрому и путници у трансферу који се придружују или напуштају лет на извјештајном аеродрому. Искључују се путници у директном транзиту.

Терет

Било који предмет превезен авионом, сем поште, потрепштина посаде и пртљага.

У статистичке сврхе, терет обухвата експресно послат терет и пошиљке, дипломатске торбе, али не и путнички пртљаг. Сваки превоз камионима, уз кориштење ваздухопловног товарног листа, треба да буде искључен.

Пошта

Преписке и остале пошиљке превезене авионом, које су послате од стране поштанске администрације и намијењене за испоруку поштанској администрацији. Искључује се експресни терет и експресне пошиљке.

Датум прве регистрације

Датум прве регистрације моторног возила је датум прве регистрације новог возила када је уписан у јединствену базу регистрованих возила, без обзира на земљу регистравања.

Први пут регистрована возила

Први пут регистрована возила укључују први пут регистрована возила у референтном периоду (датум прве регистрације), као и поновну регистрацију раније регистрованих возила, која су одређени период била у стању мировања. У ову категорију укључују се и увезена половна возила.

Друмско моторно возило

Друмско возило са мотором који чини његово једино погонско средство, које обично служи за превоз путника или робе, односно за вучу друмом возила

general aviation operations. Excluded are State flights, touch and goes, overshoots and unsuccessful approaches.

Air transport

Any movement of goods and/or passengers on an aircraft movement.

Commercial air transport

Any movement of goods and/or passengers on a commercial aircraft movement.

National air transport

Air transport on a domestic flight.

International air transport

Air transport on an international flight.

On flight origin and destination (OFOD)

Traffic on a commercial air service identified by a unique flight number subdivided by airport pairs in accordance with point of embarkation and point of disembarkation on that flight.

Air passengers carried

All passengers on a particular flight (with one flight number) counted once only and not repeatedly on each individual stage of that flight.

All revenue and non revenue passengers whose journey begins or terminates at the reporting airport and transfer passengers joining or leaving the flight at the reporting airport. Excludes direct transit passengers.

Freight

Any property carried on an aircraft other than mail, stores and baggage.

For statistical purposes, freight includes express freight and parcels and diplomatic bags but not passenger baggage. All trucking operations using an air waybill should be excluded.

Mail

Dispatches of correspondence and other objects carried on an aircraft, which have been dispatched by and intended for delivery to postal administrations.

Express freight and express parcel shipments are excluded.

Date of first registration of motor vehicle

The date of first registration of a motor vehicle is the first-time registration of the vehicle as new in a Motor Vehicle Register, irrespective of the nationality of the register.

First time registered motor vehicles

First time registered motor vehicles include first time registrations of vehicles (date of first registration) and registrations with a new licence of vehicles that have been previously registered and thereafter retired. Registrations of imported second-hand vehicles are included in these figures

Road motor vehicle

A road vehicle fitted with an engine whence it derives its sole means of propulsion, which is normally used for carrying persons or goods or for drawing, on the road,

која се користе за превоз путника или робе.

Друмско возило за превоз путника

Друмско возило које је искључиво или углавном пројектовано за превоз једног или више лица.

Старост друмског возила

Број година протеклих од прве регистрације друмског возила, без обзира на земљу регистравања.

Погонска енергија

Основна врста погонске енергије коју користе моторна возила одобрена од надлежног органа земље регистрације возила.

Алтернативно гориво

Врста погонске енергије мотора која није конвенционално гориво.

Саобраћајна незгода (са настрадалим лицима)

Било која саобраћајна незгода на путу у којој учествује најмање једно возило у покрету по јавном или приватном путу на којем је дозвољен јавни приступ, и у којој је најмање једно лице повријеђено или погинуло.

Обухватају се: судари између друмских возила; између друмских возила и пјешака; између друмских возила и животиња или непокретних препрека и судара у којима учествује једно друмско возило. Обухватају се судари између друмских и жељезничких возила. Судари више друмских возила рачунају се као једна саобраћајна незгода ако се сваки узастопни судар догодио у веома кратком временском периоду.

Погинуло лице

Свако лице које је изгубило живот одмах или је умрло у периоду од 30 дана од посљедица саобраћајне незгода са повријеђеним лицем. Самоубиства се не обухватају у овој категорији.

Повријеђено лице

Свако лице која није изгубило живот одмах или умрло у периоду од 30 дана од посљедица саобраћајне незгода са повријеђеним лицем, али је задобило повреде које обично захтјевају медицинску његу, не обухвата се намјера самоубиства.

vehicles used for the carriage of persons or goods.

Passenger road vehicle

A road vehicle designed, exclusively or primarily, to carry one or more persons.

Age of road vehicle

Length of time after the first registration of the road vehicle, irrespective of the registering country.

Motor energy

The principal type of motor energy used by the vehicle as certified by the competent authority of the country of registration.

Alternative fuel

A type of motor energy other than the conventional fuels.

Injury accident

Any accident involving at least one road vehicle in motion on a public road or private road to which the public has right of access, resulting in at least one injured or killed person.

Included are: collisions between road vehicles; between road vehicles and pedestrians; between road vehicles and animals or fixed obstacles and with one road vehicle alone. Included are collisions between road and rail vehicles. Multi-vehicle collisions are counted as only one accident provided that any successive collisions happen within a very short time period. Injury accidents exclude accidents incurring only material damage.

Person killed

Any person killed immediately or dying within 30 days as a result of an injury accident, excluding suicides

Person injured

Any person who as result of an injury accident was not killed immediately or not dying within 30 days, but sustained an injury, normally needing medical treatment, excluding attempted suicides.

5.1 Инфраструктура
Infrastructure

Табела 34. Инфраструктура, 2006-2010, km

Table 34. Infrastructure, 2006-2010, km

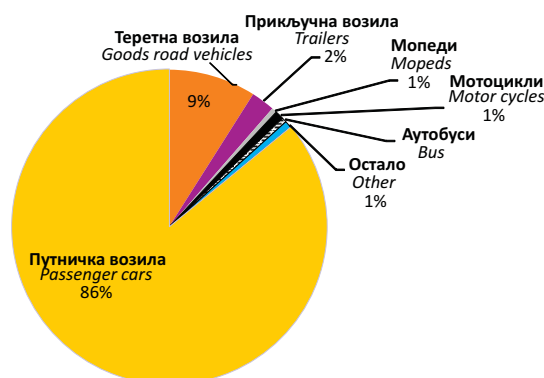
	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	
Дужина жељезничких пруга	1.024	1.017	1.017	1.017	1.027	Length of railway lines
Електрифициране пруге	771	771	771	771	771	<i>Electrified lines</i>
Остале пруге	253	253	246	246	256	<i>Other lines</i>
Дужина друма	8.656	8.646	8.592	8.521	8.445	Length of roads
Магистралне	3.771	3.808	3.801	3.801	3.800	<i>Main</i>
Регионалне	4.865	4.810	4.763	4.685	4.645	<i>Regional</i>
Аутоцеста	20	28	28	35	35	<i>Motorway</i>

5.2 Превозна средства
Transportation vehicles

Табела 35. Регистрована друмска моторна возила¹⁾, 2010.
Table 35. Registered road motor vehicles, 2010

	2010.	
УКУПНО	843.151	TOTAL
Мопеди	4.449	<i>Mopeds</i>
Мотоцикли	7.522	<i>Motorcycles</i>
Путничка возила	724.787	<i>Passenger car</i>
Аутобуси	4.112	<i>Bus or mini-bus</i>
Теретна возила	75.763	<i>Goods road motor vehicle</i>
Прикључна возила	20.378	<i>Trailers</i>
Остало	6.140	<i>Other</i>

Графикон 45. Регистрована друмска моторна возила, 2010.
Graph 45. Registered road motor vehicle, 2010

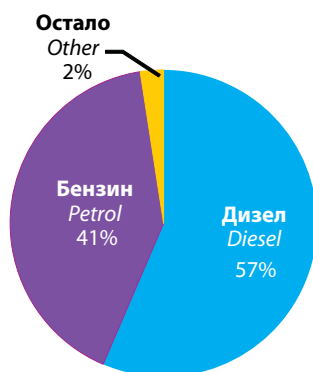

Извор: Табела 35.
Source: Table 35.

Табела 36. Регистрована друмска моторна возила по типу погонске енергије, 2010.
Table 36. Registered road motor vehicles by type of motor energy, 2010

	2010.	
Дизел	476.103	<i>Diesel</i>
Бензин	346.441	<i>Petrol</i>
Електрична енергија	133	<i>Electricity energy</i>
Остало	20.474	<i>Other</i>

Графикон 46. Регистрована друмска моторна возила по типу погонске енергије, 2010.
Graph 46. Registered road motor vehicles by type of motor energy, 2010

Извор: Табела 36.
Source: Table 36.

¹⁾ Извор података: Агенција за идентификационе документе, евиденцију и размјену података Босне и Херцеговине
Data source: Agency for Identification Documents Registers and data Exchange of Bosnia and Herzegovina

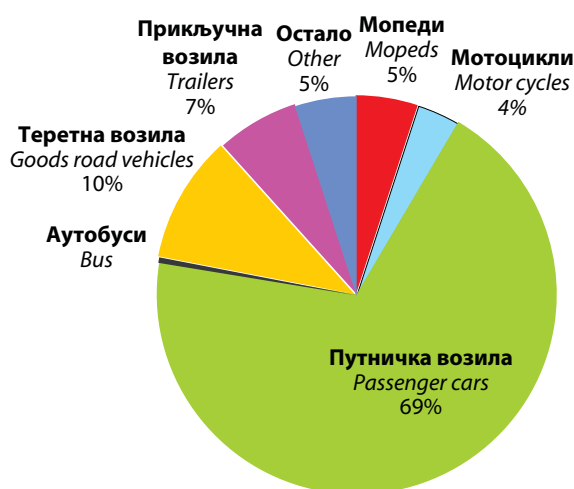
Табела 37. Први пут регистрована друмска моторна возила ¹⁾, 2010.

Table 37. First time registered road motor vehicles, 2010

	2010.	
УКУПНО	50.489	TOTAL
Мопеди	2.533	Mopeds
Мотоцикли	1.745	Motorcycles
Путничка возила	34.898	Passenger car
Аутобуси	224	Bus or mini-bus
Теретна возила	5.203	Goods road motor vehicle
Прикључна возила	3.357	Trailers
Остало	2.529	Other

Графикон 47. Први пут регистрована друмска моторна возила, 2010.

Graph 47. First time registered road motor vehicles, 2010

Извор: Табела 37.
Source: Table 37.

5.3 Жељезнички саобраћај Railway transport

Табела 38. Превоз путника у жељезничком саобраћају, 2006-2010, '000

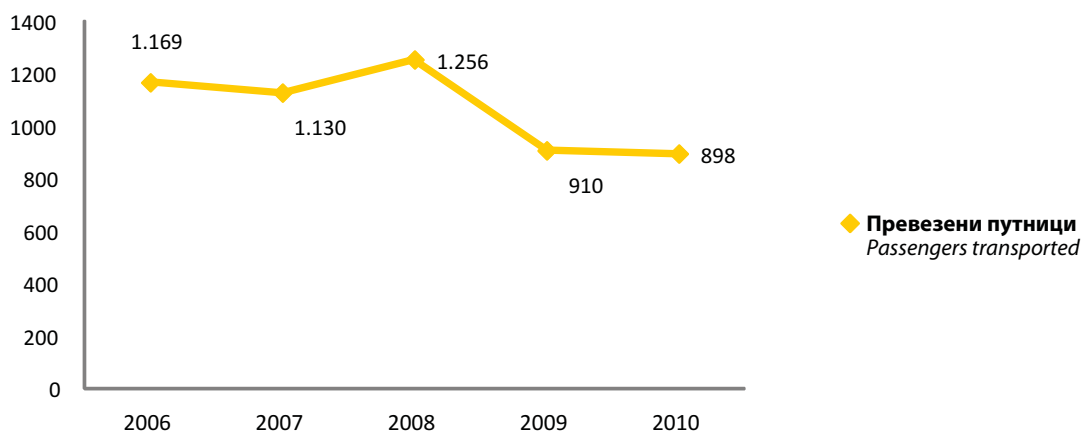
Table 38. Passenger railway transport, 2006-2010, '000

Путнички превоз / Passenger transport						
Превезени путници	1.169	1.130	1.256	910	898	Passenger transported
Путнички километри	66.063	66.880	78.483	61.264	58.559	Passenger- kilometres
Превоз робе / Transport of goods						
Превезено тона робе	11.904	12.237	13.204	11.117	12.882	Tons of goods transported
Тонски километри	1.095.000	1.090.000	1.242.318	992.373	1.232.034	Metric tons kilometres

¹⁾ Извор података: Агенција за идентификационе документе, евиденцију и размјену података Босне и Херцеговине
Data source: Agency for Identification Documents Registers and data Exchange of Bosnia and Herzegovina

Графикон 48. Превезени путници, 2006-2010, '000

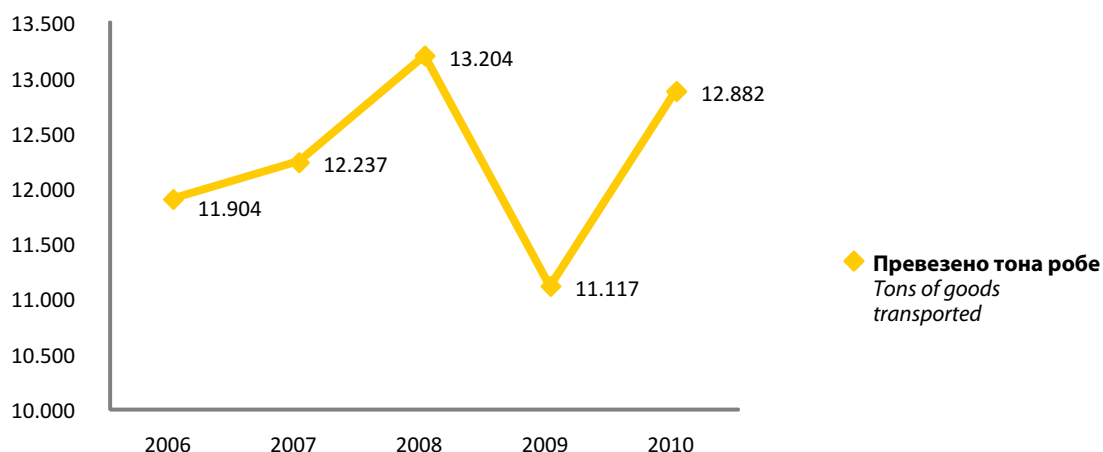
Graph 48. Passengers transported, 2006-2010, '000

Извор: Табела 38.
Source: Table 38.

Графикон 49. Превезена роба, 2006-2010, '000

Graph 49. Transport of goods, '000

Извор: Табела 38.
Source: Table 38.

5.4 Друмски саобраћај Road transport

Табела 39. Превоз путника у друмском саобраћају, 2006-2010, '000

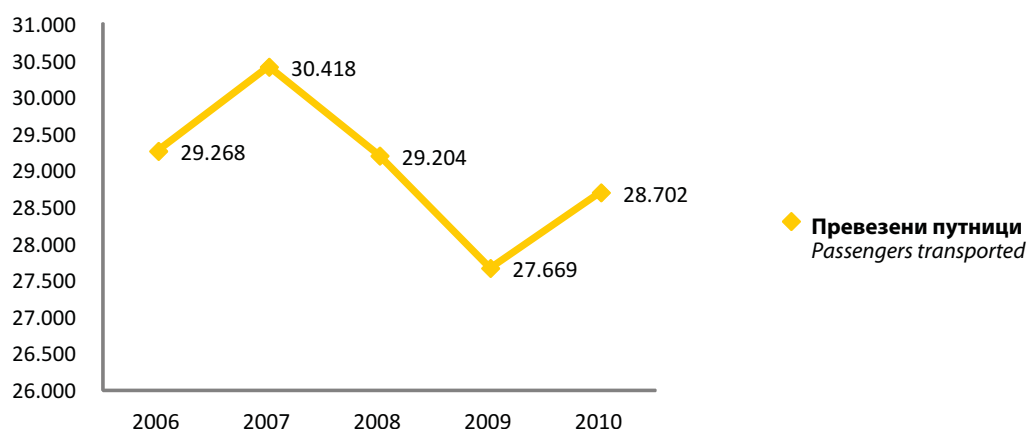
Table 39. Passenger road transport, 2006-2010, '000

	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	
Путнички превоз / Passenger transport						
Превезени путници	29.268	30.418	29.204	27.669	28.702	Passenger transported
Путнички километри	1.873.598	2.043.895	2.113.943	1.959.227	1.864.471	Passenger-kilometres
Превоз робе/ Transport of goods						
Превезено тона робе	3.302	4.943	5.714	5.068*	4.837	Tons of goods transported
Тонски километри	1.283.892	1.763.827	1.873.598*	1.711.575	2.038.731	Metric tons kilometres

* Коригован податак
Corrected data

Графикон 50. Превезени путници у друмском саобраћају, 2006-2010, '000

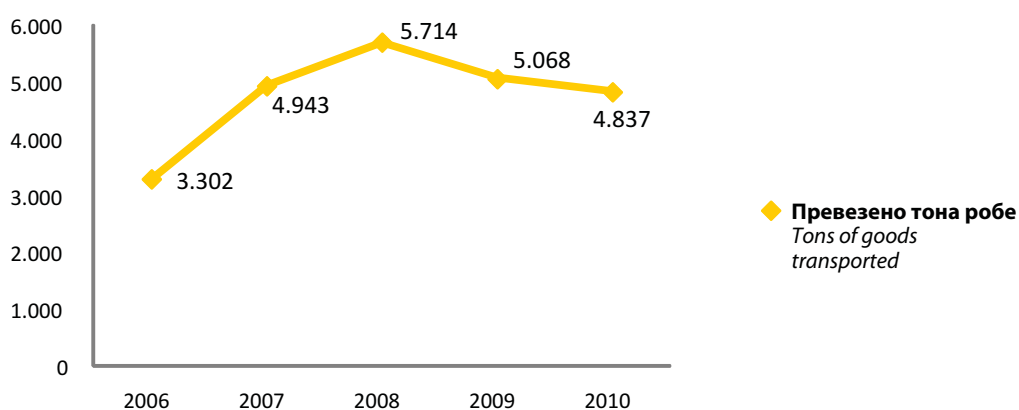
Graph 50. Passengers transported in road transport, 2006-2010, '000

Извор: Табела 39.
Source: Table 39.

Графикон 51. Превезена роба у друмском саобраћају, 2006-2010, '000

Graph 51. Tons of goods transported, 2006-2010, '000

Извор: Табела 39.
Source: Table 39.

5.5 Саобраћајне незгоде Traffic accidents

Табела 40. Саобраћајне незгоде на друмовима²⁾, 2006-2010

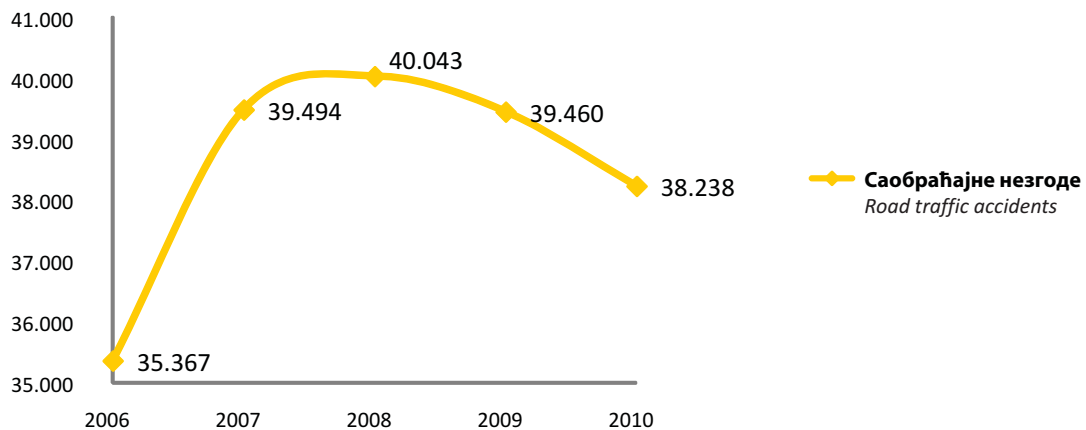
Table 40. Road traffic accidents, 2006-2010

	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	
Саобраћајне незгоде	35.367	39.494	40.043	39.460	38.238	Road traffic accidents
С материјалном штетом	28.834	31.680	31.854	32.119	30.972	Damage

²⁾ Без података за Брчко дистрикт БиХ
Without data for Distrikt Brčko

Графикон 52. Саобраћајне незгоде у друмском саобраћају, 2006-2010.

Graph 52. Road traffic accidents in road transport, 2006-2010

Извор: Табела 40.
Source: Table 40.

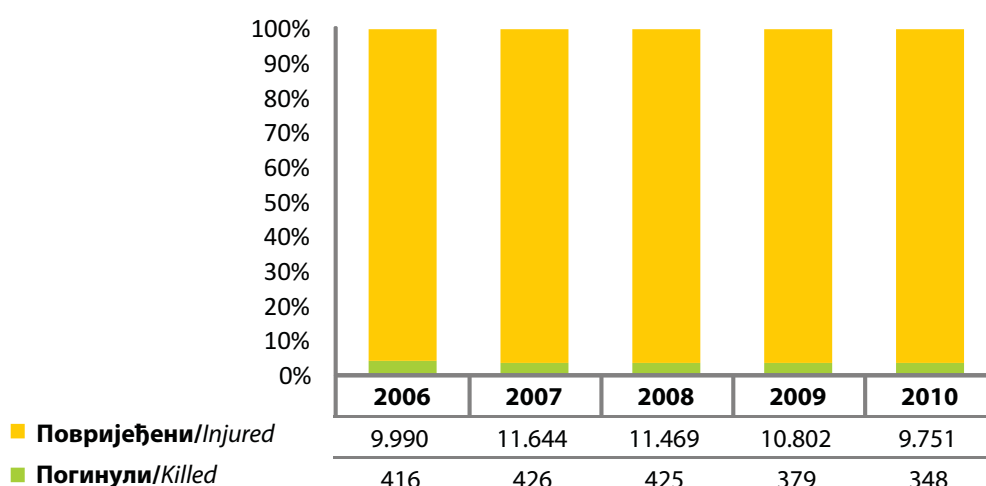
Табела 41. Погинула и повријеђена лица²⁾, 2006-2010

Table 41. Killed and injured persons, 2006-2010

	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	Total
Укупно	10.406	12.070	11.894	11.181	10.099	Total
Погинули	416	426	425	379	348	Killed
Повријеђени	9.990	11.644	11.469	10.802	9.751	Injured

Графикон 53. Погинула и повријеђена лица у саобраћајним незгодама, 2006-2010.

Graph 53. Killed and injured persons in road traffic accidents, 2006-2010

Извор: Табела 41.
Source: Table 41.

²⁾ Без података за Брчко дистрикт БиХ
Without data for Distrikt Brčko

5.6 Ваздушни саобраћај
Air transport

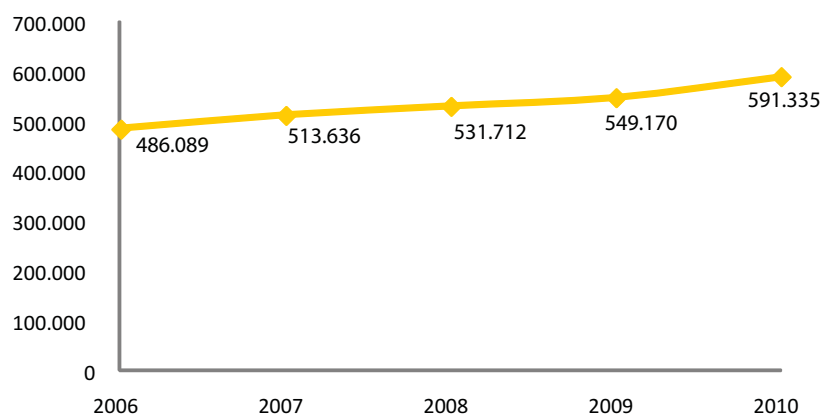
Табела 42. Превоз путника у ваздушном саобраћају³⁾, 2006-2010.

Table 42. Transport of passenger in air transport, 2006-2010

	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	
Превезени путници	486.089	513.636	531.712*	549.170	591.335	Passenger transported
Број аеродромских операција	8.745	8.142	8.985	8.790	8.394	Aircraft movements

Графикон 54. Превезени путници ваздушним саобраћајем, 2006-2010.

Graph 54. Passengers transported by air transport, 2006-2010

Извор: Табела 42.

Source: Table 42.

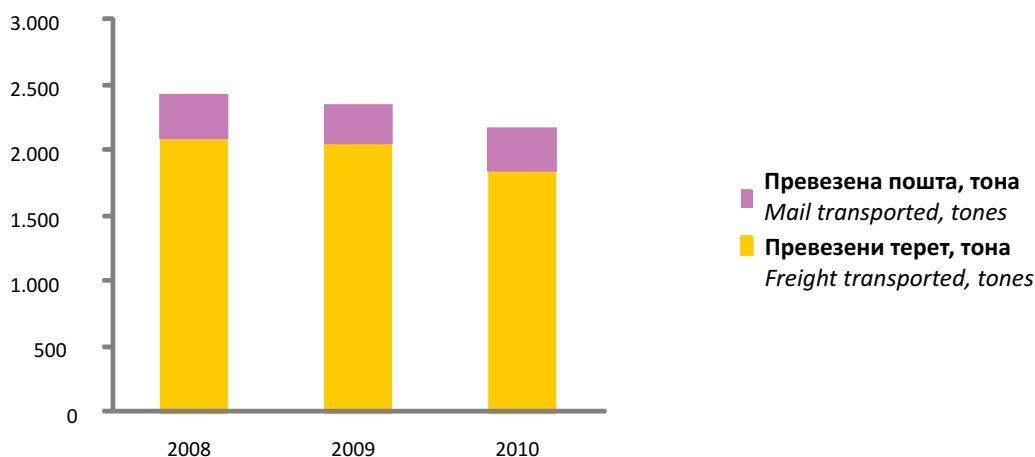
Табела 43. Превоз робе и поште ваздушним саобраћајем³⁾, 2008-2010.

Table 43. Transport of goods and mail by air transport, 2008-2010

	2008.	2009.	2010.	
Превезени терет, тона	2.090	2.052	1.845	Freight transported, tones
Превезена пошта, тона	325	311	334	Mail transported, tones

Графикон 55. Превезена роба и пошта ваздушним саобраћајем, 2008-2010.

Graph 55. Transport of goods and mail by air transport, 2008-2010

Извор: Табела 43.

Source: Table 43.

³⁾Извор података: Дирекција за цивилно ваздухопловство Босне и Херцеговине
Data source: Directorate of Civil Aviation of Bosnia and Herzegovina

Скраћенице, мјерне јединице и симболи
Abbreviations, units of measure and symbols

%	процент	%	<i>percentage</i>
БиХ	Босна и Херцеговина	<i>BiH</i>	<i>Bosnia and Herzegovina</i>
CH ₄	метан	<i>CH₄</i>	<i>methane</i>
CN	Комбинована номенклатура	<i>CN</i>	<i>Combined Nomenclature</i>
CO ₂	угљични диоксид	<i>CO₂</i>	<i>carbon dioxide</i>
cSt	Центистокс	<i>cSt</i>	<i>Centi Stokes</i>
EUR	Евро	<i>EUR</i>	<i>Euro</i>
ЕУРОСТАТ	Европска статистичка канцеларија	<i>EUROSTAT</i>	<i>European Statistical Office</i>
EWС-Stat	Статистичка класификација отпада	<i>EWС-Stat</i>	<i>Statistical Classification of Waste</i>
ФБИХ	Федерација Босне и Херцеговине	<i>FBiH</i>	<i>Federation of Bosnia and Herzegovina</i>
GHG	Емисије стакленичких гасова	<i>GHG</i>	<i>Greenhouse gasses</i>
GWh	Гигават сат	<i>GWh</i>	<i>Gigawat hour</i>
GWP	потенцијала глобалног загријавања	<i>GWP</i>	<i>global warming potential</i>
HFC	хидрофлуороугљици	<i>HFC</i>	<i>hydro fluorocarbons</i>
ИКАО	Међународна организација цивилног ваздухопловства	<i>ICAO</i>	<i>International Civil Aviation Organization</i>
INC БиХ	Први национални извјештај БиХ	<i>INC BiH</i>	<i>Initial National Communication of BiH</i>
IPCC	Међувладин Панел о климатским промјенама	<i>IPCC</i>	<i>Intergovernmental Panel on Climate Change</i>
ЈЦИ	Јединствена царинска исправа	<i>UCD</i>	<i>Unique Customs Declaration</i>
КД БиХ	статистичка Класификација дјелатности	<i>NACE</i>	<i>Statistical Classification of economic activities</i>
kg	килограм (1000 грама), јединица масе	<i>kg</i>	<i>Kilogram (1000 grams) unit of mass</i>
kg/l	килограм по литру	<i>kg/l</i>	<i>kilogram per liter</i>
kg/st	килограм по становнику	<i>kg/capita</i>	<i>kilogram per capita</i>
km	километар (1000 метара) јединица дужине	<i>km</i>	<i>Kilometer (1000 meters) unit of distance</i>
LoW	европска Листа отпада	<i>LoW</i>	<i>European List of Waste</i>
m ³	кубни метар	<i>m³</i>	<i>Cubic meter</i>
MLF	Мултилатерални фонд	<i>MLF</i>	<i>Multilateral Fund</i>
N ₂ O	азотни оксид	<i>N₂O</i>	<i>nitrous oxide</i>
NEAP	Акциони план за заштиту животне средине за БиХ	<i>NEAP</i>	<i>National Environmental Action Plan</i>
PFC	перфлуороугљици	<i>PFC</i>	<i>per fluorocarbons</i>
pkm	путнички километар	<i>pkm</i>	<i>passenger kilometer</i>
произв.	производња	<i>Man.</i>	<i>Manufacture</i>
РС	Република Српска	<i>RS</i>	<i>Republika Srpska</i>
SF ₆	сумпоров хексафлуорид	<i>SF₆</i>	<i>sulphur hexafluoride</i>
СН, СГ, СЛ	Службене новине, Службени гласник, Службени лист	<i>SN, SG, SL</i>	<i>Official Gazette</i>
SOO	супстанце које оштећују озонски омотач	<i>ODS</i>	<i>ozone depleting substances</i>
TJ	Тера џул	<i>TJ</i>	<i>Tera Joule</i>
tkm	тонски километар	<i>tkm</i>	<i>tone kilometer</i>
тона	метричка тона	<i>tones</i>	<i>Metric tones</i>
UNEP	УН Програм за животну средину	<i>UNEP</i>	<i>United Nations Environment Programme</i>
UNFCCC	Оквирна Конвенција Уједињених нација о климатским промјенама	<i>UNFCCC</i>	<i>United Nations Framework Convention on Climate Changes</i>
UNIDO	Организација за индустријски развој Уједињених народа	<i>UNIDO</i>	<i>United Nations Industrial Development Organization</i>

Извори и литература

Sources and literature

Еуростат, Успостава оперативне јединице под ESC (2003-2007)	<i>Setting up an Operational Unit under the ESC (2003-2007)</i>
Каталог отпада („Сл. Гласник РС“, br.39/05)	<i>List of Waste from the "Official Gazette of the of RS", no. 39/05)</i>
Правилник о категоријама отпада са листама "Сл.новине Федерације БиХ" бр. 9/05	<i>List of Waste from the "Official Gazette of the Federation of BiH" no. 9 / 05</i>
Први национални извјештај БиХ у складу са Оквирном конвенцијом УН о климатским промјенама (UNFCCC)	<i>Initial national communication of BiH under the UNFCCC</i>
Статистичка класификација отпада	<i>Waste Statistics Classification</i>
Други преглед стања животне средине у БиХ	<i>Second Environmental Performance Review BiH</i>
Преглед правног и институционалног оквира за заштиту животне средине у Босни и Херцеговини	<i>Desk review of the legal and institutional framework of environmental protection in BiH</i>
Приручник за енергетску статистику	<i>Energy Statistics Manual</i>
Рјечник за статистику саобраћаја	<i>Glossary for transport statistics</i>
Базелска конвенција	<i>Basel Convention</i>
Оквирна Конвенција Уједињених нација о климатским промјенама	<i>United Nations Framework Convention on Climate Changes</i>